

MEDIJSKA ANALIZA

PREDSTAVLJANJA
LGBTI ZAJEDNICE
U SRPSKIM MEDIJIMA
TOKOM **2020.**

Naslov:

Medijska analiza predstavljanja LGBTI zajednice u srpskim medijima tokom 2020. godine

Izdavač:

LABRIS – organizacija za lezbejska ljudska pitanja

Vojvode Milenka 7/12, Beograd

www.labris.org.rs

@labris.org.rs

Autorke:

Aleksandra Đorđević (štampani mediji)

Anesa Omeragić (digitalni mediji)

Lektura i korektura:

Milena Beran

Tehničko uređenje, prelom i dizajn:

Ljiljana Đajić

Maj 2021.

**Norwegian
Helsinki Committee**

SADŽAJ

UVOD	3
METODOLOGIJA	6
ANALIZA IZVEŠTAVANJA	8
Januar	8
Februar	10
Mart	12
April	15
Maj	16
Jun	19
Jul	21
Avgust	24
Septembar	25
Oktobar	27
Novembar	31
Decembar	34
I STUDIJA SLUČAJA - Medijska reprezentacija Ane Brnabić – ”Ja nisam LGBT premijerka nego premijerka koja je LGBT”	37
II STUDIJA SLUČAJA - LGBTI zajednica u medijima za vreme korone	42
III STUDIJA SLUČAJA – Vašingtonski sporazum	45
APPENDIX I - Stavovi pripadnika LGBTI zajednice	47
APPENDIX II - Intervju sa novinarkom Jelenom Diković	52
PREPORUKE	54

UVOD

U Srbiji se poslednjih godina vidljivost LGBTI zajednice u medijima značajno povećala. Sa rastom vidljivosti LGBTI zajednice, povećalo se i izveštavanje o problemima sa kojima se ova zajednica suočava. Dok se prethodnih godina (naročito u prvoj deceniji dvehiljaditih) izveštavanje najviše ticalo (ne)održavanja Parade ponosa, mediji u Srbiji su u prethodnoj godini izveštavali o različitim temama kada je u pitanju LGBTI zajednica. Neočekivano, godina koja je za nama, a koju je pre svega obeležila globalna pandemija izazvana Covid - 19 virusom, se pokazala i kao najznačajna godina u prethodnoj deceniji za LGBTI zajednicu u Srbiji jer se pitanje legalizacije istopolnih zajednica konačno aktuelizovalo dok se istovremeno Srbija kao država obavezala Vašingtonskim sporazumom da će raditi na dekriminalizaciji homoseksualizma u svetu.

Srbija se već nekoliko godina suočava sa problemom kada je u pitanju sloboda medija, a za šta je iz godine u godinu kritikovana od strane nezavisnih institucija i Evropske unije.¹ Problem slobode medija je blisko povezan sa vladavinom prava i demokratije u jednom društvu. Situacija izazvana pandemijom korona virusa je samo pogoršala već znatno oslabljeno stanje kada su ove teme u pitanju u Srbiji. Pripadnici LBGTI zajednice su, kao ugrožena grupa, takođe znatno osetili posledice pandemije a što je konstatovano i u godišnjem izveštaju Stejt departmenta.² Njihov položaj je bio dodatno otežan samim tim što su pripadnici zajednice koja se neretko nalazi u okruženju koje ih ne prihvata, a iz kojeg tokom pandemije nisu mogli da „pobegnu“ već su naprotiv morali da se u nju vrati.

Ova analiza ima za cilj da mapira vesti u kojima se spominju pripadnici LGBTI zajednice i analizira kako su ove teme predstavljene javnosti Srbije u prethodnih godinu dana. LABRIS je u prošlosti radio analize medijske reprezentacije LGBTI zajednice. Poslednja analiza urađena je za 2017. godinu.³ U međuvremenu, ostale organizacije iz zajednice su radile svoje analize.⁴

¹ Izveštaj Evropske Komisije, Evropska komisija. Radni dokument komisije- Republika Srbija Izveštaj za 2020. godinu, s. 38 – 39. Izveštaj je dostupan na :

https://www.mei.gov.rs/upload/documents/eu_dokumenta/godisnji_izvestaji_ek_o_napretku/serbia_report_2020_SR.pdf Pristupljeno 17.5.2021.

² Izveštaj Stejt Departmenta o stanju ljudskih prava u Srbiji za 2020. godinu, str. 35 – 36. Izveštaj je dostupan na : <https://www.state.gov/reports/2020-country-reports-on-human-rights-practices-serbia/> Pristupljeno 19.5.2021.

³ Milimetar po milimetar desno – levo. Politička reprezentacija LGBTzajednice u medijima tokom 2017. godine, LABRIS 2018. Analiza je dostupna na : <http://www.labris.org.rs/sites/default/files/milimetar%20srpski%20web.pdf> Pristupljeno 17.5.2021.

⁴ Gej strejt alijansa je uradila monitirng medija za 2018. godinu koji je dostupan na :

<https://www.dijalog.net/wp-content/uploads/2019/06/Monitoring-medija-2018.pdf>

Da se zna je takođe uradio izveštaj za 2018 koji je dostupan na:

<https://dasezna.lgbt/attachments/Podaci-a-ne-zvona-i-praporci2.pdf> Pristupljeno 19.5.2021.

Shodno tome, LABRIS će ovoj analizi odgovoriti na pitanje kako i na koji način su LGBTI teme i njeni pripadnici bili predstavljeni u javnosti Srbije u pretekloj 2020. godini.

Narativ izveštavanja o ovoj temi u 2020. godini u Srbiji je uglavnom bio neutralan i poštovali su se principi novinarske etike i zabrane diskriminacije. Međutim, uočeno je smanjeno izveštavanje o LGBTI zajednici u elektronskim medijima (na TV-u), naročito kada su u pitanju televizije sa nacionalnom frekvencijom. Budući da je televizija i dalje najrašireniji medij u Srbiji, izostanak izveštavanja o ovim temama je zabrinjavajući. Sa druge strane, prenošenje izjava određenih narodnih poslanika ili crkvenih lica u kojima se pripadnici LGBTI zajednice vredaju i omalovažavaju, a njihov način života naziva grešnim ili krivi za pandemiju izazvanu virusom Covid - 19, doprinosi stvaranju negativnih i homofobičnih stavova u društvu, odnosno, ovakvi stavovi se normalizuju iz godine u godinu. Takođe, primetno je da se stavovi medija koji su desno orijentisani nisu promenili odnosno da kritike i opomene Poverenika za rodnu ravnopravnost i Saveta za štampu i dalje nisu delotvorne.

U ovoj publikaciji predstavljene su pojedinačne analize medijskog izveštavanja podeljeni po mesecima, temama, i tipu medija (digitalni, koji obuhvataju TV i internet portale i tradicionalni, koji obuhvataju dnevne i mesečne listove). Na kraju, LABRIS daje smernice za novinare, urednike i regulatorna tela u vezi sa informisanjem o ovoj temi.

Ukratko o godini za nama

Nekoliko tema je dominiralo tokom 2020. godine u štampi, elektronskim medijima i internet portalima. Iako je godina počela sa izveštajima iz sveta o korona virusu, brzo se taj isti virus preneo u Srbiju i doveo do uvođenja vanrednog stanja 15. marta⁵ koji je potrajalo sve do 6. maja⁶ 2020. godine. To je dovelo do pomeranja izbora, donekle je i sam tok pandemije uticao na homogenizaciju stanovništva a imao je i određene implikacije u tome kako je vlast predstavljana u javnosti.⁷ Zatim se 6. maja nastavilo sa kampanjom za izbore koji su nakon odlaganja konačno održani 21. juna. U svom godišnjem izveštaju Novosadska novinarska škola je istakla da pripadnici LGBTI zajednice gotovo da nisu bili tema u političkoj kampanji koja se odvijala. Ipak imali smo i pozitivne komentare koji su došli od člana predsedništva SPS Borisa Milićevića dok je upravo koalicini partner SPS Jedinstvena Srbija Dragan Marković Palma

⁵ <https://www.srbija.gov.rs/vest/451323/proglaseno-vanredno-stanje-na-teritoriji-citave-srbije.php> Pristupljeno 17.5.2021.

⁶ <https://www.srbija.gov.rs/vest/464097/skupstina-srbije-ukinula-vanredno-stanje.php> Pristupljeno 17.5.2021.

⁷ Za više o medijskoj reprezentaciji političkih partija i aktera tokom i nakon kampanje pogledati izveštaj nevladine organizacije CRTA. Parlamentarni izbori 2020 – završni izveštaj sa preporukama, CRTA, oktobar 2020. Izveštaj je dostupan na : https://crt.rs/wp-content/uploads/2020/10/Parlamentarni-izbori-2020_Crt_a_Zavrsni-izvestaj.pdf Pristupljeno 18.4.2020.

ponovio svoje već dobro poznate homofobne stavove.⁸ Nakon izbora na kojima je pobedu odnela vladajuća Srpska napredna stranka⁹, leto je naizgled bilo mirno i čekalo se proglašenje nove Vlade u kojoj premijersko mesto, prema brojnim medijskim spekulacijama, nije bio zagarantovano Ani Brnabić.¹⁰

Već krajem avgusta se počelo govoriti o odlasku delegacija Beograda i Prištine u Vašington na susret sa američkim predsednikom Donaldom Trampom. Tom prilikom, 4. septembra, je potpisana sporazum koji je naizgled rešavao brojna bilateralna pitanja ali i upleo Srbiju i Kosovo i u neka svetska pitanja.¹¹ Tačka broj 13 Vašingtonskog sporazuma obavezuje članice da će zajedno raditi da svih 69 zemalja u kojima je homoseksualnost kažnjava dođe do dekriminalizacije. Nakon toga je došlo do proglašenja nove Vlade u kojoj je Ana Brnabić potvrdila svoj mandat kao premijerka po drugi put.¹² Kraj godine je obeležio početak raspave o zakonu o istopolnim zajednicama a za koji se, prema najavama medija u tom trenutku, činilo izglednim skorije usvajanje.¹³

Godina koja je za nama je pre svega posebna zbog toga što ju je obeležila svetska pandemija izazvana virusom Covid -19 a čije posledice su se osetile u svakom kutku na planeti. Kao što smo već rekli, pripadnici LBGTI zajednice su osetili posledice jednakako kao i svi, s tim što je njihov položaj bio dodatno otežan samim tim što su pripadnici zajednice koja se neretko nalazi u okruženju koje ih ne prihvata. Zbog globalnog lockdown/zaključavanja koji ih je i držao u okruženju osoba koje ih ne prihvataju pojedini/e oni nisu imali ni dostupnu psihološku pomoć koja im je bila potrebna.¹⁴ O lošem stanju LGBTI prava je konstantovano i u već pomenutom godišnjem izveštaju Stejt departmента a koji je pokazao da pripadnici ove

⁸ Govor mržnje i stereotipizacija u tradicionalnim i novim medijima. Novosadska novinarska škola, 2020. str. 18. Analiza je dostupna na : <https://novinarska-skola.org.rs/sr/wp-content/uploads/2020/11/publikacija-o-govoru-mr%C5%BEenje-srp.pdf> Pриступljeno 18.5.2021.

⁹ <https://www.danas.rs/politika/izbori-2020/rik-za-sns-6065-odsto-biraca/> Pristupljeno 17.5.2021.

¹⁰ Kao jedan od kandidata sa potencijalno najvećim šansama pominjao se ministar poljoprivrede Branislav Nedimović koji je bio i prvi na listi Aleksandar Vučić – Za našu decu.

¹¹ Analizu Vašingtonskog sporazuma koju je uradio Centar za društveni dijalog i regionalne inicijative. Analiza dokumenata potpisanih u Beloj Kući, Centrar za društveni dijalog i regionalne inicijative. Beograd 2020. Analizu je moguće pogledati na :

https://cddri.rs/wp-content/uploads/2020/09/Analiza-dokumenata-potpisanih-u-Beloj-ku%C4%87i_WEB001.pdf Pristupljeno 17.5.2021.

¹² <https://balkans.aljazeera.net/news/balkan/2020/10/28/srbija-dobila-novu-vladu-brnabic-drugi-put-premijerka> Pristupljeno 17.5.2021.

¹³ <https://www.o21.rs/story/Info/Srbija/259728/Comic-U-pripremi-zakon-i-o-istopolnom-partnerstvu.html> Pristupljeno 18.5.2021.

¹⁴ LABRIS je uradio kvantitativnu i kvalitativnu Analizu položaja LGBTI osoba tokom Covid – 19 krize u kojoj je i dao preprouke za dalje delovanje. Analiza položaja LGBTI osoba tokom tokom krize COVID-19 i preporuke za adekvatan odgovor države na društvene probleme LGBTI zajednice. LABRIS 2020. Analiza je dostupna : <http://www.labris.org.rs/sites/default/files/LGBT%20Covid-19%20kriza%202020.pdf> Pristupljeno 17.5.2021.

zajednice neretko trpe i fizičko nasilje.¹⁵ Ipak glavni događaj koji ova zajednica organizuje na godišnjem nivou jeste Prajd a koji je upravo zbog uslova života koji su izazvani pandemijom nije bio održan po prvi put od kada je njegovo održavanje politički postalo moguće u Srbiji.¹⁶ Za kraj, možemo reći, da kako su svi politički i društveni događaj u zemlji tokom većeg dela godine bili odloženi ili održani onlajn, svi građani u Srbiji su po prvi put mogli i da osete kako je pripadnicima LGBTI zajednice kada sve svoje događaje održavaju u svoja četiri zida.

METODOLOGIJA

Medijsko tržište u Srbiji karakteriše netransparentnost u poslovanju, tabloidni karakter i veliki broj registrovanih medija. Udruženje novinara Srbije je u novembru 2020. godine saopštilo da u Srbiji postoji 2 508 registrovanih medija. Najviše je štampanih medija: 937. Postoji i 751 internet portala, 333 radio stanice i 244 registrovane televizije na nacionalnom i lokalnom nivou.¹⁷ U istraživanju koje je sproveo 2020. godine Centar za medije i medijska istraživanja Fakulteta političkih nauka u Beogradu istaknuto je da većina ispitanika u Srbiji najviše koriste televiziju za informisanje, i to u čak 82%, dok na drugom mestu slede onlajn mediji sa 46%.¹⁸ U istom istraživanju su ispitanici rekli još i da, iako prate štampane medije, oni su u jako malom procentu bili izvor vesti, već su u 19% koristili sajtove štampanih medija i internet portale kao izbor informisanja.¹⁹

U takvoj medijskoj koncentraciji građani Srbije su dočekali raspisivanje izbora, vanredno stanje izazvano pandemijom korona virusa, nastavak kampanje i održavanje izbora i juliske proteste, potpisivanje Vašingtonskog sporazuma i proglašenje nove Vlade pred kraj godine. Nesumnjivo je da su na same građane ove teme ostavile dublji utisak od pitanja ljudskih prava, ali zahtevi u vezi sa pitanjima ljudskih i manjinskih prava, kao i medijskog pluralizma, pokazali su se od izuzetnog značaja u godini koja je za nama iz više razloga. Nadamo se da će ti razlozi posledično i dovesti do prepoznavanja značaja LGBTI prava, prvenstveno u medijima, a onda na kraju i u srpskom društvu.

¹⁵<https://www.glasamerike.net/a/srbija-stejt-department-izvestaj-ljudska-prava/5834093.html> Pristupljeno 17.5.2021.

¹⁶<https://www.slobodnaevropa.org/a/beogradska-nedelja-ponosa-solidarni-i-u-4-zida/30842134.html> Pristupljeno 17.5.2021.

¹⁷ <https://www.uns.org.rs/sr/desk/UNS-news/107199/u-srbiji-registrovano-2508-medija.html> Pristupljeno 18.5.2021.

¹⁸ Centar za medijska istraživanja - Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Beogradu. Informisanje u digitalnom okruženju u Srbiji. 2020. str. 7-8. Istraživanje je dostupno na :

<http://centarzamedije.fpn.bg.ac.rs/wp-content/uploads/2020/10/informisanje-u-digitalnom-okruzenju-2020.pdf> Pristupljeno 17.5.2021.

¹⁹ Ibid.

Ovom medijskom analizom obuhvaćen je period od **1. januara 2020. godine do 31. decembra 2020. godine**. Tokom istraživanja je korišćena kombinacija **kvantitativne i kvalitativne** analize koja je obuhvatila **analizu sadržaja i studiju slučaja**. Analiza sadržaja kao kvantitativno-kvalitativna metoda je uključila štampane i onlajn medije i televizijski program. Analiziran je sadržaj ukupno **23 dnevnih, nedeljnih i mesečnih novina** (štampanih) tabloidnog i netabloidnog karaktera, dnevne novine (*Danas, Kurir, Alo, Srpski Telegraf, Politika, Večernje Novosti, Dnevnik (Novosadski), Narodne novine (Niš), Informer, 24 sata, Blic*), nedeljnici (*NIN, Vreme, Nedeljnik, Nova ekonomija, Novi magazin, Ekspres, Pečat*) i mesečna lajfstajl izdanja (*Elle, Biz Life, Cosmopoliten, Karakter i Lepota i zdravlje*) **26 internet portala** (*N1, nova.rs, B92, Blic, Direktno, Objektiv, Alo, Espresso, Informer, Glas Amerike, Novosti, Slobodna Evropa, o21, Euractiv, Novi magazin, Peščanik, Srbija Danas, Noizz, Mondo, Nedeljnik, Lepota i zdravlje, Cosopolitan, NIN, Glas Šumadije, Vreme, Politika, 24 online i Telegraf*) **osam TV stanica** (*RTS 1, Pink, Happy, B92, N1, Prva TV, RTV i Kanal 9*).

Kriterijum odabira onlajn medija bila je njegova relevantnost, raznovrsnost čitalačke publike i rasprostranjenost. Takođe, izbor je napravljen tako da se obuhvate mediji sa različitim pristupom (tabloidni, polu-tabloidni, netabloidni), uređivačkim politikama (izrazito kritički do otvoreno provladini), lokalni, regionalni i mediji koji imaju nacionalnu pokrivenost odnosno mediji koji imaju različit tempo izlaženja (dnevni, nedeljni, mesečni).

Uzorak štampanih medija čine **70 štampanih tekstova, 240 tekstova na portalima i 26 emisija i TV priloga**. Analizirani su i nacionalni i lokalni mediji.

U analizi članaka iz novina, portala i TV priloga korišćena je sledeća metoda određivanja članaka za analizu: press clipping i pretraga po ključnim fazama. Za analizu je uzet svaki tekst iz odabranih medija koji je sadržao reči: **gej, lezbejka, biseksualno, homoseksualno, peder, istopolno, LGBT, bilo da se radi o dešavanjima u Srbiji ili iz sveta**. Takođe su bili i brojni tekstovi koju su generalno tretirali probleme ljudskih prava i diskriminacije a koji su za sagovornike imali i predstavnike nezavisnih državnih tela poput Poverenice za rodnu ravnopravnost Brankice Janković ili Zaštitnika građana Zorana Pašalića a koju su pak u svojim istupima u javnosti govorili i o problemima sa kojima se suočavaju pripadnici LGBTI zajednice u Srbiji.

Prilikom analize sadržaja posmatrano je:

Teme istraživanja

Da li je u pitanju narativno izveštavanje ili postoji pozitivan / negativan diskurs

Koji se izvori koriste u izveštavanju

Analiza je podeljena po mesecima – na štampane medije i digitalne medije. U okviru digitalnih medija, rađena je analiza materijala TV stanica i portala.

ANALIZA IZVEŠTAVANJA

JANUAR

Štampani mediji

- Brojni aktivisti su tokom januara sumirali prethodnu 2019. godinu. Iako su teme iz domena diskriminacije dominirale, Jovanka Todorović iz organizacije Geten je za *Danas* podsetila da **Srbija kasni i sa usvajanjem zakona rodnoj ravnopravnosti i istopolnom zajednicama**. Takođe, Todorović je podvukla i da su napadači na čoveka koji je pretučen u centru grada samo zbog toga što je nosio ljubičastu torbicu za psa, a zbog čega su oni pomislili da je on homoseksualne orijentacije, osuđeni samo na uslovne kazne.²⁰
- Večernje Novosti donose članak posvećen desnici pod naslovom ”Latentni Hitlerizam” njihovog kolumniste Filipa Rodića koji povezuje neke lažne stereotipe o protivnicima istopolnih zajednica sa antinacionalnim delovanjem pojedinih srpskih intelektualaca.²¹ Tokom januara će još jedan tekst, koji se našao u *Narodnim novinama* iz Niša, problematizovati tzv. **”rodnu ideologiju”** sa desnih pozicija, a prema kojoj se predviđa uvođenje trećeg pola koji bi navodno mogao da dovede i do termina ”roditelj 1” i ”roditelj 2”, sagovornici će biti psihoterapeut Zoran Milivojević i profesorka sa Filološkog fakulteta Zorica Ivanović, dok sami autori članka citiraju i aktuelnog predsednika Rusije Vladimira Putina koji kaže da se reč majka ne može ni sa čim zameniti.²²
- *Danas* će još jednom pomenuti **zakon o istopolnim zajednicama** u autorskom tekstu Bojana Lađevca, kordinatora kancelarije Friedrich Ebert, povodom knjige *Svetlost se ugasila*, u kojem govori o iskustvima Zapadnih društva koja se ne mogu preslikati na društva sa Istoka u kontekstu savremenih migracija i LGBTI prava.²³

²⁰ M. Stojanović, Obezbediti uslove za nezavisnost pravosuđa, *Danas*. 3.1. 2020.

²¹ Filip Rodić, Latentni Hitlerizam, *Večernje Novosti* 5.1.2020.

²² Milica Stanojković, Uvode nam treći pol i ukidaju nam ”mame i tate”, *Narodne novine Niš* 10.1.2020.

²³ Bojan Lađevac, Imitatori pred nepreglednim svetom, *Danas* 17.1.2020.

- U intervjuu nedeljniku *Ekspres* **Poverenica Brankica Janković je pomenula i da pripadnici LGBTI zajednice trpe diskriminaciju** ali ističe i slučaj kada ministar Nenad Popović nije poslušao njenu preporuku da se izvini zbog izjave u kojima vređa pripadnike LGBTI zajednice.²⁴ I ministar za rad i zapošljavanje Zoran Đorđević će dati izjavu da je potrebno **”iskoreniti stereotipe prilikom zapošljavanja Roma i LGBTI zajednice”** a takođe je predstavio i planove ministarstva u zaštiti LGBTI osoba.²⁵ Za kraj januara *Novi magazin* će doneti tekst u kojem se govori o diskriminaciji na radu a koji je kao jednu diskriminisanih društvenih grupa prepoznao i LGBTI zajednicu.²⁶

Digitalni mediji

Digitalni mediji su u januaru obrađivali sledeće teme:

- **Usvajanje zakona o zabrani diskriminacije, istopolnim zajednicama, rodnom identitetu i rodoj ravnopravnosti.**²⁷ Portal *Danas* ovo spominje na marginama vesti o neophodnosti reforme pravosuđa i prenosi izjavu Jovanke Todorovic iz Geten LGBT. Ova vest nije naišla na veći odziv u medijima.
- 15. januara je objavljen **izveštaj Human Rights Watch-a** koji je preneo B92.²⁸ U izveštaju se kaže kako „napadi i pretnje pripadnicima LGBT zajednice“ zabrinjavaju.
- Poverenica za zaštitu ravnopravnosti, Brankica Janković, predstavila je **godišnji izveštaj „Diskriminacija na tržištu rada“**. Izveštaj pokazuje kako se trećina svih diskriminacija tiče poslovnih odnosa, a da su LGBTI jedna od diskriminisanih grupa. Ovu vest su preneli N1²⁹ i *Blic*³⁰. Ovo je jedna od retkih tema o kojoj se pričalo i na televiziji – izjava Janković je preneta na N1 TV i RTS.
- **Suđenje za govor mržnje prema LGBTI.** U januaru je počelo suđenje Vladimиру Dimitrijeviću, predsedniku političkog saveta Dveri, zbog izjava da se „Srbima nameće homoseksualizam“, dalje da „homoseksualne veze nisu emotivne, već požudne“, kao i da je „glavni cilj političkog homoseksualizma, uništenje prirodne porodice“ kao i da se „homoseksualne težnje leče postom i molitvom“, i nakon što je odbio da se izvini, protiv njega je podneta tužba. Vest o ovom događaju preneli su *Mondo*³¹ i *Danas*.³²

²⁴ Marko R. Petrović, Fale nam hrabri građani, *Danas* 17.1.2020.

²⁵ Beta, Iskoreniti stereotipe, *Danas* 30.1.2020.

²⁶ Redakcija, Najteži posao je – naći posao, *Novi magazin*, 30.1.2020.

²⁷ <https://www.danas.rs/drustvo/vladavina-prava/obezbediti-uslove-za-nezavisnost-pravosudja/>

²⁸ https://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2020&mm=01&dd=15&nav_category=12&nav_id=1642227

²⁹ <http://rs.n1info.com/Vesti/a561080/Poverenica-Gradjani-se-najvise-zale-na-diskriminaciju-u-oblasci-rada.html>

³⁰ <https://www.blic.rs/vesti/politika/godisnja-analiza-svih-drzava-u-regionu-problemi-srbije-hrvatske-i-bih-kao-prepisani>

³¹ <https://mondo.rs/Info/Drustvo/a1273583/Sudjenje-Vladimiru-Dimitrijevicu-iz-Dveri-zbog-LGBT.html>

- Izjavu tadašnjeg ministra za rad, zapošljavanje, socijalna i boračka pitanja, Zorana Đorđevića, **da treba iskoreniti stereotipe prilikom zapošljavanja**, između ostalog, pripadnika LGBTI zajednice, prenele su sve agencije, Pink³³ i Novi magazin³⁴.

Pored toga, o **diskriminaciji nad pripadnicima LGBTI zajednice** pričalo se na RT Vojvodina 1, u gostovanju lokalnog ombudsmana u Novom Sadu, Marine Popov Ivetić, gde je ona rekla kako se kancelarija ombudsmana u prethodnom periodu bavila „i pravima deteta, pravima LGBTI populacije, starim ljudima, zatim ženama, rodnom ravnopravnosću.“. 17. januara 2020. je na Prvoj TV u emisiji „150 minuta“ gošća bila Tatjana Prijić, pomoćnica poverenice za zaštitu ravnopravnosti. Ona je govorila o problemima sa kojima se diskriminisane grupe sreću, i u tu grupu ubrojila i pripadnike LGBTI. Krajem januara, ministar Đorđević je o diskriminaciji nad Romima i LGBTI pričao na TV Happy. Diskriminacija u oblasti rada i zapošljavanja bila je tema gostovanja Petra Antića, menadžera u GIZ-u, na N1 TV u emisiji „Dan uživo“.

Prilog snimljen na Happy TV 30. januara emitovan je u okviru Nacionalnog dnevnika. Prilog je snimljen sa Milom Boškovićem, kriminologom, koji kaže kako pedofilija čini 30% seksualnih devijacija, a da je od tih 30% „20% muška pedofilija odnosno homoseksualizam, a 80% je heteroseksualizam).

FEBRUAR

Štampani mediji

- Srpski telegraf je doneo vest o tome da je u Švajcarskoj na referendumu izglasana **zabrana diskriminacije na osnovu seksualne orientacije**.³⁵

³² <https://www.danas.rs/drustvo/odrzano-pripremno-rociste-pred-visim-sudom-u-postupku-protiv-vladimira-dimitrijevica>

³³ <https://pink.rs/politika/182510/djordjevic-iskoreniti-stereotipe-prilikom-zaposljavanja-roma-i-lgbt-osoba>

³⁴ <https://novimagazin.rs/vesti/ministar-neophodno-je-iskoreniti-stereotipe-prilikom-zaposljavanja-roma-i-pripadnika-lgbt>

³⁵ Redakcija, Zabrana seksualne diskriminacije, Srpski telegraf 10.2.2020.

Digitalni mediji

Kada su u pitanju internet portali, februar je bio mesec u kojem su se mediji u više navrata bavili LGBTI temama.

- **Prva presuda za krivično delo iz mržnje počinjeno prema pripadniku LGBTI zajednice** je bila vest objavljena najpre na Beti. Od Bete su je preuzeli o21³⁶ i Autonomija³⁷ (presudu je doneo Osnovni sud u Smederevu, što objašnjava interesovanje lokalnih portala), Danas³⁸ i N1³⁹. Mediji su preuzeli agencijsku vest, koja je bila saopštenje organizacije koja se bavi pravima LGBTI osoba.
- Nezavisno telo Saveta Evrope protiv rasizma i netolerancije (ECRI) u svom izveštaju u kome se izražava **zabrinutost zbog porasta podrške ultranacionalističkoj i populističkoj politici**, navodi se da se „LGBTI osobe i dalje suočavaju sa uznemiravanjem, pretnjama i nasiljem.“ Od agencija, to su preneli Tanjug i Beta, a od medija N1 TV⁴⁰, Nova srpska politička misao⁴¹, Nova⁴² i Slobodna Evropa⁴³.
- **Vladimir Dimitrijević, predsednik Političkog saveta stranke Dveri, bio je medijski aktivran i u mesecu februaru.** On je bio gost emisije Vaseljenska, a to je preneo Espresso.⁴⁴ U gostovanju je rekao kako nas Vatikan „lomi preko gejeva“, a za tužbu podnetu protiv njega rekao je kako je to „sredstvo Novog svetskog poretku da se „neistomišljenicima začepe usta.“ Zabrinjava prenošenje ovakvih vesti i davanje prostora takvom narativu.

Pominjanje LGBTI kao sporedni deo drugih vesti je bio slučaj kada je Danas preneo da je održana debata „Stvarno tako misliš“,⁴⁵ u čijem je fokusu bilo tretman žene u medijskom prostoru Srbije. Jedan od učesnika debate je napisao tekst Korisna budala.⁴⁶ Lokalni

³⁶ <https://www.o21.rs/story/Info/Srbija/233759/NVO-Prva-presuda-za-krivicno-delo-pocinjeno-iz-mrznje-prema-LGBT>

³⁷ <https://www.autonomija.info/nvo-prva-presuda-za-krivicno-delo-pocinjeno-iz-mrznje-prema-lgbt-osobama.html>

³⁸ <https://www.danas.rs/drustvo/nvo-prva-presuda-za-krivicno-delo-pocinjeno-iz-mrznje-prema-lgbt-osobama/>

³⁹ <https://rs.n1info.com/vesti/a566462-nvo-prva-presuda-za-krivicno-delo-pocinjeno-iz-mrznje-prema-lgbt-osobama/>

⁴⁰ <https://rs.n1info.com/svet/a573069-ecri-alarmantno-pojacanje-ultranacionalisticke-i-ksenofobne-politike-u-evropi/>

⁴¹ [http://www.nspm.rs/hronika/savet-evrope-suoceni-smo-sa-pojacanim-uticajima-ultranationalisticke-politike-rasistick](http://www.nspm.rs/hronika/savet-evrope-suoceni-smo-sa-pojacanim-uticajima-ultranacionalisticke-politike-rasistick)

⁴² <https://nova.rs/svet/se-u-evropi-napreduju-ksenofobija-rasizam-i-mrznja/>

⁴³ <https://www.slobodnaevropa.org/a/30457717.html>

⁴⁴ <https://www.espresso.co.rs/vesti/politika/516683/vatikan-mrzi-srbe-lome-nas-preko-gejeva-nvo-i-cg-srpski-profesor-tvrdi-da-antihrrist-i-vatikan-imaju-isti-cilj>

⁴⁵ <https://www.danas.rs/drustvo/bobicic-zenama-u-javnosti-se-nista-ne-prasta/>

⁴⁶ <https://www.danas.rs/kolumna/darko-mitrovic/korisna-budala/>

vojvođanski portal Autonomija bavio se izjavom narodne poslanice Marije Janjušević kojom je ona dala podršku šetnji **Porodičnoj šetnji sa litijom, koju su organizovale Dveri**. Janjušević kaže kako ta šetnja „nije usmerena protiv nekoga, pa ni protiv LGBTI populacije, već ZA nešto – za zaštitu porodica, za pomoć majkama, za podršku i povećanje nataliteta“. Globalna mreža civilnog društva CIVICUS je u martu Srbiju objavila da je rejting Srbije je smanjen, a ona svrstana među grupu zemalja u kojima su osnovne slobode za rad i delovanje organizacija civilnog društva opstruirane. Povodom toga, Maja Stojanović iz Građanskih inicijativa je rekla kako se organizacije koje se bave LGBTI pravima suočavaju sa teškim položajem u Srbiji još od devedesetih. Ovom temom se bavila, pored *Danasa*,⁴⁷ i *Radio Slobodna Evropa*.⁴⁸ U tekstu potonjih oni ističu da su na meti napada najčešće bili LGBTI aktivisti, kao i prostorije Prajd info centra u Beogradu.

MART

Štampani mediji

- Tokom marta meseca se desilo nekoliko događaja koji su prethodili uvođenju vanrednog stanja zbog pandemije izazvane COVID-19. Već 2. marta desio se incident kada je **napadnut Prajd info centar u Beogradu**. *Danas* je odmah preneo vest.⁴⁹ Zaštitnik građana Zoran Pašalić je odmah reagovao i izdao saopštenje koje je preneli : *Alo*⁵⁰, *Večernje Novosti*⁵¹ *Blic*⁵² i *Nedeljnik*⁵³. Da li je ova vest uticala na srednjoškolce u Leskovcu nije poznato ali već naredni dan se društvenim mrežama proširila vest da će **Parada ponosa biti održana u Leskovcu** a što je izazvalo i revolt među njima i koji su iskoristili priliku da odu sa časova i protestuju u centru grada. Tom prilikom je napadnut i jedan novinar koji je izveštavao sa lica mesta a o čemu su izvestili *Danas*⁵⁴, *Blic*⁵⁵ i *24 sata*⁵⁶. Naredni dan Zaštitnik građana Zoran Pašalić će reagovati i naložiti

⁴⁷ <https://www.danas.rs/drustvo/funkcioneri-i-tabloidi-u-borbi-protiv-civilnog-drustva/>

⁴⁸ <https://www.slobodnaevropa.org/a/nevladine-organizacije/30460270.html>

⁴⁹ Beta, Napad na Prajd Info centar, Danas 2.3.2020.

⁵⁰ Redakcija, Pašalić osudio napada na Prajd info centar, Alo 2.3.2020.

⁵¹ Redakcija, Neophodna efikasna reakcija, Večernje Novosti 2.3.2020.

⁵² J, Ostojić, Ponovo napad na Prajd info centar, Blic 2.3.2020.

⁵³ Redakcija, Leskovac, Nedeljnik 5.3.2020.

⁵⁴ M, Radenković, Obudsman pokrenuo postupak zbog anti - LGBT skupa u Leskovcu, Danas 4.3.2020.

⁵⁵ Beta, Srednjoškolci protestovali protiv Parade ponosa, Danas 3.3.2020.

⁵⁶ Redakcija, Uhapšen zbog napada na novinare u Leskovcu, 24 sata 4.3.2020.

inspekcijiski nadzor u osam škola u Leskovcu a što je preneo Blic u dva članka.⁵⁷ ⁵⁸ Nedeljnik Novi magazin će izvestiti i o tome da je napadnut jedan novinar.⁵⁹

- U časopisu Cosmopoliten u članku *Da li u životu postoji Fair Play* a u kojem govore osoba koje se svakodnevno suočavaju sa diskriminacijom, govori i gej aktivista i član organizacionog odbora beogradskog Prajda Marko Mihajlović koji ističe da je **LGBTI zajednica u Srbiji nedovoljno vidljiva a kada i jeste onda je uglavnom predmet senzacionalizma u tabloidima**.⁶⁰ Poverenica za rodnu ravnopravnost je u intervjuu za NIN govorila o zakonu o istopolnim zajednicama koji bi trebalo da se usvoji a osvrnula se i na neke svoje odluke i podvukla da je njen posao da brani sve diskriminisane.⁶¹
- Blic donosi **izveštaj Stejt Departmenta o stanju ljudskih prava u Srbiji** u kojem se konstatiše da su : „seksualna konotacija u svakodnevnom govoru i ponašanju shvaćeni su kao šala i opšte prihvaćeni kao oblik komunikacije a ne kao ozbiljno uznemiravanje”.⁶² Ove stavove Stejt departmenta potvrđuje, svesno ili slučajno, i glumac Miloš Timotijević u svom intervjuu *Blicu* dve nedelje kasnije kada će izjaviti da mu zbog gej uloge u kriminalističkoj seriji Južni vетар prete čak i deca preko društvenih mreža.⁶³ Ono što možda još bolje odslikava srpsko društvo je i to što je Timotijević izjavio i da mu teže pada to što toj deci, ili javnosti, smeta to što je lik Stupara kojeg glumi gej nego što je on korumpiran policajac, a što se i uklapa u istaživanja koje se sprovode u Srbiji na temu rasprostranjenosti diskriminacije i stepena korupcije.

Digitalni mediji

- **Napad na Prajd info centar** naišao je na osudu u srpskim medijima. Blic je podsetio da je Prajd info centar stalna meta napada.⁶⁴ Vest je preneo i Glas Amerike.⁶⁵
- Već sutradan se ponovio napad izazvan mržnjom prema LGBTI zajednici – ovoga puta u Leskovcu. **Lažna vest o održavanju Parade u tom gradu dovela je do napada**

⁵⁷ Redakcija, Ombucman pokreće postupak protiv đaka, Blic 4.3.2020.

⁵⁸ Jugmedija, Đaci na ulici pozivali na linč LGBT osoba, Blic 3.3.2020.

⁵⁹ Redakcija, Pašalić ispituje ministarstvo posvete i leskovačke srednje škole, Novi magazin 5.3.2020.

⁶⁰ Sofija Stanković, Da li u životu postoji Fair Play? Cosmopolitan mart 2020.

⁶¹ Dragana Nikoletić, Ne čutim to je moj posao, NIN 12.3.2020.

⁶² Lana Gedošević, Zameraju nam diskriminaciju, korupciju, braću Bitići, Blic 16.3.2020.

⁶³ Dunja Đorđević, Miloš Timotijević šokiran zbog gej uloge mi prete čak i deca, Blic 30.3.2020.

⁶⁴ <https://www.blic.rs/vesti/drustvo/homofobija-i-nasilje-izbliza-prajd-info-centar-napadnut-11-put-od-2018-godine-vandali/yxnjm5y>

⁶⁵ <https://www.glasamerike.net/a/napadnut-prajd-info-centar--11-put-za-prvih-10-napada-osu%C4%91enih-nema/5311434.html>

huligana. Ova vest je odjeknula u srpskim medijima – preneli su je sve agencije, *Blic*⁶⁶, *Espreso*⁶⁷ *Nova*⁶⁸, *Danas*⁶⁹, *Nedeljnik*⁷⁰, *Južne vesti*⁷¹, *Novi magazin*⁷²... Narativ izveštavanja je osuđujući prema napadačima ili neutralan – mediji su uglavnom prenosili saopštenje koje je izdala Inicijativa mladih za ljudska prava i udruženje „Da se zna“. *Slobodna Evropa* u svojoj vesti naziva „Napadi na LGBT zajednicu u Srbiji bez sudskog ishoda“ izražava zabrinutost zbog „dva incidenta u tri dana“.⁷³ NIN kaže kako je, iako se čini da je Srbija postala tolerantnija prema LGBTI zajednici u prethodnim godinama, da „ni dašak tog razumevanja nije stigao u Leskovac.“⁷⁴ Zaštitnik građana je okrivio obrazovni sistem za netoleranciju prema LGBTI zajednici i to je preneo *Blic*.⁷⁵

- Sledeća vest koja je bila najviše prenošena u mesecu martu, pre proglašenja vanrednog stanja, bila je u vezi sa **izveštajem State Department-a**. Izveštaj skreće pažnju zbog nasilja nad LGBTI osobama u Srbiji. Ovu vest prenose NIN⁷⁶, *Danas*⁷⁷ i *Blic*⁷⁸. LGBTI zajednica i problemi sa kojima se ona suočava nisu u fokusu ovih vesti – LGBTI se spominje samo kao jedan od problema u vezi sa kojima Srbija dobija kritike. Više pažnje problemima LGBTI zajednice posvećuje se u autorskom tekstu na *Danas-u*.⁷⁹
- LGBTI u domaćoj kinematografiji je nakon vesti da „inspektor Stupar gej“ (lik iz popularne serije „Južni vетар“) bila je tema kojom su se bavili srpski portali. Najpre je

⁶⁶ <https://www.blic.rs/vesti/drustvo/pretili-su-da-ce-me-polomiti-rekao-sam-napravicu-gej-paradu-doskandaloznog-skupa-u/dc65syc>

⁶⁷ <https://www.espresso.rs/vesti/drustvo/519245/ubij-zakolji-da-peder-ne-postoji-ovo-su-skandirala-deca-na-protestu-pr>

⁶⁸ <https://nova.rs/vesti/drustvo/udruzenja-vlasti-hitno-da-reaguju-na-homofobiju-u-leskovcu/>

⁶⁹ <https://www.danas.rs/drustvo/mup-uhapsen-zbog-napada-na-novinara-u-leskovcu>

⁷⁰ <https://www.nedeljnik.rs/napad-na-novinare-i-policiju-kad-srednjoskolci-u-leskovcu-protestuju-zbog-prajda/>

⁷¹ <https://www.juznevesti.com/Hronika/Napad-na-policiju-i-novinara-u-Leskovcu-na-protestu-posle-lazne-najave-o-paradi-ponosa.sr.html>

⁷² <https://www.novimagazin.rs/vesti/216489-inicijativa-mladih-povodom-incidenta-u-leskovcu-vlasti-hitno-da-reaguju-na-homofobi>

⁷³ <https://www.slobodnaevropa.org/a/srbija-napadi-lgbt-sudstvo/30466944.html>

⁷⁴ <http://nin.co.rs/pages/article.php?id=102352170>

⁷⁵ <https://www.blic.rs/vesti/drustvo/packa-obrazovnom-sistemu-zastitnik-gradana-o-nasilju-leskovckih-srednjoskolaca-zbog/crqwftl>

⁷⁶ <https://rs.minfo.com/vesti/a577096-izvestaj-stejt-departmenta-o-ljudskim-pravima-u-srbiji-2019/>

⁷⁷ <https://www.danas.rs/drustvo/izvestaj-stejt-departmenta-u-srbiji-u-2019-brojni-izazovi-u-domenu-ljudskih-prava/>

⁷⁸ <https://www.blic.rs/vesti/politika/stejt-department-o-ljudskim-pravima-u-srbiji-marija-lukic-milan-jovanovic-i-braca/do>

⁷⁹ <https://www.danas.rs/drustvo/vladavina-prava/ignjatovic-ekstremnoj-desnici-vrata-otvorila-desnica-na-vlasti/>

na BBC objavljen tekst o istoriji zastupljenosti LGBTI u srpskim filmovima⁸⁰, a potom su taj tekst preuzeli *Danas*⁸¹ i *021*.⁸²

- Pored ovih vesti, B92 je pisao o **predloženim izmenama ruskog ustava kojim se brak definiše kao heteroseksualna zajednica**. B92 u tekstu navodi da su tu odluku osudili mnogi ruski liberali i Evropski sud za ljudska prava, smatrajući da će ona poslužiti kao pokriće za maltretiranje aktivista koji se bore za poboljšanje položaja LGBTI populacije u Rusiji.⁸³
- Vest IDEAS-a⁸⁴ o **nasilju i diskriminaciji nad LGBTI ženama nije preeo niko**. Tokom marta nastupa zatišje ove teme, budući da je kompletan javni prostor preuzeo izveštavanje o pandemiji koja se sve više zahuktala.

APRIL

Štampani mediji

- Osetljivim grupama (manjinske zajednice, žene, osobe sa invaliditetom, LGBTI...) izolacija izazvana virusom korona teže pada nego ostalim stanovnicima Srbije usled specifičnog položaja. Upravo zbog toga je organizacija „**Da se zna“ pokrenula čet sa svojim korisnicima usred pandemije** a o čemu je i list *Danas* izvestio.

⁸⁰ <https://www.bbc.com/serbian/lat/srbija-52108992>

⁸¹ <https://www.danas.rs/bbc-news-serbian/lgbt-i-domaca-kinematografija-snimanje-filma-u-svoja-cetiri-zida-ili-nesto-vise/>

⁸² <https://www.021.rs/story/BBC/238575/LGBT-i-domaca-kinematografija-Od-Pukotina-raja-do-Juznog-vetra-Snimanje>

⁸³ http://www.b92.net/bbc/index.php?yyyy=2020&mm=03&dd=04&nav_id=1662202

⁸⁴ <https://ideje.rs/lgbti-zene-izlozene-su-nasilju-i-diskriminaciji/>

Digitalni mediji

U aprilu je primećen veliki pad u izveštavanju o temi LGBTI. Javni diskurs je i dalje preokupiran vanrednim stanjem i pandemijom usled čega su sve ostale teme zanemarene u ovom mesecu. Od prenošenja vesti od većeg značaja izdvajamo:

- **Gostovanje Miloša Timotijevića**, glumca iz serije „Južni vетар“ koji je zbog svoje uloge osobe homoseksualnog opredeljenja dobio više pretnji preko društvenih mreža. Timotijević je gostovao u emisiji „Beogradska hronika“ na RTS 1.⁸⁵
- **Prekid veze sa državama koje kriminalizuju homoseksualnost.** Administracija (tadašnjeg) američkog predsednika Donalda Trampa razmišlja da prekine diplomatske veze sa državama koje kriminalizuju homoseksualnost, rekao je Ričard Grenel. Ovu vest prenosi RTS.⁸⁶
- **Kritiku stavova Muamera Zukorlića** narodnog poslanika, koju je u saopštenju za medije iznelo udruženje „Da se zna“, preneo je Tanjug, a vest je preuzeo Mondo.⁸⁷
- Novosti prenose **izjavu dekana Pravnog fakulteta Univerziteta u Novom Sadu** u kojoj on kaže da „na vrednosnom polju kriza se prikriva tvrdoglavim insistiranjem na postepenom kulturnom preobražaju u svojevrsni nihilizam. U njemu homoseksualnost postaje obrazac za oblikovanje porodice pa mladi moraju da se uvoze sa tzv. globalnog istoka, a zabranjuje se fizičko sankcionisanje u vaspitanju pa deca postaju učitelji roditeljima.“⁸⁸

MAJ

Štampani mediji

- **U maju mesecu se obeležava dan borbe protiv homofobije i transfobije** i tim povodom se našlo nekoliko tekstova u štampi koja su kroz istraživanja problematizovala položaj LGBTI zajednice. Novosadski Dnevnik je doneo vest o

⁸⁵ <https://www.rts.rs/page/tv/sr/story/20/rts-1/3715019/beogradska-hronika.html>

⁸⁶ <http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/10/svet/3931202/sad-grenel-homoseksualnost-obavestajna-saradnja.html>

⁸⁷ <https://mondo.rs/info/Drustvo/a1316924/LGBT-Muamer-Zukorlic-optuzbe-diskriminacija.html>

⁸⁸ <https://www.novosti.rs/vesti/naslovna/politika/aktuelno.289.html:857313-Prof-dr-Branislav-Ristivojevic-Korona-unist>

konkursu za dodelu godišnje nagrade *Duga*, na dan borbe protiv homofobije i transfobije 17. maja.⁸⁹

- Narodne novine iz Niša su preneli izjave Poverenice za rodnu ravnopravnost Brankice Janković i Zaštitnika građana Zorana Pašalića u kojima se ističe da je **tokom trajanja pandemije izazavane Covid - 19 virusom LGBTI zajednica posebno pogođena.**⁹⁰
- Danas⁹¹ je preneo istraživanje koja se tiču položaja LGBTI osoba u kojima je istaknuto da Srbija prednjači u Regionu po netoleranciji prema LGBTI osobama, taj procenat iznosi čak 51% dok je prosek u EU 40%. U istraživanju koje je GLIC u saradnji sa IDEAS sproveo, a koji je prenela Politika,⁹² čak 82% pripadnika LGBTI zajednice je izjavilo da Srbija nije dobro mesto za život.

Digitalni mediji

- **Rezultate istraživanja o posledicama pandemije korona virusa na LGBTI zajednicu** preneo je Telegraf.⁹³
- Dve vesti – prvu „**Hartefakt fond organizuje diskusiju u projektu Publici**“ i drugu „**Zaštiti LGBT osobe od nasilja kod kuće i u javnosti**“ koje je preneo Tanjug nije preuzeo nijedan medij.
- **Savet Evrope je poručio državama članicama da je neophodno bolje zaštiti LGBTI zajednicu tokom pandemije.** Ovu vest je preneo Danas.⁹⁴
- **Parada ponosa u Albaniji** bila je tema kojom se bavilo nekoliko domaćih portala, a među analiziranim, Mondo.⁹⁵
- **Agencija za osnovna prava Evropske unije sprovela je anketu o položaju LGBTI zajednice u EU, Srbiji, Severnoj Makedoniji i Velikoj Britaniji.** Rezultate istraživanja prenosi Noizz.⁹⁶
- **Slobodna Evropa**⁹⁷, Danas⁹⁸, N1⁹⁹ su mediji koji su preneli rezultate **Godišnjeg izveštaja o položaju LGBTI zajednice.**

⁸⁹ Redakcija, Konkurs za dodelu nagrade Duga, Dnevnik 18.5.2020.

⁹⁰ Redakcija, Govor mržnje i fizički napada svakodnevnica, Narodne novine Niš, 18.5.2020.

⁹¹ Redakcija, Istraživanje EU : Položaj LGBT u Srbiji bolji, ali i dalje loš, Danas 18.5.2020.

⁹² K. Đ, Zbog mogućeg nasilja kriju seksualnu orijentaciju, Politika 19.5.2020.

⁹³ <https://www.telegraf.rs/vesti/srbija/3187046-korona-virus-naneo-stetu-i-lgbt-populaciji-tvrde-da-su-ostali-bez-posla-domu-i-zdravstvene-zastite>

⁹⁴ <https://www.danas.rs/svet/savet-evrope-trazi-bolju-zastitu-lgbt-osoba-tokom-pandemije/>

⁹⁵ <https://mondo.rs/info/Svet/a1324511/Gej-parada-virtualna-odrzana-u-Albaniji.html>

⁹⁶ <https://noizz.rs/noizz-news/izvestaj-eu-o-stanju-lgbt-zajednice-u-srbiji/ddbkyz1>

⁹⁷ <https://www.slobodnaevropa.org/a/30614167.html>

- Povodom **Međunarodnog dana borbe protiv homofobije, transfobije i bifobije** visoki predstavnik EU za Zapadni Balkan, Žozep Borel, istakao je neophodnost zaštite LGBTI osoba. Ovu vest u Srbiji prenosi Mondo,¹⁰⁰ N1¹⁰¹ i Beta¹⁰². Zaštitnik građana, Zoran Pašalić, takođe s oglasio izjavom da se pripadnicima LGBTI zajednice mora pružiti bolja podrška i daje izmena zakonodavstva neophodna. Oglasila se i Poverenica za zaštitu ravnopravnosti, Brankica Janković. Ovu vest prenose Glas Amerike¹⁰³, RTV¹⁰⁴, Nova S¹⁰⁵ Danas¹⁰⁶, RTS¹⁰⁷, 24 online¹⁰⁸, Espereso¹⁰⁹ i Beta¹¹⁰.
- U ovom mesecu je **Albanija zabranila terapije lečenja homoseksualaca**. Ovu vest prenosi Nova S.¹¹¹
- Analitički tekst o koracima koje zemlje u regionu preduzimaju u svojoj borbi za ravnopravan položaj LGBTI zajednice objavljen je na sajtu BBC-ja, a prenet na portalu B92, naziva „**LGBT, reklame i brendovi: Može li flašica soka da "proda" ravnopravnost LGBT ljudi u Srbiji i regionu**“.¹¹² Tekst prenosi Danas¹¹³ i portal 021.¹¹⁴
- **Stanje LGBTI osoba na Kosovu**, odnosno, izjava koju je o tome dao Euleks, bila je tema vesti na portalu Novi magazin.¹¹⁵ Situacija sa pravima LGBTI zajednice u Bosni i Hercegovini bila je vest kojom se bavila Slobodna Evropa.¹¹⁶

⁹⁸ <https://www.danas.rs/drustvo/cak-82-odsto-ispitanika-smatra-da-srbija-nije-dobro-mesto-za-zivot-lgbti-osoba/>

⁹⁹ <http://rs.n1info.com/Vesti/a600038/Cak-77-odsto-ispitanih-smatra-da-Srbija-ne-vodi-racuna-o-polozaju-LGBTI-gradj>

¹⁰⁰ <https://mondo.rs/Info/Svet/a1324684/Medjunarodni-dan-borbe-protiv-homofobije-EU-Zozep-Borelj.html>

¹⁰¹ <http://rs.n1info.com/Svet/a600264/Borel-EU-odaje-podcast-razlicitostima.html>

¹⁰² <https://beta.rs/vesti/politika-vesti-svet/127426-borel-eu-odaje-podcast-razlicitostima>

¹⁰³ <https://www.glasamerike.net/a/lgbt-diskriminacija-homofobija-poverenica-ombudsman/5423296.html>

¹⁰⁴ http://www.rtv.rs/sr_lat/drustvo/jankovic-ne-smeju-da-se-ugrozavaju-prava-lgbt_1125279.html

¹⁰⁵ <https://nova.rs/drustvo/jankovic-ne-smeju-se-ugrozavaju-prava-lgbt/>

¹⁰⁶ <https://www.danas.rs/drustvo/zastitnik-gradjana-izmene-zakona-neophodne-za-poboljsanje-polojaja-lgbti-osoba/>

¹⁰⁷ <https://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/drustvo/3956776/lgbt-prava-dan-borbe-protiv-homofobije.html>

¹⁰⁸ <https://www.24online.info/jankovic-pripadnici-lgbt-populacije-su-ravnopravni-clanovi-naseg-drustva/>

¹⁰⁹ <https://www.espresso.co.rs/vesti/drustvo/561549/cak-59-lgbti-osoba-je-poslednjih-godina-dana-dozivelo-nasilje-1-podatak-je-posebno-zabrinjavaju-foto>

¹¹⁰ <https://beta.rs/vesti/drustvo-vesti-srbija/127451-zastitnik-gradjana-upozorio-na-nepovoljan-polojaj-lgbti-osoba-u-srb>

¹¹¹ <https://nova.rs/svet/albanija-zabranila-terapije-lecenja-homoseksualaca/>

¹¹² https://www.b92.net/bbc/index.php?yyyy=2020&mm=05&dd=17&nav_id=1684811

¹¹³ <https://www.danas.rs/bbc-news-serbian/lgbt-reklame-i-brendovi-moze-li-flasica-soka-da-proda-ravnopravnost-lgbt-lj>

¹¹⁴ <https://www.021.rs/story/BBC/243565/LGBT-reklame-i-brendovi-Moze-li-flasica-soka-da-proda-ravnopravnost-LGB>

¹¹⁵ <https://www.novimagazin.rs/vesti/221591-sef-euleksa-mnoge-lgbti-osobe-na-kosovu-i-dalje-u-riziku-od-diskriminacije-i-nasilja>

¹¹⁶ <https://www.slobodnaevropa.org/a/30617098.html>

- **Zašto je LGBTI osobama zabranjeno davati krv** bila je vest kojom se bavila Slobodna Evropa.¹¹⁷
- **Sve što ste želeli da znate o LGBTI zajednici a niste smeli da pitate** je tekst koji je objavila Nova S.¹¹⁸
- **U maju je Mađarska zabranila promenu pola.** Osuda ovog postupka je stigla od zvaničnika Evropske unije, nevladinih organizacija i pojedinih političara. To su objavili mediji u Srbiji – N1¹¹⁹, Telegraf,¹²⁰ i Politika.¹²¹ Slobodna Evropa je pisala o podršci koju je LGBTI zajednica iz Srbije pružila zajednici u Mađarskoj.¹²²

U maju se obeležavalo 10 godina od osnivanja institucije Poverenika za zaštitu ravnopravnosti. Ovo je bila vest u kojoj je LGBTI zajednica spominjana, budući da se Poverenica dosta bavila poboljšanjem njihovog položaja. U vesti tome kako je pandemija korona virusa uticala na migrante, kao jedna od najugroženijih grupa zbog pandemije navodi se i LGBTI zajednica, što je preneo Blic.¹²³ U drugoj vesti o ugroženim kategorijama, kada je u pitanju diskriminacija, takođe se spominje LGBTI.¹²⁴

Na TV, o **LGBTI zajednici se tokom juna pričalo samo na N1 TV**, dva puta – povodom predstavljanja Godišnjeg izveštaja o položaju LGBTI, i povodom Međunarodnog dana borbe protiv homofobije, transfobije i bifobije.

JUN

Štampani mediji

- Teme koje su dominirale u štampanim medijima su uglavnom bile u vezi sa parlamentarnim izborima koji su se održavali 21. juna. **Helsinški odbor za ljudska prava je uradio istraživanje o vrednosnim stavovima srednjoškolaca**, koje je preneo dnevni list Danas, a koje pokazuje da omladina ima nacionalističke stavove povodom

¹¹⁷ <https://www.slobodnaevropa.org/a/za%C5%A1to-je-homoseksualnim-i-biseksualnim-mu%C5%A1karcima-zabranjeno-ili-ograni%C4%8Deno-darivati-krv/30614122.html>

¹¹⁸ <https://nova.rs/zena/lifestyle/sve-sto-vas-kopkalos-o-lgbt-ljudima-a-niste-smeli-da-pitate/>

¹¹⁹ <http://rs.n1info.com/Svet/a601218/Madjarska-zabranila-promenu-pola.html>

¹²⁰ <http://rs.n1info.com/Svet/a601218/Madjarska-zabranila-promenu-pola.html>

¹²¹ <http://www.politika.rs/sr/clanak/454443/Madarska-zabranila-promenu-pola>

¹²² <https://www.slobodnaevropa.org/a/madjarska-trans-osobe-srbija-podrska/30638187.html>

¹²³ <https://www.blic.rs/vesti/drustvo/evropa-je-strahovala-od-novog-talasa-migranata-a-onda-je-dosla-korona-i-optuzbe-da/o59drov>

¹²⁴ https://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2020&mm=05&dd=27&nav_category=12&nav_id=1688297

ratova devedesetih ali i homofobna i transfobna mišljenja u visokom procentu.¹²⁵ Takođe je i Politika nedelju dana kasnije prenela ovo istraživanje a u kojem ističe da najveća socijalna distanca postoji prema LGBTI zajednici.¹²⁶ Novosadski Dnevnik je preneo istraživanje nevladinih organizacija o učenicima koji su LGBTI orijentacije u kojem se navodi da više od polovina njih trpi psihičko nasilje od strane svoje porodice i okruženja, dok su 8% ispitanika doživeli i fizičko nasilje a u 2% slučajeva su pretrpeli i seksualno nasilje.¹²⁷ Rezultate ovog istraživanja je preneo i Danas.¹²⁸

- Poverenica Brankica Janković je u intervju za magazin Karakter sumirala utiske o 10 godina rada institucije Poverenik za rodnu ravnopravnost u kojoj je, između ostalog, istakla da je svojim radom **kancelarija Poverenika za rodnu ravnopravnost pomogla i osobama koje su promenile pol a kojima institucije nisu želele da izdaju diplome sa novim identitetom.**¹²⁹

Digitalni mediji

- **Izveštaj Helsinškog odbora za ljudska prava** o vrednosnim orijentacijama srednjoškolaca u Srbiji je bio jedna od tema kojom su se bavili mediji. U prvi plan izveštaja, zbog visokog procenta netolerancije, stavljeni su upravo stavovi prema LGBTI zajednici. Danas¹³⁰ i B92¹³¹ prenose rezultate ovog istraživanja.
- **Istraživanje o nasilju u školama**, koji pokazuje da je više od polovine LGBT učenika izloženo nasilju prenose Telegraf¹³² i Danas.¹³³
- **Izbori u Poljskoj u znaku govora mržnje prema LGBTI**, tema je vesti kojom se bavila Beta.¹³⁴
- **Glumac Milan Timotijević dobitnik je nagrade „Duga“** – Vest je preneo i Danas,¹³⁵ Telegraf¹³⁶, N1¹³⁷ i o21.¹³⁸

¹²⁵ Redakcija, Srednjoškolci izraženo homofobični i za Kosovo u Srbiji, Danas 4.6.2020.

¹²⁶ Katarina Đorđević, Svaki drugi srednjoškolac smatra da je abortus greh, Politika 13.6.2020.

¹²⁷ Redakcija, Najčešće trpe psihičko nasilje, Dnevnik 5.6.2020.

¹²⁸ Redakcija, Više od polovine LGBT srednjoškolaca je doživelo neki oblik nasilja, Danas, 27.6.2020.

¹²⁹ Redakcija, Prvih 10 godina borbe za ravnopravnost, Karakter, 19.6.2020.

¹³⁰ <https://www.danas.rs/drustvo/vladavina-prava/srednjoskolci-izrazeno-homofobicni-i-za-kosovo-u-srbiji/>

¹³¹ https://superzena.b92.net/roditeljstvo.php?yyyy=2020&mm=06&nav_id=1694056

¹³² <https://www.telegraf.rs/vesti/srbija/3197766-nasilje-nad-lgbt-ucenicima-se-najcesce-desava-u-blizini-skole-mali-broj-dece-prijavio-maltretiranje>

¹³³ <https://www.danas.rs/drustvo/vladavina-prava/vilicic-lgbti-osobe-izlozene-diskriminaciji-i-nasilju/>

¹³⁴ <https://beta.rs/vesti/politika-vesti-svet/128837-kampanja-pred-predsednicke-izbore-u-poljskoj-u-znaku-govora-mrznje-protiv-lgbt>

- **Izjavu Zaštitnika građana Srbije** da napade na LGBTI zajednicu treba tretirati kao rasizam i netoleranciju, datu povodom Međunarodnog dana ponosa, prenosi *Slobodna Evropa*¹³⁹ i *Danas*¹⁴⁰. *Danas* je ovog dana preneo i saopštenje udruženja za zaštitu prava LGBTI osoba u Srbiji.¹⁴¹ Međunarodnim danom ponosa bavila se i *Autonomija*¹⁴² i N1.¹⁴³

Problematična je **izjava mitropolita Amfilohija**, koju prenosi portal Mondo, a koja istopolnom seksualnom opredeljenju govori na sledeći način „obogotvoriti smrt i ništavilo, mrzeti čoveka i njegovu prirodu, njegov večni smisao i dostojanstvo. **Oni koji traže istopolne brakove, imaju li za to saglasnost i blagoslov svojih roditelja, osobito majki? Poznato nam je kukanje mnogih majki takve dece...** “¹⁴⁴

Kada je u pitanju televizija, tokom meseca juna LGBTI zajednica je bila „prisutna“ dva puta – prvi put 1. juna 2020. u emisiji „Pravi ugao“ na RTV-u, u kojoj je Milica Đurđević Stamenkovski rekla kako će se ona boriti protiv istopolnih brakova.¹⁴⁵ Drugi put 29. juna 2020. u okviru emisije „Novi dan“ na N1 TV, tada je bilo reči o Međunarodnom dana ponosa i njegovom proslavljanju u svetu.¹⁴⁶

JUL

Štampani mediji

- Jul je obeležilo post izborno vreme. Zahtevi medicinske struke za ponovnim zatvarnjem je dovelo do masovnih protesta u Beogradu koji su dominirali medijskim sadržajem. Od vesti se u medijima pojavilo saopštenje organizacije LABRIS povodom **usvajanja zakona o istopolnim partnerstvima u Crnoj Gori** a u kojem se ističe da je

¹³⁵ <https://www.danas.rs/drustvo/milosu-timotijevicu-urucena-nagrada-duga-za-borbu-protiv-homofobije-i-transfobije/>

¹³⁶ <https://www.telegraf.rs/pop-i-kultura/film-tv/3206261-milos-timotijevic-dobitnik-lgbt-nagrada-duga>

¹³⁷ <https://rs.n1info.com/showbiz/a613500-glumac-milos-timotijevic-dobitnik-nagrade-duga/>

¹³⁸ <https://www.021.rs/story/Info/Srbija/246817/Glumac-Milos-Timotijevic-dobitnik-nagrade-Duga.html>

¹³⁹ <https://www.slobodnaevropa.org/a/30692721.html>

¹⁴⁰ <https://www.danas.rs/drustvo/zastitnik-gradjana-lgbti-osobe-u-srbiji-meta-nasilja-potrebna-bolja-krivicna-zastita/>

¹⁴¹ <https://www.danas.rs/drustvo/vise-paznje-posvetiti-lgbt-i-drugim-ugrozenim-grupama/>

¹⁴² <https://www.autonomija.info/medunarodni-dan-ponosa-lgbt-osoba.html>

¹⁴³ <https://rs.n1info.com/svet/a614534-medjunarodni-dan-ponosa-ove-godine-skromniji-pod-maskama-ili-onlajn/>

¹⁴⁴ <https://mondo.rs/Info/EX-YU/a1338764/Amfilohije-o-homoseksualcima-i-abortusu-istopolni-brakovi.html>

¹⁴⁵ http://media.rtv.rs/sr_ci/pravi-ugao/56590

¹⁴⁶ <https://rs.n1info.com/svet/a614534-medjunarodni-dan-ponosa-ove-godine-skromniji-pod-maskama-ili-onlajn/>

vreme i da Srbija dozvoli zakon o istopolnim partnerstvima i podsećaju da iako je premijerka Ana Brabić autovana lezbejska i ona živi u zakonski nepriznatoj vanbračnoj zajednici i odgaja dete kojem po zakonu ne može biti roditelj¹⁴⁷; I *Blic* donosi tekst o tome ako je Crna Gora legalizovala gej brakove.¹⁴⁸

- *Informer* će krajem meseca preneti vest o tome da SAD zabranjuju ulazak na svoju teritoriju čečenskom lideru Ramazanu Kadirovu zbog toga što je iskoristio pandemiju za kršenje ljudskih prava, u samom tekstu se navodi da u **Čečeniji postoje i logori za pripadnike LGBTI zajednice**.¹⁴⁹ Takođe je u Politici izašao komentar pisan sa desnih pozicija o potencijalnim sakcijama koje bi mogle biti uvedene Rusiji ukoliko bude nastavila da krši LGBTI prava.¹⁵⁰
- Novi magazin će doneti tekst o stanju LGBTI prava u Bosni i Hercegovini ali i to da će najverovatnije **druga Parada ponosa u Sarajevu biti odložena zbog epidemiološke situacije** izazvane korona virusom.¹⁵¹

Digitalni mediji

Jul je bio jedan od najaktivnijih meseci u prenošenju vesti o LGBTI zajednici. Sledeće vesti su dominirale u medijima:

- **Legalizacija istopolnih zajednica u Crnoj Gori.** Prvog dana jula, u Crnoj Gori je stupio na snagu Zakon kojim se legalizuju istopolne zajednice. Ovu vest su preneli gotovo svi mediji u Srbiji: *Telegraf*¹⁵², *Srbija Danas*¹⁵³, *Alo*¹⁵⁴, *Nedeljnik*¹⁵⁵, *Slobodna Evropa*¹⁵⁶, *Mondo*¹⁵⁷, *Happy TV*¹⁵⁸, *RTV*¹⁵⁹, *Novosti*¹⁶⁰, *Espresso*¹⁶¹, *Glas Amerike*¹⁶², *Blic*¹⁶³... Narativ

¹⁴⁷ J. D, Vreme je da i Srbija dozvoli zakon o istopolnim partnerstvima, *Danas* 4.7.2020.

¹⁴⁸ Marko Tašković, Crna Gora legalizovala gej brakove – šta to znači za region? *Blic*, 4.7.2020.

¹⁴⁹ Redakcija, Kadirov spremam za rat sa Amerima, *Informer*, 22.7.2020.

¹⁵⁰ Branko Vlahović, Brak. *Politika*, 22.7.2020.

¹⁵¹ Gordana Katana, Borba za društvo bez diskriminacije, *Novi magazin*, 23.7.2020.

¹⁵² <https://www.telegraf.rs/vesti/jugosfera/3208661-crna-gora-izglasala-zakon-o-zivotnom-partnerstvu-lica-istog-pola>

¹⁵³ <https://www.srbijadanasa.com/vesti/region/crna-gora-izglasala-zakon-o-zivotnom-partnerstvu-lica-istog-pola-ovo-je-sledece>

¹⁵⁴ <https://www.alo.rs/vesti/region/osobe-istog-pola-od-sada-mogu-da-sklope-brak/323210/vest>

¹⁵⁵ <https://www.nedeljnik.rs/u-crnoj-gori-izglasali-zakon-o-zivotnom-partnerstvu-lica-istog-pola/>

¹⁵⁶ <https://www.slobodnaevropa.org/a/30701060.html>

¹⁵⁷ <https://mondo.rs/Info/EX-YU/a1343543/LGBT-Crna-Gora-Zakon-zivotno-partnerstvo-lica-istog-pola-istopolni-brakove>

¹⁵⁸ <https://happytv.rs/vesti/region/238235/crnogorci-izglasali-zakon-o-istopolnim-brakovima>

¹⁵⁹ http://www.rtv.rs/sr_lat/region/crna-gora-izglasali-zakon-o-zivotnom-partnerstvu-lica-istog-pola_1140898.html

¹⁶⁰ https://www.novosti.rs/vesti/crna_gora.713.html:873736-Crna-Gora-dozvolila-istopolne-brakove

¹⁶¹ <https://www.espresso.rs/svet/crna-gora/585049/u-crnoj-gori-od-danas-mozete-stupiti-u-brak-sa-partnerom-istog-pola>

izveštavanja medija o ovoj temi je uglavnom neutralan. Prenose se izjave LGBTI udruženja o tome kako je učinjen veliki korak, kao i izjave crnogorskih političara koji pozdravljaju donošenje zakona. Negativne su povodom ove vesti bile samo Novosti¹⁶⁴ koje u autorskom tekstu kažu kako je crnogorski režim „pokleknuo pod pritiskom zapadnih moćnika“. Blago negativan stav ima i Aleksandar Apostolovski kada je gostovan na Nova S objašnjava detaljno šta LGBTI zajednica u Crnoj Gori dobija ovim zakonom.¹⁶⁵ **Usvajanje ovog zakona je pozdravio i LABRIS**, a njihovo saopštenje o tome da li je vreme da i Srbija usvoji sličan zakon preneo je Danas¹⁶⁶ i N1¹⁶⁷. Druge organizacije koje se bave pravima LGBTI u Srbiji su takođe komentarisale usvajanje ovog Zakona, a to su preneli Noizz¹⁶⁸ i Blic¹⁶⁹ ¹⁷⁰.

- **Zašto se homoseksualnost u nekim zemljama još uvek smatra bolešću i koliko su rasprostranjene terapije konverzije,** tema je kojom se bavila Slobodna Evropa¹⁷¹.
- **Pismo koje su pripadnici LGBTI zajednice u Srbiji uputili Ani Brnabić** naziva „Drugarice, lažljivice“ i kojim joj se zamera da je nedovoljno uradila da popravi položaj LGBTI zajednice, prenela je Nova S¹⁷².
- **Evropska komisija je ukinula finansiranje partnerskih projekata poljskim opštinama koje su se proglašile „zonama slobodnim od LGBTI“.** Vest o reakcijama poljskih vlasti prenela je Slobodna Evropa¹⁷³ i Nova S.¹⁷⁴

Vest koju je prenela Srbija Danas¹⁷⁵ a na čijim se marginama pominje LGBTI zajednica je vest o radikalno desnim organizacijama. Lica koja su, između ostalog, pretila LGBTI osobama u

¹⁶² <https://www.glasamerike.net/a/crna-gora-zakon-lgbt-parlament/5484864.html>

¹⁶³ <https://www.blic.rs/vesti/drustvo/crna-gora-usvojila-zakon-o-istopolnim-brakovima/9750x7k>

¹⁶⁴ https://www.novosti.rs/vesti/crna_gora.713.html:873989-Crnogorski-brk-deo-tradicije-i-identiteta-sada-je-simbol-praj

¹⁶⁵ <https://nova.rs/bebaiporodica/sta-lgbt-zajednica-u-cg-tacno-dobija-novim-zakonom/>

¹⁶⁶ <https://www.danas.rs/drustvo/vladavina-prava/vreme-je-da-i-srbija-dozvoli-istopolna-partnerstva/>

¹⁶⁷ <http://rs.m1info.com/Vesti/a616098/Labris-o-istopolnim-partnerstvima-u-Srbiji.html>

¹⁶⁸ <https://noizz.rs/big-stories/legalizacija-istopolnih-brakova-u-srbiji/m2b35ps>

¹⁶⁹ <https://www.blic.rs/vesti/drustvo/da-li-ce-u-buducnosti-i-srbija-poput-crne-gore-legalizovati-gej-brakove/eqbmhsb>

¹⁷⁰ <https://www.blic.rs/vesti/politika/region-rekao-da-istopolnim-zajednicama-kod-nas-su-na-cekanju-vise-od-decenije-je-li/9gdj5zz>

¹⁷¹ <https://www.slobodnaevropa.org/a/lgbt-diskriminacija-bolest-who-popis-prava/30710024.html>

¹⁷² <https://nova.rs/vesti/drustvo/drugarice-lazjivice-miste-ucinili-nista-za-lgbt-zajednicu/>

¹⁷³ <https://www.slobodnaevropa.org/a/30755471.html>

¹⁷⁴ <https://nova.rs/region/eu-ko-diskriminise-lgbt-u-poljskoj-ostaje-bez-novaca/>

¹⁷⁵ <https://www.srbijadanasa.com/vesti/info/ni-protesti-im-nisu-bas-pomogli-dizu-i-komanduju-opstem-haosu-ali-i-pored-toga-ova-tri-lica-srbija-2020-07-12>

prošlosti nazivaju se „licima koje Srbija ne želi da gleda“. *Blic*¹⁷⁶ ova lica naziva „društvenim talogom“. LGBTI se pominje i u pismu koje je Jelena Milić, direktorka Centra za evroatlanske studije (CEAS) uputila članovima Evropskog parlamenta, u kojem skreće pažnju da su određeni članovi opozicije sa kojima EU želi da osnuje ekspertsку grupu zbog zarobljavanja medija i države u Srbiji između ostalog i homofobi. Ova vest je naširoko preneta u Srbiji (*Kurir*¹⁷⁷, *Happy TV*¹⁷⁸, *Mondo*¹⁷⁹, *B92*¹⁸⁰ i *Informer*¹⁸¹). Jedini put kada se LGBTI zajednica pominje na TV-u tokom meseca jula je upravo povodom ove vesti – 21. jula na *B92* i na Studiju B. *Slobodna Evropa*¹⁸² prenosi vest o uvođenju sankcija Ramazanu Kadirovu, čečenskom lideru, zbog kršenja ljudskih prava, među kojima i prava pripadnika LGBTI zajednice. *Slobodna Evropa*¹⁸³ prenosi i vest o prijavi protiv advokata zbog pretnji pripadnicima LGBT u Crnoj Gori. U julu je objavljena i **kratka vest o podršci koju je Porche pružio pripadnicima LGBTI zajednici**. Ovu vest je preneo *B92*.¹⁸⁴

AVGUST

Štampani mediji

- Početkom avgusta list *Danas* donosi vest o tome da je usled porasti homofobije u Poljskoj **Evropska komisija donela odluku da neće finansirati projekte u poljskim gradovima koji su potpisali anti LGBTI deklaracije**.¹⁸⁵
- U avgustu se prvi put javlja i vest da će se **Prajd ove godine u Srbiji održati u onlajn formi**, prvo je objavio novosadski *Dnevnik*¹⁸⁶ a zatim i *Blic*¹⁸⁷

¹⁷⁶ <https://www.blic.rs/vesti/politika/uzdizanje-agresije-drustveni-talog-je-digao-glavu-i-sad-komanduje-haosom-i-drzi/28>

¹⁷⁷ <https://www.kurir.rs/vesti/politika/3501461/brisel-uzdrman-ostrim-pismom-jelene-milic-direktorke-ceas-ne-sluzite-ka>

¹⁷⁸ <https://happytv.rs/vesti/politika/241381/jelena-mili%C4%87-pismom-uzdrmala-brisel-ne-slu%C5%BEite-kao-korisni-i>

¹⁷⁹ <https://mondo.rs/info/Srbija/a1352054/Evropska-unija-zahtevi-opozicije-Jelena-Milic.html>

¹⁸⁰ https://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2020&mm=07&dd=21&nav_category=1262&nav_id=1709306

¹⁸¹ <http://informer.rs/vesti/politika/535732/sluzite-ka-korisni-idioti-brisel-uzdrman-ostrim-pismom-direktorke-ceas-jelen>

¹⁸² <https://www.slobodnaevropa.org/a/30737938.html>

¹⁸³ <https://www.slobodnaevropa.org/a/30749385.html>

¹⁸⁴ https://www.b92.net/automobili/razno.php?yyyy=2020&mm=07&nav_id=1713159

¹⁸⁵ Redakcija, EU neće da finansira „anti-LGBTQ“ gradove, *Danas* 4.8.2020.

¹⁸⁶ Redakcija, Nedelja ponosa i Prajd neće biti tradicionalni, *Dnevnik* 20.8. 2020.

¹⁸⁷ Redakcija, Program Prajda delom onlajn, *Blic* 20.08.2020.

Digitalni mediji

U avgustu se može primetiti znatan pad izveštavanja o LGBTI zajednici u digitalnim medijima. Avgust je u medijima uobičajeno mirniji mesec, kako sa aktivnostima, tako i sa izveštavanjem. Nekoliko vesti je bilo u fokusu tokom ovog meseca:

- **Situacija u Poljskoj** bila je tema izveštavanja i tokom avgusta. Vesti o protestima na kojima su uhapšeni LGBTI aktivisti preneli su *Novi Magazin*¹⁸⁸, *Danas*¹⁸⁹, *Beta*¹⁹⁰.
- **Oslobađajuća presuda dekanu Pravnog fakulteta** bila je vest koju su prenele *N1*¹⁹¹ i *o21*¹⁹². U ovim tekstovima mediji su preneli i izjavu poverenice Brankice Janković koja je rekla da je oslobađajuća presuda razočaravajuća.
- **Parada ponosa biće održana onlajn**, treća je vest koju su prenosili mediji u avgustu. Vest su prenele agencije, kao i portali, među kojima su *Espresso*¹⁹³ i *Srbija Danas*¹⁹⁴.

SEPTEMBAR

Štampani mediji

- U septembru dominiraju vesti iz oblasti politike, a najviše ima vesti o **Vašingtonskom sporazumu**. U njemu se između ostalog govori i da će Srbija i Kosovo raditi na unapređenju LGBTI prava, zajedno sa ostatkom sveta. Ovu vest je prvi preneo *Danas*¹⁹⁵, uz komentar Gorana Miletića, iz organizacije Civil Right Defenders Belgrade, da iako se ova tačka ne odnosi na neku konkretnu akciju koju Srbija i Kosovo treba da sprovedu, već da oni treba zajedno da rade na međunarodnom planu da se homoseksualizam dekriminalizuje. Takođe i *Blic* je preneo vest odmah nakon potpisivanja sporazuma i pritom analizirao tačku 13 koja se ovim pitanjem i bavi.¹⁹⁶

¹⁸⁸ <http://novimagazin.rs/svet/na-protestima-u-varsavi-policija-uhapsila-48-lgbt-aktivista>

¹⁸⁹ <https://www.danas.rs/svet/na-protestima-u-varsavi-policija-uhapsila-48-lgbt-aktivista/>

¹⁹⁰ <https://beta.rs/vesti/politika-vesti-svet/131659-na-protestima-u-varsavi-policija-uhapsila-48-lgbt-aktivista>

¹⁹¹ <https://rs.n1info.com/vesti/a630486-dekan-pravnog-fakulteta-u-novom-sadu-osloboden-optuzbi-za-diskriminaciju/>

¹⁹² <https://www.o21.rs/story/Novi-Sad/Hronika/250900/Dekan-Pravnog-fakulteta-u-Novom-Sadu-osloboden-optuzbi-za-diskriminaciju-sporni-tekst-ocenjen-kao-sloboda-izrazavanja.html>

¹⁹³ <https://www.espresso.rs/vesti/beograd/610269/ove-godine-nista-od-prajda-doneta-je-konacna-odluka>

¹⁹⁴ <https://www.srbijadanas.com/vesti/drustvo/doneta-odluka-ove-godine-bez-prajda-2020-08-19>

¹⁹⁵ J, Diković, Srbija i Kosovo uz zemlje koje poštuju LGBT prava, Danas 7.9.2020.

¹⁹⁶ Redakcija, Šta je Srbija potpisala u Vašingtonu, Blic 13.9.2020.

- U *Blicu* je Poverenica za rodnu ravnopravnost Brankica Janković govoreći o tome kako su **poznate ličnosti žrtve diskriminacije, navela i primer premijerke Ane Brnabić i toga kako se mediji ophode prema njenom seksualnom opredeljenju.**¹⁹⁷ U intervju za Novi magazin poverenica je još jednom ponovila da **LGBTI nije više tabu tema.**¹⁹⁸
- Magazin o biznisu *Biz Life* donosi intervju sa Darkom Sokolovićem iz Propulson fonda na temu marketinških kampanja koje imaju za cilj da promovišu LGBTI zajednicu.¹⁹⁹
- **Šef misije Saveta Evrope u Beogradu Tobias Flesenkemper** je u autorskom tekstu za dnevni list *Danas* istakao da **beogradski Prajd promoviše različitost i ravnopravnost** uprkos tome što je zbog pandemije organizovan onlajn.²⁰⁰

Digitalni mediji

- **Više od polovine zaposlenih u Srbiji je van zone dostojanstvenog rada.** Sa druge strane, sindikati i LGBTI zajednica nisu dovoljno povezani. Vest prenosi N1.²⁰¹
- **Vašingtonskim sporazumom** se Srbija obavezala i da će „obe strane sarađivati sa 69 zemalja koje kriminalizuju homoseksualnost kako bi se založile za dekriminalizaciju“. Kada je sporazum potpisivan, ovo je prošlo gotovo nezapaženo, ali je postao tema za koju su se mediji zainteresovali. LGBTI zajednice su poručili da je licimerno što se Srbija obavezala na spomenuti član, a da ne rešava situaciju „u svom dvorištu“. Vest „**Vučić brani gejeve u Togou, a u Srbiji ih proganjuju**“ prenosi Nova S.²⁰² Vest sličnog naslova prenosi i Direktno.rs²⁰³.
- **Nedelja ponosa** održana u septembru je bila jedna od tema kojom su se bavili mediji. Ambasador i šef Delegacije Evropske unije u Srbiji, Sem Fabrici pružio je podršku LGBTI zajednici prilikom posete Prajd info centru, i tu vest je preneo *Danas*²⁰⁴ i *B92*²⁰⁵.
- **Nataša Bekvalac pružila je podršku LGBTI** zajednici. Bekvalac je već duže otvoreno uz LGBTI zajednicu, a u septembru je pružila podršku donošenju Zakona o istopolnim

¹⁹⁷ Andrijana Ranković, Milica Marković, Vređati je jednostavnije nego praviti političke programe, *Blic* 13.9.2020.

¹⁹⁸ Redakcija, Strahova je mnogo a čovek je malo biće, *Novi magazin*, 17.9.2020.

¹⁹⁹ Darko Soković, Parada uspeha, *Biz Life* 21.9.2020.

²⁰⁰ Tobias Flesenkemper, Beogradska Nedelja ponosa promoviše ravnopravnost i različitost, *Danas* 21.9.2020.

²⁰¹ <https://rs.n1info.com/biznis/a635995-debata-o-sindikatima-polovina-zaposlenih-u-srbiji-van-zone-dostojanstvenog-rada/>

²⁰² <https://nova.rs/vesti/drustvo/vucic-brani-gejeve-u-togou-a-u-srbiji-ih-proganjuju/>

²⁰³ <https://direktno.rs/vesti/drustvo-i-ekonomija/300365/vucic-sporazum-vashington-kosovo-lgbt.html>

²⁰⁴ <https://www.danas.rs/drustvo/fabrici-podrska-lgbti-pravima-je-podrska-pravima-svih-ljudi/>

²⁰⁵ https://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2020&mm=09&dd=15&nav_category=12&nav_id=1733349

zajednicama i kampanji „Šta tebe žulja“. Vest o tome prenosi Nova S,²⁰⁶ Espresso²⁰⁷, Informer²⁰⁸,

- **Kampanja „Šta tebe žulja“** bila je tema izveštavanja. Vest prenosi Prva TV.²⁰⁹
- Izvešaj o pravima žena na tržištu rada spominje Romkinje, žene sa invaliditetom, žene koje žive u ruralnim sredinama, žene koje pripadaju LGBTI populaciji kao posebno ugrožene kategorije. Vest prenosi portal Espresso.²¹⁰

LGBTI zajednica je pominjana i na TV-u. U okviru emisije *Novi dan* na N1 TV 9. septembra gost je bio Nedim Sejdinović, a tema u okviru koje je LGBTI spominjan je bio Vašingtonski sporazum.²¹¹ U Pregledu dana na Nova S televiziji gost je bila dr Zorica Mršević sa Instituta društvenih nauka, ona je govorila o pravima LGBT osoba u Srbiji i napretku Srbije u oblasti ljudskih prava.²¹²

OKTOBAR

Štampani mediji

- **Jesen je već vreme kada se počelo ozbiljnije govoriti o Zakonu o istopolnim zajednicama.** Iako je ovaj zakon bio najavljuvan već više godina, nekako je s jeseni 2020. godine postalo jasno i da će do usvajanja doći za mandata nove vlade. Prvo su nevladine organizacije pokrenule onaljn peticiju koju je potpisalo više od 6500 ljudi uključujući i brojne javne ličnosti ali i aktivisti/kinje iz inostranstva.²¹³
- **Aktivista Predrag Azdejković je u intervju za Alo negirao da će biti novi ministar za rodnu ravnopravnost** ali je istakao da bi jednog dana eventualno mogao da bude ministar za ljudska i manjinska prava. Naslov je tendencioznan i spekulije kako bi

²⁰⁶ <https://nova.rs/zabava/kako-je-natasa-bekvalac-postala-gej-ikona/>

²⁰⁷ <https://www.espresso.rs/showbiz/zvezde/629469/natasa-bekvalac-cerka-osude-komentari-lgbt-prava>

²⁰⁸ <https://informer.rs/zena/poznati/550704/pevacica-pokrenula-inicijativu-sklapanje-istopolnih-brakova-natasa-bekvalac-bolje-deca-rastu-gej-porodicama-nego-sirostima>

²⁰⁹ <https://www.prva.rs/zivot/urban/328258/a-sta-tebe-zulja>

²¹⁰ <https://www.espresso.co.rs/vesti/drustvo/630371/zene-posao-radnici-diskriminacija-lgbt-romkinje>

²¹¹ <https://rs.n1info.com/vesti/a637861-sejdinovic-o-ukidanju-presude-drzava-sprecava-kaznjavanje-za-ubistvo-curuvije/>

²¹² <https://nova.rs/vesti/drustvo/newsmaxadria-pregled-dana-17-09-2020/>

²¹³ Redakcija, Gej prava su ljudska prava, Danas 5.10.2020.

Azdejković mogao biti novi ministar iako nema pomena u javnosti da bi se to ministarstvo moglo i otvoriti u novoj Vladi Ane Brnabić.²¹⁴

- **Marko Srejić je napisao roman "Soba" u kojem je problematizovao temu homosekusalnosti i teškom odnosu prema njoj u jednoj maloj sredini.**²¹⁵ Desetak dana kasnije u listu *Danas* o teškom položaju LGBTI zajednice je govorio i Vuk Raičević, pravnik iz Beogradskog centra za ljudska prava.²¹⁶
- *Danas* je takođe izvestio i o suđenju koje je po privatnoj tužbi pokrenula organizacija *Da se zna protiv predsednika Političkog saveta stranke Dveri* Vladimira Dimitrijevića. Kako u tekstu стоји tužba je pokrenuta nakon što je Dimitrijević odbio da se javno izvini po preporuci Poverenice za rodnu ravnopravnost a povodom svog autorskog teksta "U odbranu porodice" u kojoj on vređa pripadnike LGBTI zajednice iznoseći niz netačnih tvrdnji.²¹⁷ Takođe je zamenica Ombudsmana za rodnu ravnopravnost Jelena Stojanović izjavila za agenciju *Beta* da lokalne samouprave treba da izdvoje više novca za unapređenje položaja LGBTI osoba u svojim sredinama a što je preneo list *Danas*.²¹⁸
- **Organizacija Beogradski Prajd je pokrenula medijsku kampanju povodom zahteva za donošenje zakona o istopolnim zajednicama**, a čije usvajanje se odlaže uz godine u godinu. U njihovo ime za časopis *Nedeljnik* su govorili Goran Miletić iz Civil Rights Defenders Belgrade koji je istakao koje sve zakonske aspekte će ovaj zakon doneti za LGBTI zajednicu i Aleksandar Miletić iz marketinške agencije McCann Beograd koji je govorio o kampanji Šta nas žulja koju su pokrenuli simbolično zakotrljavši kameniče u duginim bojama ka državnim institucijama. **Kao jedna od promoterki ove kampanje bila je i pevačica Nataša Bekvalac.**²¹⁹
- **Tokom oktobra novine u Srbiji će poći tragom izjave u jednom dokumentarcu papa Franje da su i homoseksualci "Božja deca" i u nekoliko tekstova ispitati javno mnjene u Srbiji ne samo po pitanju vere i LGBTI zajednice već i o zakonu o istopolnim zajednicama čije se usvajanje najavljuje već neko vreme.** I dok je *Politika*²²⁰ malo opreznija i svom tekstu i ističe da crkva ipak nije promenila svoj stav o gej brakovima već da je papa Franja samo podržao građansku registraciju istopolnih zajedница, dotle *Blic*²²¹ donosi članak dosta tendecioznog i entuzijastičnog naslova :

²¹⁴ E. A., Predrag Azdejković tvrdi : Ja ću biti novi ministar za ljudska prava, Alo 7.10.2020.

²¹⁵ Lj. S., Teško je biti gej u unutrašnjosti Srbije! Kurir 10.10.2020.

²¹⁶ Fonet, Položaj LGBTI i dalje težak, Danas 20.10.2020.

²¹⁷ J. D., Počelo suđenje Dimitrijeviću zbog diskriminacije LGBT, Danas 13.10.2020.

²¹⁸ Beta, Lokalne samouprave da izdvoje sredstva za unapređenje položaja LGBT, Danas 23.10.2020.

²¹⁹ Redakcija, Kako je možda u najboljem momentu nastala kampanja "Šta nas žulja", Nedeljnik 8.10.2020.

²²⁰ Ljiljana Vujić, Papa Franja dao veto u leđa istopolnim zajednicama, Politika 23.10.2020.

²²¹ Jovana Radovanović, Kako je papa Franja promenio katoličku crkvu iz temelja, Blic 23.10.2020.

”Kako je papa Franja promenio katoličku crkvu iz temelja”. U tekstu u Kuriru²²² autori članaka su verovatno imali na umu da se sprema i usvajanje Zakona o istopolnim zajednicama jer i sami sagovornici u članku spominju zakon pored papine izjave. Poverenica Brankica Janković u članku spominje da niko ne treba da bude diskriminisan dok Predrag Azdejković kaže da će do usvajanja zakona najverovatnije doći u sazivu nove Vlade. Kurir je tražio i mišljenje od verskog analitičara Draška Đenovića o tome da li bi se pozitivni stavovi povodom LGBTI pitanja mogli naći i u Srpskoj pravoslavnoj crkvi a koji je odgovorio da takvih stavova nema ali i da bi ovakav stav u samom Vatikanu mogao da izazove potrese.

- Takođe je i *Danas* uradio kratku anketu na pitanje o izjavi Papa Franje a u kojoj su učestovali LGBTI aktivisti iz nevladinog sektora Maja Šenk, Goran Miletić i Predrag Azdejković. Izjavu je pored aktivista dao i teolog Aleksandar Ninković u kojoj je istakao da ga sama izjava ne iznenađuje jer to polako postaje stav da su svi kršteni i verujući ljudi Božja deca. Nažalost *Danas* propustio priliku da ispita svoje sagovornike koja je razlika u stavu Srpske pravoslavne crkve i Katoličke crkve.²²³

Digitalni mediji

- U oktobru, mediji su takođe pisali o **podršci koju poznati**, među kojima i Nataša Bekvalac, **pružaju LGBTI zajednici** i donošenju Zakona o istopolnom partnerstvu. To prenosi *Nova S.*²²⁴
- Portal 021 piše o **peticiji koju je za manje od dve nedelje** potpisalo više od 6500 ljudi, a kojom se podržava usvajanje Zakona o istopolnom partnerstvu. Iz Novog Sada je stiglo više od 800 potpisa.²²⁵ Vest prenosi i *Danas*.²²⁶
- *Slobodna Evropa* donosi tekst naziva „**Breme koje Ana Brnabić prenosi u drugi mandat**“.²²⁷
- Da li će **uvodenje dva ministarstva** dovesti do nekih promena, tema je teksta koji prenosi *Nova S.*²²⁸ U tekstu kažu kako LGBTI zajednici nije pomoglo to što je premijerka neko ko je otvoreno LGBTI.

²²² Jelena Pronić, Istražujemo : Da li je Srbija spremna za gej brakove?, Kurir 23.10.2020.

²²³ Redakcija, Pitanje & odgovor : Kako komentarišete izjavu pape Franje da podržava istopolna partnerstva, *Danas* 24.10.2020.

²²⁴ <https://nova.rs/zabava/gej-je-ok-poznati-podrzali-zakon-o-istopolnom-partnerstvu/>

²²⁵ <https://www.021.rs/story/Novi-Sad/Vesti/255007/Vise-od-6500-ljudi-potpisalo-peticiju-za-istopolne-brakove-iz-Nova>

²²⁶ <https://www.danas.rs/drustvo/vise-od-6-500-ljudi-potpisalo-peticiju-za-usvajanje-zakona-o-istopolnim-partnerstvima/>

²²⁷ <https://www.slobodnaevropa.org/a/breme-koje-ana-brnabi%C4%87-prenosi-u-drugi-mandat/30878455.html>

- **Položaj LGBTI zajednice u zapošljavanju i poslovnim odnosima**, odnosno, sindikata i učešću zajednice tema je kojom se bavi *Novi magazin*.²²⁹
- **Izveštaj EK o Srbiji 2020. godini** po stavu EK pogađa naročito branioce ljudskih prava i LGBTI. Izveštajem se bavi *Slobodna Evropa*,²³⁰ a pominje i da taj stav deli Poverenica za zaštitu ravnopravnosti.
- **Drugo ročište protiv Dimitrijevića zbog stava prema LGBTI.** O ovoj temi pisao je *Danas*²³¹.
- **Država ne preduzima nikakve korake za pomoć LGBTI zajednici**, kažu LGBTI aktivisti, a ovu temu prenosi *Beta*²³², *Novi magazin*²³³ i *Danas*²³⁴.
- **Neophodno je da država zaštiti učesnike festivala „Mirdita, dobar dan“**, još jedna je od tema koju su prenossili mediji u oktobru, a u kojoj je spominjano da se i pripadnici LGBTI zajednice suočavaju sa problemima, pretnjama i diskriminacijom, piše Nova S.²³⁵
- **Homoseksualnost, ljudska prava i TV: Kako su Libres reklame za uloške uzborkale Balkan** naziv je autorskog teksta koji je objavljen na BBC-iju povodom kritika koje je reklama za uloške, koji su preneli portali *021*²³⁶ i *Danas*²³⁷.
- Noizz²³⁸ prenosi vest o **Đaniju Jovanoviću**, jednom od najvećih gej aktivista u Nemačkoj.
- **Odabir Ratka Dmitrovića za ministra** bila je tema medijskog izveštavanja budući da je ministar imao više izjava koje su bile protiv LGBTI zajednica. Ovo je preneo Noizz²³⁹.

²²⁸ <https://nova.rs/vesti/politika/dobili-smo-dva-nova-ministarstva-lepo-zvuce-ali-cemu-sluze/>

²²⁹ <https://novimagazin.rs/vesti/230923-sindikati-i-civilno-drustvo-solidarno-u-borbi-za-radna-prava>

²³⁰ <https://pescanik.net/izvestaj-ek-o-srbiji-2020-pravosudje-i-vladavina-prava/>

²³¹ <https://www.danas.rs/drustvo/pocelo-sudjenje-predsedniku-politicog-saveta-dveri-zbog-diskriminacije/>

²³² <https://beta.rs/vesti/drustvo-vesti-srbija/135329-sparavalo-drzava-ne-preuzima-nikakve-korake-da-pomogne-lgbt-za>

²³³ <http://novimagazin.rs/vesti/sparavalo-drzava-ne-preuzima-nikakve-korake-da-pomogne-lgbt-zajednici>

²³⁴ <https://www.danas.rs/dijalog/reakcije/kritikujem-ideologiju-politicog-homoseksualizma/>

²³⁵ <https://nova.rs/kultura/festival-mirdita-dobar-dan-umetnici-program/>

²³⁶ <https://www.021.rs/story/BBC/256528/Homoseksualnost-ljudska-prava-i-TV-Kako-su-Libres-reklame-za-uloske-uzb>

²³⁷ <https://www.danas.rs/bbc-news-serbian/homoseksualnost-ljudska-prava-i-tv-kako-su-libres-reklame-za-uloske-uzborkale-balkan/>

²³⁸ <https://noizz.rs/big-stories/rom-gej-i-deda-42-godini-djani-jovanovic/3nj7gtl>

²³⁹ <https://noizz.rs/noizz-news/ratko-dmitrovic-novi-ministar-za-porodicu-i-demografiju/wqczglh>

- **Hrišćanska desnica bliska Trampu u Evropi finansira ultra-konzervativne ciljeve**
istraživanje je koje prenosi Nedeljnik²⁴⁰ i Euractiv.²⁴¹

Na marginama vesti o besplatnoj pravnoj pomoći stoji informacija da besplatnu pravnu pomoć mogu da dobiju i pripadnici LGBTI zajednice, bez obzira na materijalno stanje. Ovu vest prenose Novosti.²⁴² Težak položaj LGBTI zajednice mlađih pominje se i u izveštaju o položaju mlađih za vreme korone, koji takođe prenose Novosti.²⁴³ U oktobru se obrađuje i odnos kakav prema LGBTI zajednici ima EU, gde se kaže kako je daleko bolji odnos koji ima Norveška.²⁴⁴

Na TV-u su o nasilju i mržnji prema drugačijem govorili Antonela Riha i Srđan Milošević (N1, Novi dan²⁴⁵). Istopolne partnerske zajednice bile su jedna od tema Prva TV, u okviru emisije Prelistavanje.²⁴⁶ Položaj LGBTI populacije bila je tema Dana uživo na N1 TV, a gošća je bila izvršna direktorka udruženja „Da se zna“ Dragoslava Barzut.²⁴⁷

NOVEMBAR

Štampani mediji

- U intervjuu za Blic poverenica Brankica Janković govori o rodnoj ravnopravnosti spominje i Vašingtonski sporazum u kojem su, pored ostalog, spomenuta i LGBTI prava. Ona napominje da je ovaj sporazum dobrodošao jer daje jasan znak i podstrek za unapredjenje ljudskih i manjinskih prava u Srbiji.²⁴⁸
- Kraj godine je i vreme za neke od tradicionalnih anketa o tome ko su najmoćniji ljudi u određenim društvenih sferama od sporta preko politike do najmoćnijih ljudi u medijima. Blic radi anketu svake godine na kojoj se nalaze najmoćnije osobe u Srbiji a

²⁴⁰ <https://www.nedeljnik.rs/hriscanska-desnica-bliska-trampu-u-evropi-finansira-ultra-konzervativne-ciljeve-milioni-dolara-za-borbu-protiv-afirmacije-ljudskih-prava/>

²⁴¹ <https://euractiv.rs/10-ljudska-prava/179-vesti/15534-hriantska-desnica-bliska-trampu-u-evropi-finansira-ultra-konzer>

²⁴² <https://www.novosti.rs/vesti/drustvo/922256/27-ooo-gradjana-dobilo-pro-bono-savet-ili-advokata-navrsilo-godinu-dana-primene-zakona-besplatnoj-pravnoj-pomoci>

²⁴³ <https://www.novosti.rs/vesti/drustvo/922985/kako-pandemija-uticala-devojke-14-19-godina-srbiji-istrazivanje-pokazalo-zabrinjavajuce-podatke>

²⁴⁴ <https://www.danas.rs/svet/norveska-bolje-primenjuje-zakone-eu-nego-njene-clanice/>

²⁴⁵ <https://rs.n1info.com/video/info/a662033-riha-i-milosevic-o-nasilju-nad-romima/>

²⁴⁶ <https://www.prva.rs/web-tv/emisija/jutro/87627/jutro-23102020/317443/1-deo>

²⁴⁷ <https://www.youtube.com/watch?v=vAf-RTr1kql>

²⁴⁸ Andrijana Ranković, Promena bez žena, a u ime žena su nemoguće, Blic 8.11.2020.

za 2020. godine je rađena **anketa o najmoćnijim ženama gde se kao prva na listi našla premijerka Ana Brnabić**. Nažalost, nije bilo još pripadnik/ica LGBTI zajednice na listi, uglavnom dominiraju žene iz kulture i biznisa.²⁴⁹

- *Danas* je 14.11. preneo priču sa Twiterra gde je književnica i LGBTI aktivistkinja Dragoslava Barzut obratila javnosti sa zahtevom za bilo kakvim poslom ne bi li mogla da završi svoju novu knjigu. Ovoj temi je *Danas* pristupio i iz drugačijeg ugla, pre svega podsećajući i na slučaj Aide Ćorović koja je svojevremeno takođe preko društvenih mreža tražila posao čistačice, ali je i na pravi način otvorio debatu o položaju književnika u Srbiji i zašto taj posao nije dovoljno plaćen.²⁵⁰ Takođe, u istom broju je ***Danas* izvestio i o predstavljanju analize o radnim pravima LGBTI zajednice** a čiji je autor Saša Gajin.²⁵¹
- *Blic* donosi jednu i jednu pozitivnu pružu sa srećnim krajem o **Đaniju Jovanoviću, gej aktivisti romskog porekla** koji je uspeo da prevaziđe sve društvene prepreke i da postane jedan od vodećih LGBTI aktivista u Nemačkoj.²⁵²
- U listu *Večernje novosti* je kolumnista Filip Rodić napravio paralelu sa srpskim i američkim društvom poredeći liberalna i desna shvatanja LGBTI zajednice kroz odnos prema istaknutom američkom LGBTI aktivisti Majlu Janopoulosu koji je desnih opredeljenja, a koji tvrdi da je bio najviše napadan od strane liberala koji bi trebalo da poštuju različitost, i teksta koji je novinarka *Danas* objavila povodom slučaja napada na novinarku Žaklinu Tatalović od strane pevača Ace Lukasa a u kojem ona goste Hit tvita, iako su muškog pola, naziva "gracijama".²⁵³
- Za kraj novembra **ministarka za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog Gordana Čomić je u intervjuu nedeljniku NIN istakla da očekuje skoro usvajanje zakona o istopolnim zajednicama** i da se na taj način menja nepravda koja je učinjena prema jednoj manjini.²⁵⁴

²⁴⁹ Redakcija, Istražujemo ko su najmoćnije žene u Srbiji, *Blic* 9.11.2020.

²⁵⁰ Aleksandra Popović, Književnica na twiteru traži posao čistačice, *Danas* 14.11.2020.

²⁵¹ Redakcija, LGBTI osobe žrtve diskriminacije, *Danas* 14.11.2020.

²⁵² Redakcija, Gej, Rom i deda u 42 godini, *Blic* 21.11.2020.

²⁵³ Filip Rodić, Kada je ok biti gej? *Večernje novosti*, 15.11.2020.

²⁵⁴ Dragana Pejović, Gordana Čomić : Ovo čime se sada bavim je politika DS, *NIN* 26.11.2020.

Digitalni mediji

- Zašto su izbori za Senat istorijski za LGBTI zajednicu, bila je tema kojom se bavila Slobodna Evropa.²⁵⁵
- Mondo²⁵⁶ početkom meseca najavljuje ono što će uslediti nekoliko dana kasnije – zabrana usvajanja dece istopolnim parovima u Mađarskoj. Nekoliko dana kasnije, ovo najavljuje i Politika.²⁵⁷
- Prva strategija za jednakost LGBTI osoba u EU jedna je od vesti koja je najčešće prenošena tokom novembra. Od analiziranih medija, preneli su je Novi magazin,²⁵⁸ RTV²⁵⁹, Danas²⁶⁰ i Nova S²⁶¹.
- LABRIS-ovu analizu o tome da su LGBTI osobe žrtve diskriminacije preneli su samo Danas²⁶² i N1²⁶³.
- Podrška Žaklini Tatalović nakon seksističkih komentara Aleksandra Vuksanovića – Ace Lukasa, stigla je od udruženja „Da se zna“. Njihovo pismo podrške u celosti prenosi Nova S.²⁶⁴

Kada je u pitanju televizija, LGBTI zajednica je pominjana uglavnom sporadično u okviru drugih vesti, ili u nabranjanjima ugroženih kategorija. Potonje je bio slučaj kada je Mateja Norčić Štramcar, zamenica šefa Delegacije EU u Srbiji na Dnevniku RTS1 kao jednu od ugroženih kategorija navela i LGBTI. Na Dnevniku N1 TV 16. novembra bila je ministarka za ljudska prava i društveni dijalog, Gordana Čomić, koja je pričala o usvajanju Zakona o istopolnim zajednicama. Čomić je o doноšењу tog Zakona pričala i na TV Prva.²⁶⁵

²⁵⁵ <https://www.slobodnaevropa.org/a/za%C5%A1to-su-izbori-za-senat-sad-a-istorijski-za-lgbtq-zajednicu-130931949.html>

²⁵⁶ <https://mondo.rs/Info/Svet/a1396667/madjarska-novi-zakon-zabrana-usvajanja-dece-lgbt-osobama-istopolni-brakovi.html>

²⁵⁷ <http://www.politika.rs/sr/clanak/466693/Orban-i-EU-u-klincu-oko-LGBT-prava>

²⁵⁸ <http://novimagazin.rs/svet/prva-strategija-za-jednakost-lgbtqi-osoba-u-eu>

²⁵⁹ http://www.rtv.rs/sr_lat/evropa/ek-predstavila-prvu-strategiju-za-ravnopravnost-lgbtik_1178353.html

²⁶⁰ <https://www.danas.rs/svet/prva-strategija-za-jednakost-lgbtqi-osoba-u-eu/>

²⁶¹ <http://rs.n1info.com/Svet/a671219/Predstavljena-strategija-EU-za-jednakost-LGBTIQ-osoba.html>

²⁶² <https://www.danas.rs/drustvo/poslodavci-najcesce-nesvesni-diskriminacije-lgbtqi-osoba/>

²⁶³ <https://rs.n1info.com/vesti/a671639-labris-lbgt-osobe-zrtve-diskriminacije-na-poslu-i-prilikom-zaposljavanja/>

²⁶⁴ <https://nova.rs/zabava/lgbt-udruzenje-nakon-lukasovih-uvreda-podrska-za-zaklinu/>

²⁶⁵ <https://www.facebook.com/watch/?v=1810250572446375>

Štampani mediji

- Već prvog decembra tabloid Alo otvara temu zakona o istopolnim zajednicima. Reč je data poslanicima pozicije, **poslanik Vladimir Đukanović** se izjasnio protiv sa argumentom: **"Bog je stvorio Adama i Evu a ne Adama i Stevu"** dok se takođe poslanik SNS Dragan Šormaz kaže da je za zakon o istopolnim zajednicama. Ministarka Gordana Čomić je branila zakon izjavom da ovaj zakon nije protiv većine već se daju ustavom zagarantovana prava izrazitoj manjini.²⁶⁶
- Istog dana i Kurir će preneti izjavu ministarke Gordane Čomić da bi do kraja godine treba da se u skupštinskoj proceduri nađe zakon o istopolnom partnerstvu.²⁶⁷
- Izgleda da je ovo pitanje podiglo buru i medju opozicjom a ne samo pozicijom, tako da je i desno orijentisana stranka **Dveri izdala saopštenje "Naprednjaci, sprečimo sramotu u najavi"** u rubrici *Lični stav* lista Danas odnosno da treba da se spreči donošenje ovog zakona jer je on "šamar rodoljubivoj Srbiji". U listu Danas im dva dana kasnije odgovorila organizacija "Da se zna" sa kontraargumentom da istopolni brakovi ne utiču na pad stope nataliteta.²⁶⁸ Ista organizacija je izdala i saopštenje da je zbog nasilja nad LGBTI osobama bilo čak 430 prijava tokom 2020. godine.²⁶⁹
- Povodom **Dana ljudskih prava 10. decembra** nekoliko organizacija će odgovoriti u anketi Danasa o trenutnoj položaju LGBTI zajednice u Srbiji. Goran Miletić iz Beogradskog prajda je istakao da je položaj LGBTI osoba daleko bolji nego što je bio 1990-ih kada je i samo izjašnjavanje bilo kažnjivo ali i da je u jednoj tradicionalnoj zemlji kakva je Srbija važno da imamo lezbejku za premijerku. Za Maju Šenk iz Labrisa položaj LGBTI je i dalje loš ali ona ističe i da sama premijerka Brnabić nije doprinela poboljšanju položaja ove zajednice. Jovanka Todorović iz Getena je istakla da je stigma prema trans osobama i dalje jaka.²⁷⁰ Ministarka za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog Gordana Čomić je ponovila da svi ljudi imaju ista prava bez obzira na svoj pol, rasu, invaliditet ili seksualno opredeljenje.²⁷¹ Takođe je za Danas govorila i Bojana Jokić, ispred Foruma Progres iz Crne Gore, i tom prilikom istakla da je stepen

²⁶⁶ D. R, Razdor u vlasti zbog gej brakova, Alo 1.12.2020.

²⁶⁷ Redakcija, Do kraja godine zakon o istopolnom partnerstvu, Kurir 1.12.2020.

²⁶⁸ Udruženje Da se zna, Istopolni brakovi ne utiču negativno na stopu nataliteta, Danas 5.12.2020.

²⁶⁹ Beta, Čak 430 prijava LGBT osoba za nasilje u 2020. godinu, Danas 8.12.2020.

²⁷⁰ Redakcija, Šta misle predstavnici/e LGBTI organizacija o trenutnom položaju te organizacije u Srbiji, Danas 10.12.2020.

²⁷¹ Gordana Čomić, Čija su naša ljudska prava? Danas, 10.12.2020.

transfobije i homofobije i dalje visok u Crnogori iako je ova balkanska zemlja u julu te godine usvojila zakon o istopolnim partnerstvima.²⁷²

- **Danas nije propustio i da prigodnim tekstom obeleži 25 godina postojanja nevladine organizacije za lezbejska ljudska prava LABRIS.**²⁷³
- Političar i član predsedništva SPS Boris Milićević, i predstavnik organizacije Gej-Strejt Alijansa, u intervjuu za nedeljnički *Ekspres* je izneo i **kritike na račun LGBTI zajednice u smislu da se oni sami nisu dovoljno potrudili da nađu političku podršku za usvajanje ovog zakona**. Ističe još i da su nevladine organizacije uradile samo zakonske predloge ali da nisu otišle korak dalje već očekuju da svi ostali "poginu" da bi taj zakon bio donet.²⁷⁴ Nasuprot njegovim stavovima Milan Antonijević iz "Fondacije za otvoreno društvo" zamera što se sa usvajanjem zakona čekalo toliko dugo.
- U novogodišnjem broju Srpskog telegrafa **premijerka Brnabić je po prvi put pokazala sliku sina.**²⁷⁵

Digitalni mediji

- Dragoslav Bokan, predsednik "Instituta za nacionalnu strategiju", bio je, zajedno sa LGBTI aktivistom, Predragom Azdejkovićem, gost na TV Prva. On je LGBTI zajednicu tom prilikom nazvao „**grupom sebičnjaka**“. Mediji koji su ovu vest preneli osudili su ove reči – među njima i B92²⁷⁶ i Noizz²⁷⁷ koji kažu kako je Bokan „uvredio LGBTI zajednicu.“
- Reakcija na tekst koji je izašao u štampanom izdanju *Danas-a*, „**Naprednjaci, sprečimo sramotu u najavi,**“ pojavila se u onlajn izdanju *Danas-a*.²⁷⁸
- *Danas*²⁷⁹ se bavio i **zatvaranjem festivala kvir filma „Merlinka“**. Ovom temom bavili su se i B92²⁸⁰.

²⁷² Bojana Jokić, Veoma je visok stepen homo/bi/transfobije, Danas 10.12.2020.

²⁷³ J. D., Labris slavi 25 godina postojanja, Danas 11.12.2020.

²⁷⁴ Redakcija, Gospodin žena i gospođa muž, Ekspres 11.12.2020.

²⁷⁵ T. Kovačević, K. Martić, Premijerka prvi put pokazala sliku sina, Srpski Telegraf 31.12.2020.

²⁷⁶ https://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2020&mm=12&dd=01&nav_category=12&nav_id=1773351

²⁷⁷ <https://noizz.rs/kontra/bokan-uvredio-lgbt-zajednicu/owpff63>

²⁷⁸ <https://www.danas.rs/dijalog/reakcije/istopolni-brakovi-i-populaciona-politika/>

²⁷⁹ <https://www.danas.rs/kultura/zavrsen-12-merlinka-festival-najbolji-film-leto-85-fransoa-ozona/>

²⁸⁰ https://www.b92.net/kultura/vesti.php?yyyy=2020&mm=12&dd=07&nav_category=1864&nav_id=1776572

- U okviru emisije *Usijanje dana* na Kuriru²⁸¹ gosti su bili Predrag Azdejković, urednik magazina "Optimist" i LGBTI aktivista, i Aleksandra Gavrilović iz Labrisa. Tema gostovanja bio je **Zakon o istopolnim partnerstvima**.
- **Od početka godine u Srbiji 430 prijava zbog nasilja ili diskriminacije LGBTI osoba**, pokazuju rezultati udruženja „Da se zna“. Ovo prenosi Slobodna Evropa²⁸²
- **U Srbiji 62 odsto ispitanika smatra da je LGBT+ nemoralna i dekadenta ideologija, a 32 odsto smatra da LGBT+ populaciji treba garantovati prava.** Ovo je jedan od podataka iz istraživanja javnog mnjenja u organizaciji GLOBSEC-a. Iako ovaj podatak nije u fokusu medijskog prenošenja (slabo poverenje u vakcinaciju je stavljen u prvi plan), mnogi mediji su ga preneli. Tu su i RTV²⁸³ i Nova S²⁸⁴,
- **Šta misle predstavnici LGBTI organizacija –** kakav je položaj LGBTI zajednice u Srbiji, bila je, povodom Međunarodnog dana ljudskih prava, tema kojom se bavio Danas.²⁸⁵
- **Ombudsman preporučio Ministarstvu za ljudska prava mere za unapređenje položaja LGBTI** u decembru. Ovo je bila vest koju je preneo Danas²⁸⁶, Espresso²⁸⁷, N1²⁸⁸ i Nova S²⁸⁹.
- Sredinom decembra, **Mađarska je zabranila istopolnim parovima da usvajaju decu.** Ovu vest prenose 021²⁹⁰, Espresso²⁹¹ i N1²⁹².
- **Montenegro Prajd** je tema koju su mediji u Srbiji najčešće prenosili u decembru kada je u pitanju LGBTI zajednica. Vest da je u Crnoj Gori održana Parada preneli su Blic²⁹³, Alo²⁹⁴, N1²⁹⁵, Danas²⁹⁶ i Glas Amerike.²⁹⁷

²⁸¹ <https://www.kurir.rs/vesti/drustvo/3581223/predrag-azdejkovic-i-aleksandra-gavrilovic-u-usijanju-dana-da-lige-zakon-o-istopolnim-partnerstvima-otkloniti-sve-nepravde>

²⁸² <https://www.slobodnaevropa.org/a/30988037.html>

²⁸³ http://www.rtv.rs/sr_lat/drustvo/globsek-poverenje-u-vakcnu-41-odsto_1187298.html

²⁸⁴ <https://nova.rs/vesti/drustvo/globsek-u-srbiji-41-odsto-gradana-ima-poverenja-u-vakcnu/>

²⁸⁵ <https://www.danas.rs/drustvo/sta-misle-predstavnici-e-lgbti-organizacija-o-trenutnom-polozaju-te-zajednice-u-srbiji/>

²⁸⁶ <https://www.danas.rs/drustvo/ombudsman-preporucio-ministarstvu-za-ljudska-prava-mere-za-unapredjenje-polozaj>

²⁸⁷ <https://www.espresso.co.rs/vesti/drustvo/684575/vazne-mere-ombudsman-preporucio-ministarstvu-za-ljudska-prava-mere-za-unapredjenje-lgbti-polozaja>

²⁸⁸ <http://rs.ninfo.com/Vesti/a683865/Ombudsman-preporucio-mere-za-unapredjenje-polozaja-LGBTI-osoba.html>

²⁸⁹ <https://nova.rs/region/orbanove-gestapo-metode-novi-zakon-napad-na-lgbt-populaciju/>

²⁹⁰ <https://www.021.rs/story/BBC/261044/LGBT-i-usvajanje-dece-Madjarska-zabranila-istopolnim-parovima-da-usvajaj>

²⁹¹ <https://www.espresso.rs/svet/planeta/685531/ova-eu-drzava-ukida-gej-prava-otac-je-musko-majka-je-zensko>

²⁹² <http://rs.ninfo.com/Svet/a684445/Grupe-za-ljudska-prava-osudile-zakon-o-zabrani-usvanja-dece-istopolnim-parovi>

MEDIJSKA REPREZENTACIJA ANE BRNABIĆ – ”JA NISAM LGBT PREMIJERKA NEGO PREMIJERKA KOJA JE LGBT”

U poslednjih nekoliko godina LGBTI zajednica je doživela pravi medijski bum u srpskoj javnosti. Jednim delom to može zahvaliti svojoj najisturenijoj predstavnici premijerki Ani Brnabić a drugim delom zakonskim regulativima koje su se izmenile i dovele do rasprava u Skupštini o istopolnim zajednicama.²⁹⁸ Delovanje Ane Brnabić, sad već u proteklih pola decenije, na političkoj sceni Srbije je ostavilo traga i na poziciju LGBTI zajednice, a o čemu je LABRIS već pisao u svom izveštaju za 2017. godinu.²⁹⁹ Njeno političko promovisanje, prvo u ministarku za državnu samoupravu i lokalnu upravu 2016. godine je potaklo i prve otvorene pozitivne reakcije u pravcu LGBTI zajednice a što je još važnije uspostavilo jedan trend u kome se o seksualnoj opredeljenosti ministarke, a od 2017. i premijerke, ne može govoriti u negativnom kontekstu. Kako primećuje Bilić, negativni komentari o Brnabić su sankcionisani čak i kada se radi o koalicionim partnerima Srpske napredne stranke u Parlamentu ili je pak grubo odgovoreno na komentar ako je reč o nekome iz redova desne opozicije.³⁰⁰ Takođe, kada se radi o negativnim komentarima prema medijskom pojavljivanju Ane Brnabić, Jelena Višnjić smatra i da je to donekle i predvivo u srpskoj javnosti jer je ta ista javnost proizvod homofobije, mizoginije i seksizma srpskog patrijarhalnog društva.³⁰¹ Ovde moramo napomenuti da Ana Brnabić ne ističe svoje seksualno opredeljene u prvi plan i da su mediji ti koji više interesuje njen privatni život, naročito od kako se u javnosti počela pojavljivati sa svojom partnerkom.

Pisati o medijskoj reprezentaciji prve LGBTI premijerke u Srbiji nije lako jer njeno seksualno opredeljenje ne samo što nije u fokusu njenog rada već se i sami mediji naizgled imaju ambivalentan odnos prema tome. U jednom intervjuu *Blicu* Brnabić će i definisati svoje pojavljivanje u medijima kao premijerke koja je „LGBT opredeljenja a ne kao LGBT

²⁹⁸ <https://www.blic.rs/vesti/svet/nedjelja-ponosa-osmi-montenegro-prajd-odrzan-u-podgorici/fhgyxjo>

²⁹⁹ <https://www.alo.rs/vesti/region/u-podgorici-odrzan-osmi-montenegro-prajd/366896/vest>

³⁰⁰ <https://rs.m1info.com/region/a685683-montenegro-prajd-obelezen-defileom-automobila-u-podgorici/>

³⁰¹ Fonet, <https://www.danas.rs/svet/crna-gora-prajd-defile-automobil/>

³⁰² Podgorica : Automobilskim defileom obeležen Montenegro Prajd <https://www.glasamerike.net/a/crna-gora-prajd-defile-automobili/5706660.html>

³⁰³ Za više o predistoriji Zakona o istopolnoj zajednici pogledati Labrisovu publikaciju *Analiza pravno političke situacije u Srbiji u kontekstu zakonskog regulisanja istopolnih zajednica*. Labris 2021. Publikacija je dostupna na: <https://rb.gy/uytdpg> Pristupljeno 7.4.2021.

³⁰⁴ Milimetar po milimetar desno – levo. Politička reprezentacija LGBT zajednice u medijima tokom 2017. godine, Labris 2018. str. 14 – 17.

³⁰⁵ Bojan Bilić, Ane is here: figure zazora, klasne privilegije i premijerka Ana Brnabić, Sociologija LXIII, 2020, str. 379.

³⁰⁶ Milimetar po milimetar, str. 15.

premijerka”.³⁰² Da li je to zahvaljujući Brnabić ili je zaista došlo do promene svesti je diskutabilno ali je primetno da se ton izveštavanja o temama iz domena LGBTI prava promenio ka neutralnom ili blago pozitivnom stavu. Izuzetno pozitivan stav mediji imaju kada je reč o premijerkinoj orijentaciji, njenoj partnerki ili detetu koji je dobila iz te veze, bilo da se radi o provladinim medijima ili medjima koji su kritični prema ovoj vlasti. Zapravo, više su se pojedinci iz LGBTI zajednice bunili zbog tog tretmana koji premijerka ima u medijima imala, a koji nesumnjivo potiče iz političke pozicije koju ona zauzima, nego što su mediji na pravi način otvorili ovo pitanje sa pravne strane.³⁰³

Prethodnu 2020. godinu Ana Brnabić je dočekala na mestu premijerke, i članice Srpske napredne stranke, koja se spremala za kraj svog mandata odnosno za početak kampanje za redovne parlamentarne izbore koji su prvobitno trebali da se održe u aprilu 2020. godine. Pojavljivanje Ane Brnabić u prvoj polovini 2020. godine je bilo isključivo u kontekstu njene političke uloge koju ona ima. Sa proglašenjem vanrednog stanja njena pozicija je dodatno ojačana time što je se Brnabić našla na čelu Kriznog štaba.³⁰⁴ Nakon proglašenja kraja vanrednog stanja 6. maja, ponovo se krenulo u kampanju za izbore koji su održani 21. juna. Prema nalazima nevladine organizacije CRTA premijerka Brnabić je u periodu od 21. maj – 16. jun posetila 30 gradova i opština.³⁰⁵ Naravno, u svim ovim posetama premijerka Brnabić nije govorila o LGBTI zajednici i njihovim pravima ali to ne znači da njena seksualna orijentacija nije bila tema u kampanji. Predstavnik opozicije iz partije *Narodni blok*, Velimir Ilić, je u više navrata ponovio da je: ”sramota što u Vladi imamo pripadnike LGBT populacije”³⁰⁶ Period nakon izbora je bio karakterističan po tome što su se u medijima pojavile spekulacije o tome da bi novi premijer mogao biti i ministar poljoprivrede iz prethodnog saziva Vlade Branislav Nedimović ili gradonačelnik Novog Sada Miloš Vučević.³⁰⁷ Ipak, Ana Brnabić je izabrana i u

³⁰² <https://www.blic.rs/vesti/politika/intervju-ana-brnabic-ja-nisam-lgbt-premijerka-ne-g-premijerka-koja-je-lgbt/gwmvejv> Pristupljeno 7.5.2021.

³⁰³ Za više o raspravi među samim aktivistima pogledati članak Pravna praznina : Premijerka Srbije nema nikakva roditeljska prava, Danas 22.2.2019. Članak je dostupan i na:

<https://www.danas.rs/drustvo/premijerka-srbije-nema-nikakva-roditeljska-prava/> ;

Šta je Ana Brnabić uradila za LGBT prava u Srbiji, Talas, Dostupno na:

<https://talas.rs/2019/02/05/sta-je-ana-brnabic-uradila-za-lgbt-prava-u-srbiji/> Posećeno 5.4.2021.

³⁰⁴ <https://www.srbija.gov.rs/vest/450999/obrazovan-krizni-stab-za-suzbijanje-covid-19.php> Posećeno 5.4.2021.

³⁰⁵ Parlamentarni izbori 2020 – završni izveštaj, CRTA oktobar 2020, str. 55. Izveštaj je dostupan na:

https://crt.rs/wp-content/uploads/2020/10/Parlamentarni-izbori-2020_Crt_Zavrski-izvestaj.pdf Pristupljeno 19.5.2021.

³⁰⁶ Govor mržnje i stereotipizacija u tradicionalnim i novim medijima. Novosadska novinarska škola, 2020. str. 18. Analiza je dostupna na : <https://novinarska-skola.org.rs/sr/wp-content/uploads/2020/11/publikacija-o-govoru-mr%C5%BEenje-srp.pdf> Pristupljeno 18.5.2021.

³⁰⁷ <https://www.novosti.rs/vesti/politika/907385/ana-vucevic-uzem-krugu-lider-naprednjaka-razmatra-bit-premijer-nedimovic-mali-imaju-manje-sanse> Pristupljeno 5.4.2021.

drugom mandatu za predsednicu Vlade Srbije 28. oktobra 2020.³⁰⁸ Njenom polaganju zakletve u Skupštini Srbije će prisustvovati i njena partnerka.³⁰⁹

Ova Vlada je karakteristična po tome što ima veliki broj žena za ministarke ali i po tome što je, kako prošle godine i najavljeni u medijima, konačno doći do usvajanja Zakona o istopolnom partnerstvu i novog Zakona o rodnoj ravnopravnosti. Prvo se u medijima počele pojavljivati najave o skorom usvajanju Zakona o istopolnim partnerstvima (tokom jeseni 2020.), da bi u decembru ministarka za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog Gordana Čomić pokrenula ovu temu.³¹⁰ Iako se na početku mandata ove Vlade donošenje ovog zakona činilo izvesnim, sada je njegovo usvajanje pod znakom pitanja. Zakon je trenutno poslat ministarstvima na komentarisanje i neizvesno je da li se rasprava o njemu u parlamentu može očekivati do kraja prolećnog zasedanja.³¹¹ Premjerka Brnabić se, kao i do sada odnosno o drugim pitanjima iz domena LGBTI prava, nije oglašavala.³¹² Nasuprot njoj oglasio se predsednik Aleksandar Vučić koji je rekao da ne može da potpiše Zakon o istopolnim partnerstvima jer je u suprotnosti sa Ustavom.³¹³

Ipak, samo pojavljivanje Ane Brnabić može imati i pozitivne implikacije za LGBTI zajednicu iako se na prvi pogled ne čini tako. Zbog njenog prisustva u medijima je zaživila jedna vrsta političke korektnosti u javnom govoru gde se o njenoj seksualnoj orientaciji ne govori. Za razliku od ostalih pripadnika LGBTI zajednica Brnabić je ostavljeno na slobodnu volju da govori o sebi, bez da joj sagovornici upute kritike. To se možda najbolje vidi po tome na koji način su mediji reagovali kada je se njena partnerka porodila a kada su sa naslovnih strana stizali pozitivni komentari i to od tabloidne štampe koja tradicionalno nije naklonjena LGBTI zajednici.³¹⁴ Iako su brojni aktivisti ukazivali na to da Brnabić nema nikakav pravni status³¹⁵, predsednik Srbije joj je čestitao rođenje sina.³¹⁶ Moramo napomenuti da postojeći zakonski predlog koji bi se eventualno mogao uskoro naći u Parlamentu čak ni ne tretira pitanje dece

³⁰⁸ <https://www.srbija.gov.rs/biografija/184/ana-brnabic.php> Pristupljeno 15.4.2021.

³⁰⁹ <https://www.alo.rs/vesti/politika/partnerka-ane-brnabic-se-pojavila-u-skupstini-ekskluzivna-fotografija/352130/vest> Pristupljeno 15.4.2021.

³¹⁰ Do kraja godine zakon o istopolnom partnerstvu, Kurir 1.12.2020

³¹¹ Predlog zakona je dostupan na : <https://www.paragraf.rs/dnevne-vesti/080321/080321-vest18.html>
Pristupljeno 19.5.2021.

³¹² <https://www.slobodnaevropa.org/a/lgbt-zajednica-ceka-javnu-podrsku-premijerke-srbije/31194932.html>
Pristupljeno 18.5.2021.

³¹³ Izveštaj Stejt Departmenta o stanju ljudskih prava u Srbiji za 2020. godinu, str. 35 – 36. Izveštaj je dostupan na <https://www.state.gov/reports/2020-country-reports-on-human-rights-practices-serbia/> Pristupljeno 18.5.2021.

³¹⁴ <https://www.blic.rs/vesti/politika/partnerka-ane-brnabic-ana-brnabic-devojka-milica-djuridjic-slike/18280n4> ;
<https://mondo.rs/info/Srbija/a1167604/Ana-Brnabic-dobila-sina.html> ; Pristupljeno 16.5.2021.

³¹⁵ <https://www.danas.rs/drustvo/premijerka-srbije-nema-nikakva-roditeljska-prava/> Pristupljeno 16.5.2021.

³¹⁶ <https://www.kurir.rs/vesti/politika/3209175/vucic-cestitao-sina-premijerki-brnabic-uzivo-na-tv-cestitam-ani-i-milici-da-igor-bude-ziv-i-zdrav-da-bude-pametan-srecan-i-uspesan> Pristupljeno 18.5.2021.

u istopolnim zajednicama, dok je samo obrazloženje ministarke Čomić povodom toga bilo da je to pitanje iz domena Porodičnog zakona.³¹⁷

Sve ove naizgled pravne zavrzlame nemaju nikakve veze da tim kako mediji tretiraju Anu Brnabić. U provladnim medijima će biti kritički prikazana njena politička uloga ali i porodična ukoliko ona nju želi da pokaže dok će se sa velikom dozom kritike pojedini mediji odnosi prema njoj i njenom političkom radu. Upravo će u ovim medijima njeni kritičari iz zajednice kojoj, kako ona sama kaže pripada, naći sagovornika. U jednom od retkih intervjeta u kojima je pričala o sebi i svojim kritičarima je rekla :

” Postoji ozbiljna zamena teza od strane onih koji me kritikuju. Ja nisam LGBT predsednica Vlade Srbije nego sam predsednica Vlade Srbije koja je LGBT. Veoma sam svesna svih problema LGBT zajednice u Srbiji. Verujem da ste svi videli vest da se moja partnerka porodila, ali niste mogli da vidite vest da sam ja postala roditelj jer mi zakon tako nešto ne dozvoljava. Tako da sve to i ja svakoga dana osećam na svojoj koži. Ono što sam pokušala da uradim jeste da svojim primerom utičem pozitivno na ljudе u Srbiji koji iz raznoraznih razloga osporavaju LGBT prava. Želela sam da kroz mene vide da se LGBT zajednica ni u čemu ne razlikuje od heteroseksualne. Da volimo ovu zemlju. Da želimo da živimo u njoj, radimo u njoj, doprinesemo našem društvu. Činilo mi se da će to što ja to ne krijem dovesti do nekog pomaka u društvu. I ne mislim svakako da je to dovoljno, ali je to početak, i to značajan. Žao mi je što LGBT zajednica tako ne misli i to što sam ja uradila ne prepoznaće. Ja ću dalje raditi da status te zajednice bude u budućnosti bolji, kao i svih ostalih u Srbiji”.³¹⁸

Teško je utvrditi uticaj koji je Ana Brnabić imala na javno mnjenje Srbije u protekloj deceniji na polju LGBTI prava s obzirom na to da se ona zaista i retko izjašnjavala po ovom pitanju. Ipak, poslednje istraživanje koje je sprovela nevladina organizacija Civil Right Defenders je pokazalo da je srpsko javno mnjenje postalo ”tolerantnije” prema ovom pitanju odnosno kako je Goran Milić najavio istraživanje u Danasu : ”Srbija je spremna za zakon o istopolnim zajednicama”.³¹⁹ Nalazi istraživanja govore da je došlo do promene stavova u istraživanjima koja su rađena 2015. u odnosu na ovo koje je urađeno 2020. godine gde se znatno veći broj ispitanika izjasnio pozitivno povodom toga da partner/ka posećuje svog partnera/ku u bolnici

³¹⁷ <https://www.danas.rs/drustvo/comic-istopolna-zajednica-nije-brak-i-nema-usvajanja-dece/> Pриступљено 15.5.2021.

³¹⁸ <https://www.blic.rs/vesti/politika/intervju-ana-brnabic-ja-nisam-lgbt-premijerka-ne-g-premijerka-koja-je-lgbt/gwmvejv> Pриступљено 15.4.2021.

³¹⁹ <https://www.danas.rs/drustvo/istratzivanje-srbija-spremna-za-zakon-o-istopolnim-zajednicama/> Pриступљено 18.4.2021.

ili zatvoru ili da koristi pravo na zdravstveno osiguranje ili nasledstvo. To su ipak neke bazična prava u kojima prosečna osoba i ne vidi neku posebnost ili "opasnost" po sebe od strane LGBTI zajednice. Neke stvari se nažalost nisu drastično promenile, i dalje je visok procenat ljudi koji smatra da je homoseksualnost bolest, 57% u odnosu na 2015. kada je to isto smatralo čak 66% građana Srbije ili pitanje usvajanja dece od strane LGBTI parova podržava 23% 2020. za razliku od svega 8 % 2015. godine.³²⁰

Na kraju 2020. godine u tradicionalnoj anketi *Blic-a* Brnabić je izabrana za najmoćniju ženu u Srbiji, primetno je da pored nje nije bilo još pripadnika LGBTI zajednice u ovoj anketi. To nam govori da moramo raditi više na tome da se neke društvene stigme oslobole i da se počnu gledati stavi iz nekog drugačijeg ugla, možda upravo onako kako je i premijerka u intervjuu rekla da su pripadnici ove zajednice ne razlikuju ni po čemu od pripadnika heteroseksualne zajednice. Možda o tome i najbolje svedoči naslovница tabloida *Srpski telegraf* na kojoj je premijerka pokazala sliku sina u novogodišnjem intervjuu i čestitici građanima.³²¹ Ipak, utisak je da je Ana Brnabić u svetu više prepoznata kao LGBTI premijerka nego u Srbiji gde je "samo" premijerka LGBTI orientacije a čemu najviše svedoče i vesti o isticanju Brnabićeve na Instagram storiju američke glumice Dženifer Aniston u januaru ove godine u kojem kao jednu od osoba koje doprinose promenama u svetu ističe i srpsku premijerku Anu Brnabić.³²²

³²⁰ Celokupno istraživanje Civil Right Defenders-a je dostupno na :

<https://crd.org/wp-content/uploads/2021/04/ENGLESKA-VERZIJA-1.pdf> Pриступљено 18.4.2021.

³²¹ Premijerka prvi put pokazala sliku sina, Srpski Telegraf 31.12.2020.

³²² <https://www.danas.rs/scena/glumica-dzenifer-aniston-postavila-sliku-ane-brnabic-na-svom-instagram-storiju/>

Pristupљено 17.5.2021.

II STUDIJA SLUČAJA - LGBTI ZAJEDNICA U MEDIJIMA ZA VREME KORONE

Položaj LGBTI zajednice je svakako težak u Srbiji ali kada se desi globalna epidemija izazvana virusom Covid -19 to može samo da oteža položaj LGBTI zajednice. Epidemija koja se javila prvu u Aziji krajem 2019. godine se vrlo brzo prenela u Evropu. U Srbiji je prvi slučaj registrovan početkom marta a već 15. marta Vlada je uvedela restriktivno vanredno stanje sa ograničenim kretanjem³²³ koje je potrajalo sve do 6. maja.³²⁴ Globalna karakteristika tzv lockdown ili zaključavanja jeste upravo u tome kako je većina stanovništva bila prinuđena da ostane u svojim domovima. Za pripadnike ove zajednice to donekle može biti traumatično iskustvo s obzirom na to da samo zaključavanje podrazumeva ostanak u kući sa osobama koje ne moraju prijateljski biti nastrojene prema njima. LABRIS je tokom prošle godine uradio analizu posvećenu njihovom položaju za vreme vanrednog stanja u kojem je kao posebnu ugroženu grupu naveo mlade koje su zbog ekonomске situacije bili primorani da se vrate u okruženje koje ih neprihvata.³²⁵ Takođe je urađen i "Priručnik o merama zaštite tokom COVID-19 krize namenjen LGBTI osobama"³²⁶, a što je vrlo značajno jer ova kriza traje već drugu godinu.

Iako je mart počeo burno po LGBTI zajednicu sa još jednim napadom na Prajd info centar i lažnom vešću da će biti održana Parada ponosa u Leskovcu, ovakav trend se neće nastaviti kada bude bilo uvedeno vanredno stanje 15. marta. Vesti koje će dominirati u martu a koje se tiču LGBTI zajednice su uglavnom bile u vezi sa objavljivanjem izveštaja Stejt departmента o stanju ljudskih prava u Srbiji a u kojem se našao i deo o LGBTI pravima u kojem se konstantuje da je položaj ove zajednice pod konstantim pritiskom i nasiljem a o čemu su izvestili kako štampani tako o i elektronski mediji.³²⁷ Glumac Miloš Timotijević u intervuu istaći da trpi kritike i pretnje i to od mahom mladje populacije na društvenim mrežama zbog svoje uloge u seriji "Južni vetar" a u kojoj glumi lik korumpiranog i gej policajca.³²⁸ Pojedini portali poput BBC na srpskom preneti i istorijat LGBTI scena u srpskim filmovima³²⁹. S vremenima na vreme se

³²³ <https://www.srbija.gov.rs/vest/451323/proglaseno-vanredno-stanje-na-teritoriji-citave-srbije.php> Pриступљено 15.5.2021.

³²⁴ <https://www.srbija.gov.rs/vest/464097/skupstina-srbije-ukinula-vanredno-stanje.php> Pristupљено 15.5.2021.

³²⁵ Analiza položaja LGBTI osoba tokom krize COVID – 19 i preporuke za adekvatan odgovor države na društvene potrebe LGBTI zajednice, Labris Beograd 2020. Analiza je dostupna na :

<http://www.labris.org.rs/sites/default/files/LGBT%20Covid-19%20kriza%202020.pdf>

³²⁶ Priručnik o merama zaštite tokom COVID-19 krize namenjen LGBTI osobama, Labris, Beograd 2021. Priručnik je dostupan na : <https://rb.gy/bkhcuo>

³²⁷ Zameraju nam diskriminaciju, korupciju, braću Bitići, Blic 16.3.2020.; <https://rs.n1info.com/vesti/a577096-izvestaj-stejt-departmenta-o-ljudskim-pravima-u-srbiji-2019/>; <https://www.danas.rs/drustvo/izvestaj-stejt-departmenta-u-srbiji-u-2019-brojni-izazovi-u-domenu-ljudskih-prava/>; <https://www.blic.rs/vesti/politika/stejt-department-o-ljudskim-pravima-u-srbiji-marija-lukic-milan-jovanovic-i-braca/do>; Pristupљено 18.5.2021.

³²⁸ Miloš Timotijević, Zbog gej uloge mi prete čak i deca, Blic 30.3.2020.

³²⁹ <https://www.bbc.com/serbian/lat/srbija-52108992> Pristupљено 18.4.2021.

pojave i članici o ovoj temi i u lajfstajl magazinima pa je tako tokom marta izašao članak *Da li u životu postoji Fair Play* u kojem, izmedju ostalog, govori i gej aktivista Marko Mihajlović u kojem govori o životu LGBTI osoba u Srbiji.³³⁰ Povernica za rodnu ravnopravnost Brankica Janković se nekoliko puta oglašavala tokom vanrednog stanja i upozoravala na diskriminacije koje su se dešavale pominjući pritom i LGBTI zajednicu.³³¹

U aprilu je većina vesti koja je objavljivana imala veze sa virusom Covid – 19 a LGBTI tema je bilo znatno manje. Pojedine organizacije poput "Da se zna" su prepoznale posebnost situacije u kojoj su se našli pripadnici LGBTI zajednice i pokrenuli su čet preko kojih su komunicirali sa njima i prižali im psihološku podršku.³³² Isto udruženje će ukazati i na diskriminatorne i homofobne stavove političara Muamera Zukorlića u kojima je on pokušao da odgovornost za pandemiju izazvanu virusom Covid – 19 pripiše LGBTI zajednici kada je : "za širenje virusa okrivo blud, nemoral i devijacije poput homoseksualizma".³³³ O nenaučnim stavovima je govorio i dekan Pravnog fakulteta u Novom Sadu koji je izneo tvrdnje da je homoseksualnost postala obrazac za oblikovanje porodice i da je to uvezeno sa Zapada.³³⁴ Za kraj aprila je glumac Miloš Timotijević ponovio još jedanput tvrdnje da dobija pretnje zbog uloge gej policajca koju je igrao u seriji "Južni vетар".

Vanredno stanje je trajalo do 6. maja i štampani mediji za to vreme nisu izveštavali o LGBTI tematiki. Jedino se Blic u svom elekstonskom izdanju osvrnuo na to kako moderna društva gledaju na pojavu korona vurusa odnosno kako za to krive manjine poput LGBTI osoba, migrante i strance.³³⁵

Postojeća analiza različitih oblika medijskih sadržaja je pokazala da u vremenima vanrednog stanja pitanje LGBTI ne samo da postaje sporedno već gotovo i da isčezne kao tema. Takva vrsta tretmana jedne manjinske zajednice može samo skrajnuti dublje u marginu osobe koje su LGBTI orijentacije a koji nemaju pravno regulisan status iz oblasti istopolnih partnerstava, kako je već pomenuta Labrisova analiza zaključila.³³⁶ Period vanrednog stanja izazvanog pandemijom Covid-19 je i bio i dodatno otežan time za manjine u Srbiji, ali o većinu stanovništva, time što su određene restrikcije obuhvatale i onemogućavanje određenih zdravstvenih usluga i ograničavanje kretanja a koje su za osobe za psihičkim smetnjama bile

³³⁰ Da li u životu postoji Fair Play? Cosmopolitan mart 2020.

³³¹ Ne čutim to je moj posao, NIN 12.3.2020.

³³² Ugao, Danas 28.4. 2020.

³³³ <https://mondo.rs/Info/Drustvo/a1316924/LGBT-Muamer-Zukorlic-optuzbe-diskriminacija.html> Pриступљено 18.4.2021.

³³⁴ <https://www.novosti.rs/vesti/naslovna/politika/aktuelno.289.html:857313-Prof-dr-Branislav-Ristivojevic--Korona-unist> Pristupљено 17.4.2021.

³³⁵ <https://www.blic.rs/vesti/drustvo/evropa-je-strahovala-od-novog-talasa-migranata-a-onda-je-dosla-korona-i-optuzbe-da/o59drov> Pristupљено 17.4.2021.

³³⁶ Analiza položaja LGBTI osoba tokom krize COVID -19 i preporuke za adekvatan odgovor države na društvene potrebe LGBTI zajednice, LABRIS, Beograd 2020. str. 17.

od ključne važnosti za normalno funkcionisanje. Kako se pandemija nastavila i u ovoj 2021. godini, LABRIS je izradio i poseban Priručnik o merama zaštite tokom COVID-19 krize namenjen LGBTI osobama³³⁷. U nedostaku šire društvene podrške, ali i državne koja je sa posebnim paketom mera izostala za ovu manjinsku zajednicu, od izuzetne je važnosti da mediji posvete na adekvatan način LGBTI problematici.

³³⁷ Priručnik o merama zaštite tokom COVID-19 krize namenjen LGBTI osobama, LABRIS, Beograd 2021. Priručnik je dostupan na :

<http://labris.org.rs/sites/default/files/Priru%C4%8Dnik%20o%20merama%20za%C5%A1tite%20tokom%20COVID-19%20krize%20namenjen%20LGBTI%20osobama.pdf> Pristupljeno 17.4.2021.

III STUDIJA SLUČAJA - VAŠINGTONSKI SPORAZUM

Javnost u Srbiji je za potpisivanje nekakvog sporazuma u Vašingtonu sa predstavnicima Prištine bila obaveštena tokom juna odnosno da se samo potpisivanje sporazuma može očekivati na Vidovdan. Međutim, to potpisivanje se ipak odložilo za početak septembra odnosno finiš kampanje za američke predsedničke izbore. Iako je glavna tema trebalo da bude potpisivanje bilateralnih sporazuma između Beograda i Prištine ispostavilo se da su obe strane bile i upletene i u neke međunarodne stvari koje nisu bile od presudnog značaja za ovakav vid bilateralnih sporazuma.

Tačka broj 13 Vašingtonskog sporazuma kaže : ”Obe strane će raditi sa 69 zemalja koje kriminalizuju homoseksualnost kako bi pritiskale dekriminalizaciju”

Sama javnost u Srbije je bila zatečena ovom tačkom sporazuma, može se reći da je i na neki način u prvi mah podrugljivo reagovala na obavezu koja proističe iz sporazuma da Srbija radi na dekriminalizaciji homoseksualnosti u svetu. To stanje verovatno najbolje ilustruje naslov na portalu Nova S : ”Vučić brani gejeve u Togou, a u Srbiji ih proganjaju“.³³⁸ Zatim su usledile i malo ozbiljnije reakcije LGBTI zajednice koja je bila stava da je licemerno to na šta se Srbija obavezala u Vašingtonu jer prema izveštaju Stejt depatmenta o stanju ljudskih prava osobe iz ove zajednice trpe ozbiljno nasilje.³³⁹ Komentar Gorana Miletića³⁴⁰ iz organizacije Civil Right Defenders je bio da ova tačka sporazuma ne podrazumeva nekakvu konkretnu zajedničku akciju Beograda i Prištine dok je Poverenica za rodnu ravnopravnost Brankica Janković³⁴¹ komentrišući, između ostalog, i ovaj sporazum rekla da on podstiče razvijanje manjinskih prava u Srbiji. Ipak, postoje i mišljenja da je ova tačka najviše služila za potrebe kampanje tadašnjeg predsednika i kandidata za novi mandat u Beloj kući Donalda Trampa a u kojoj je on htio da pokaže širenje područja borbe za LGBTI prava svoje administracije.³⁴²

Malo toga je se promenilo u Srbiji od potpisivanje ovog sporazuma u septembru prošle godine. Neke tačke su implementirane, poput priznanja Kosova od strane Izraela, ali većina

³³⁸ <https://nova.rs/vesti/drustvo/yucic-brani-gejeve-u-togou-a-u-srbiji-ih-proganjaju/> Pristupljeno 17.4.2021.

³³⁹ Izveštaj Stejt Depatmenta o stanju ljudskih prava u Srbiji za 2020. godinu, str. 35 – 36. Izveštaj je dostupan na : <https://www.state.gov/reports/2020-country-reports-on-human-rights-practices-serbia/> Pristupljeno 18.5.2021.

³⁴⁰ Srbija i Kosovo uz zemlje koje poštuju LGBT prava, Danas 7.9.2020.

³⁴¹ Promena bez žena, a u ime žena su nemoguće, Blic 8.11.2020.

³⁴² Analiza dokumenata potpisanih u Beloj Kući, Centrar za društveni dijalog i regionalne inicijative. Beograd

2020. str. 12. https://cddri.rs/wp-content/uploads/2020/09/Analiza-dokumenata-potpisanih-u-Beloj-ku%C4%87i_WEB001.pdf Pristupljeno 18.5.2021.

nije ili ako i jeste onda su i povučene poput šefa američke agencije DFC koji je došao u Srbiju ali se i povukao nedugo nakon što je Džo Bajden preuzeo funkciju predsednika SAD od Donalda Trampa.³⁴³ Što se tiče tačke 13 Vašingtonskog sporazuma, ostaje da se vidi da li će se u naredom periodu Beograd i Priština i zaista priključiti nekim međunarodnim akcijama koje imaju za cilj da dekriminalizuju homoseksualnost, a dok se to ne desi obe strane mogu slobodno da nastave da rade u svojim sredinama na poboljšanju života LGBTI zajednice.

³⁴³ <https://www.danas.rs/ekonomija/dzona-jovanovic-nije-vise-direktor-dfc-kancelarije-u-beogradu/> Pristupljeno 18.5.2021.

APPENDIX I - STAVOVI PRIPADNIKA LGBTI ZAJEDNICE

Istraživački tim LABRIS-a je tokom marta i početkom aprila 2021. godine sproveo kratku anketu među pripadnicima LGBTI zajednice. Od predstavnika pojedinih organizacija je traženo da odgovore na tri pitanja koja proizilaze iz aktuelne političke i društvene situacije u Srbiji. Kako je proteklu godinu obeležio globalni lockdown/zaključavanje izazvano virusom Covid – 19 prvo pitanje je bilo u vezi sa tim kako su oni kao pripadnici LGBTI zajednice doživeli ovu pandemiju u Srbiji. Naredno pitanje je bilo u vezi sa očekivanjima predstavnika zajednice od potpisanih Vašingtonskog sporazuma u kojem se Srbija obavezuje da će raditi na dekriminalizaciji homoseksualnosti u svetu. Treće pitanje je posvećeno Zakonu o istopolnim zajednicama a koji je u tom trenutku, u martu i aprilu kada je anketa rađena, u javnosti predstavljan kao zakon koji će se uskoro ili najkasnije do kraja prolećnog zasedanja naći u skupštinskoj proceduri. Međutim, neke od poslednjih izjava predstavnika vlasti ne idu u prilog skorom usvajanju zakona, a što učesnici u anketi nisu mogli znati u datom trenutku, i na to treba obratiti pažnju. Takođe nisu svi učesnici dali odgovore na sva tri postavljena pitanja.

PREDRAG AZDEJKOVIĆ – UREDNIK GEJ MAGAZINA OPTIMIST, DIREKTOR I SELEKTOR FILMSKOG FESTIVALA MERLINKA I PREDSEDNIK GEJ - LEZBEJSKOG INFO CENTRA

1. Kako vidite proteklu godinu koju je obeležila pandemija Covid-19 u kontekstu LGBTI zajednice;

Javni život LGBT zajednice je stavljen na pauzu, gej klubovi i kafići su ugašeni i pitanje je da li će nastaviti sa radom nakon što se pandemija završi. Prajdovi i festivali su ili odloženi ili desetakovani. Srpska LGBT zajednica je oduvek bila skrivena i aktivna online, a zbog pandemije i ono malo zajednice koja je bila javna vratila se online i u četiri zida! LGBT zajednicu je pandemija unazadila i ostavila duboke negativne tragove i plašim se da će nam biti potrebno puno vremena da se vratimo na nivo koji smo imali pre pandemije!

2. Šta mislite o tački 13 Vašingtonskog sporazuma koja obavezuje Srbiju da na medjunarodnom planu radi na dekriminalizaciji homoseksualnosti?

Mrtvo slovo na papiru, jer Srbija po tom pitanju neće ništa raditi...

ali mi kao aktivisti možemo koristiti taj sporazum u našu koristi i javno zagovaranje!

3. Šta očekujete od usvajanja Zakona o istopolnim zajednicama?

Očekujem da Zakon bude dobar početak u borbi za ostvarenje pune ravnopravnosti. Ovim zakonom nećemo dobiti mnogo kada je u pitanju roditeljstvo i deca, ali smatram da je to dobar početak da se izbori promena Porodičnog zakona preko kog ćemo ostvariti prava LGBT roditelja. Pravo na usvajanje deteta partnera ili da roditelji mogu da biraju kome će da pripadne dete u slučaju njihove smrti.

STEFAN ŠPARAVALO – KORDINATOR U ORGANIZACIJI DA SE ZNA

1. Kako vidite proteklu godinu koju je obeležila pandemija Covid- 19 u kontekstu LGBTI zajednice?

Mislim da je LGBTI zajednica još više gurnuta na marginu, ni ono malo javnih događaja koji su se dešavali (poput Prajda i srodnih stvari) je izostalo, a mnogi su ostali zaključani sa svojom rodbinom, potencijalno homofobičnom, bez adekvatnog sadržaja, druženja i viđanja partnera, uz sve posledice koje pandemije sa sobom nosi.

2. Šta mislite o tački 13 Vašingtonskog sporazuma koja obavezuje Srbiju da na medjunarodnom planu radi na dekriminalizaciji homoseksualnosti?

Iskreno mi je smešno da država koja jedva šta i da radi na unapređenju LGBTI prava u svojoj zemlji zagovara za dekriminalizaciju u drugim zemljama. Mnogi desničari bliski vlastima, ali i sami poslanici vladajuće većine neretko izjavljuju stvari u kojima deluju kao da žele da nas gurnu ka kriminalizaciji.

3. Šta očekujete od usvajanja Zakona o istopolnim zajednicama?

Očekujem pravno prepoznavanje istopolnih parova, ne očekujem savršeno rešenje, ali mislim da će biti usvojen.

1. Kako vidite proteklu godinu koju je obeležila pandemija Covid 19 u kontekstu LGBTI zajednice?

Kada je reč o protekloj godini, ona je nažalost samo dodatno zakomplikovala već komplikovanu poziciju LGBTI zajednica i pojedinaca unutar njih. Svi oblici neravnopravnosti su u potpunosti izašli na videlo i još jasnije su se videli problemi sa kojima se zajednice suočavaju - od nasilja u porodici do nedostataka zdravstvenih usluga i terapija za trans osobe.

2. Šta očekujete od usvajanja Zakona o istopolnim zajednicama?

Istopolna partnerstva nisu pravno regulisana u Srbiji i to predstavlja ozbiljnu pravnu prazninu u našem pravnom sistemu, koja značajno utiče na svakodnevni život LGBTI osoba, njihova prava i pristup određenim uslugama i povlasticama koje su obezbeđene od strane države. To kao rezultat stavlja LGBTI osobe u nepovoljniji položaj u odnosu na osobe koje mogu da stupe u brak. S tim u vezi, donošenjem ovakvog zakona Srbija će značajno unaprediti položaj istopolnih partnera, što će značajno uticati i na bolji položaj LGBTI osoba u našem društvu. Takođe, pravnim regulisanjem istopolnih partnerstava, Srbija će ispuniti i određene međunarodno-pravne obaveze koje je preuzeila kao članica Ujedinjenih nacija i Saveta Evrope, posebno kada je reč o preporukama koje su Srbiji upućene od strane UN tela i tela Saveta Evrope koje se bave zaštitom ljudskih prava, a naročito prakse koju je u vezi sa pravnim regulisanjem istopolnih partnerstava uspostavio Evropski sud za ljudska prava. Sve ovo će kao posledicu imati i poboljšanje u oblasti vladavine prava u Srbiji, što je važno ne samo za sve građanke i građane Srbije, već i za njeno približavanje članstvu Evropskoj uniji kao strateškom cilju kojem naša država teži poslednje dve decenije. Srbija bi trebalo da sprovede čitav proces usvajanja zakona do kraja, na transparentan i inkluzivan način, uz aktivno učešće LGBTI civilnog društva i bez značajnih odlaganja u primeni. Ovo poslednje naročito imajući u vidu da u usvajanju ovakvog zakona već kasni u odnosu na većinu zemalja članica Saveta Evrope, kao i u odnosu na pojedine zemlje u našem regionu.

**JOVANKA TODOROVIĆ – PROGRAMSKA KORDINATORKA ZA JAVNO
ZAGOVARANJE ORGANIZACIJE GETEN**

1. Kako vidite proteklu godinu koju je obeležila pandemija Covid-19 u kontekstu LGBTI zajednice?

Pandemija je pogodila sve sfere života i sve slojeve društva, različitim intenzitetom ali logično, oni koji su najugroženiji postali su još ugroženiji, a to su pre svega, hronični bolesnici stariji, osobe koje žive na ulici, ljudi sa HIV-om i LGBTI osobe. LGBTI osobe kao deo društva, dele sve probleme koji su zadesili naše društvo. U kontekstu LGBTI zajednice, naročito je težak položaj trans osoba koje usled pandemije mesecima čekaju na pregled ili operaciju. Fondovi ministarstva i međunarodnih organizacija su se preorjentisali na pomoć u saniranju posledica kovida, tako da su i LGBTI osobe i organizacije koje se bave zaštitom ljudskih prava, dosta pogodjene, i to u trenutku kada su svima, više nego ikad, potrebni sistemi podrške koje naše organizacije pružaju, poput pravne ili psihološke podrške.

2. Šta mislite o tački 13 Vašingtonskog sporazuma koja obavezuje Srbiju da na medjunarodnom planu radi na dekriminalizaciji homoseksualnosti?

To je pozitivna stvar i motiv da se, pre svega, kod nas poboljša položaj LGBTI osoba. Uvek treba "pospremiti" svoje dvorište pre nego što se drugima počnu davati lekcije. Svakako to je jedna od retko pozitivnih tačaka tog sporazuma.

3. Šta očekujete od usvajanja Zakona o istopolnim zajednicama?

Očekujem pre svega da usvajanje protekne bez značajnijeg negodovanja od strane onih političkih faktora koji ne vide rešavanje ovog pitanja kao prioritet. Jednako je važno da, kada se usvoji zakon, primena istog bude bez opstrukcija. Verujem da će se LGBTI ljudima olakšati svakodnevni život i da ćemo svi biti ponosni na našu zemlju jer je ovo značajan demokratski iskorak.

JELENA VASILJEVIĆ - PROGRAMSKA MENADŽERKA ORGANIZACIJE ERA - SAVEZ ZA JEDNAKA PRAVA LGBTI OSOBA NA ZAPADNOM BALKANU I TURSKOJ

1. Kako vidite proteklu godinu koju je obeležila pandemija Covid-19 u kontekstu LGBTI zajednice?

Proteklu godinu vidim kao posebno izazovnu za LGBTI zajednicu, pogotovo u kontekstu ekonomskog položaja. Dosta LGBTI osoba koje rade u "sivoj" zoni ili na nisko plaćenim pozicijama i poslovima, su ostali bez posla i samim tim su bivali prinudjeni da se vraćaju u sredine koje ih ne prihvataju.

2. Šta mislite o tački 13 Vašingtonskog sporazuma koja obavezuje Srbiju da na medjunarodnom planu radi na dekriminalizaciji homoseksualnosti?

Isto što i za sve ostale ratifikovane medjunarodne sporazume, ostaće samo slovo na papiru, implementacija preuzetih obaveza će izostati.

3. Šta očekujete od usvajanja Zakona o istopolnim zajednicama?

Očekujem da će biti izazova u implementaciji zakona, da će se sporedna normativa teško menjati i prilagođavati, i da će se prva registracija dogoditi za godinu i po do dve.

APPENDIX II - INTERVJU SA NOVINARKOM DNEVNOG LISTA DANAS JELENOM DIKOVIĆ

1. Vaša glavna teme o kojoj izveštavate jeste tranziciona pravda. Kako ste počeli da izveštavate i o LGBTI temama?

LGBTI temama se bavim gotovo od samog dolaska u Danas krajem 2006. godine. I to najviše na svoju inicijativu jer me zanimaju i privatno i poslovno. Čak i kada sam bila novinarka političke i spoljne rubrike, uvek sam nalazila vremena i načina da pišem o LGBTI temama jer smatram da je veoma važno da se o teškom položaju LGBTI zajednice konstantno izveštava, posebno u mediju kakav je Danas. I ono što je najvažnije, u Danasu sam uvek imala slobodu da pišem o tim temama, bez da mi iko od urednika/ca nešto zamera ili menja naslove i sadržaj teksta. Zbog toga sam izuzetno srećna i zahvalna, pošto se o LGBTI temama u Srbiji u velikoj većini medija uglavnom izveštava senzacionalistički, pogotovo kada je vreme Prajda. Poslednjih nekoliko godina sektor su mi ljudska i manjinska prava u okviru kojih se najviše bavim tranzicionom pravom i LGBTI pričama. Pratim skoro sve što je u vezi sa položajem LGBTI zajednice, od konferencija za medije, događaja, istraživanja, ličnih priča...

2. Da li možete da kažete koliko se promenilo izveštavanje o LGBTI temama od kada vi izveštavate, da li je došlo do nekog poboljšanja ili pogoršanja u izveštavanju?

Ne mogu da kažem da se stanje nije nimalo poboljšalo. Jeste, ali to nije dovoljno. Čini mi se da ljudi u Srbiji i dalje najviše negativnih komentara na portalima i na društvenim mrežama ostavljaju upravo na LGBTI teme. Za sve su im krive LGBTI osobe... Mislim da najveću krivicu zbog toga snosi pre svih država koja svih ovih godina ne radi ništa na promovisanju LGBTI prava, ukazivanju da homoseksualnost nije bolest, objašnjavanju ostalim građanima/kama da LGBTI osobe zaslužuju ista prava kao oni/e. Osim državnih institucija, tu su i SPC, konzervativne partije i pokreti, koji takođe utiču na to da se o LGBTI zajednici i dalje loše izveštava u srpskim medijima. Zato jeste važno da postoje mediji poput Danasa koji će na afirmativan način izveštavati o LGBTI zajednici.

3. Za svoje izveštavanje o toleranciji nagrađeni ste od strane Poverenika za rodnu ravnopravnost 2019. godine, koliko Vam to znači?

Da, dobila sam dve nagrade od Poverenika za zaštitu ravnopravnosti, i obe su bile u vezi sa LGBTI temama. U prvom tekstu sam pisala o nasilju nad LGBTI osobama, a u drugom o teškoj životnoj priči trans žene iz BiH koja je pobegla u Srbiju. Te nagrade mi znače jer dolaze od jedne nezavisne državne institucije koja prepoznaje s kojim se sve poteškoćama suočavaju LGBTI osobe. Naravno da mi nagrade i priznanja lično znače, lepo je kada neko prepozna moj

rad, ali meni je najveće zadovoljstvo kada svojim tekstovima pomognem LGBTI osobama. Neopisivo budem srećna kada učinim nešto dobro za LGBTI zajednicu.

4. Kako vidite medijsku sliku o Ani Brnabić? Ona uživa neskrivenu podrušku pro-vladinih medija za svoju političku ulogu dok je slika koja se šalje o njenom privatnom životu takođe u pozitivnom tonu ili sa jako malo negativnih komentara.

Ana Brnabić je za mene najveće razočaranje na političkoj sceni, upravo zbog toga što kao autovana lezbejka na premijerskoj poziciji nije uradila ništa na poboljšanju položaja LGBTI zajednice u Srbiji. Naprotiv, time što uživa sva prava koja LGBTI zajednica i dalje nema - samo je pljunula u lice svim LGBTI osobama u Srbiji. Ona je jedan običan politički fokus. To što je podržavaju provladini mediji ne znači ama baš ništa ostalim LGBTI osobama. Oni podržavaju nju, ne celu LGBTI zajednicu.

5. Kako Vam izgleda stanje u medijima povodom usvajanja Zakona o istopolnim zajednicama?

Zakon o istopolnim zajednicama mogao je već biti usvojen da se premijerka Brnabić malo potrudila. Ali i pored toga, raduje me to što bi ovaj zakon mogao da bude usvojen do leta. Imam zamerke na predloge Minisartsva za ljudska i manjinska prava i društveni dijalog, ali ipak smatram da je važno da se što zakon pre doneše, pa vremenom može da se dopuni i izmeni. Provladini mediji ne smeju da pišu loše o zakonu, ali nije ni da se trude da ga posebno promovišu. S obzirom na to u kakvoj konzervativnoj i patrijalnoj zemlji živimo, izveštavanju medija o ovom zakonu dajem prelaznu ocenu.

6. Da li imate neku preporuku da predložite za bolje medijsko izveštavanje o LGBTI zajednici?

Volela bih da LGBTI organizacije aktivnije sarađuju sa medijima koji obrađuju LGBTI teme. Mislim da veliki broj predstavnika/ca LGBTI organizacija uopšte ne znaju kako funkcionišu mediji, pa bi bilo dobro da se organizuju radionice s takvom tematikom. Naravno, uvek su dobrodošli seminari za medije LGBTI organizacija na kojima bi se obrađivale LGBTI teme, ali poučena svojim iskustvom, mislim da LGBTI organizacije olako shvataju moć medija, misleći da smo mi bilten koji treba da objavljuje samo ono što njima odgovara i kad im odgovara.

PREPORUKE

U nastavku se nalaze saveti o izveštavanju o LGBTI osobama. Novinari/ke treba da budu svesni/e da izveštavanjem o LGBTI osobama mogu da utiču na ličnu bezbednost ovih lica, da svojim narativom oblikuju javno mnjenje koje je još uvek jako polarizovano kada su u pitanju LGBTI osobe.

- Pozovite se na LGBTI identitet osobe o kojoj pišete samo kada je to važno za samu priču. Ukoliko izveštavate o nekome koja je aktivista/kinja, ili neko priča o svom iskustvu, onda seksualno opredeljenje može biti od značaja. Međutim, ukoliko radite intervju na neku drugu temu, koja nije u vezi sa LGBTI pravima, za priču nije važno da je ta osoba LGBTI;
- Kada se prenose stavovi osoba koje imaju negativan odnos prema LGBTI zajednici, od tih stavova se u tekstu ogradite. To može biti i tako što će se pokazati druga strana priče – ako se, npr. intervjuše ko smatra da LGBTI zajednica nije u redu, da se predstavi neko ko smatra da jeste;
- Treba biti spremna/a na negativne komentare. Portal na kome se objavljuju komentari je odgovoran za sadržaj na svojoj platformi i dužan je da objave koje sadrže u sebi govor mržnje ne objavljuje;
- Objavljivanje o nasilju i problemima sa kojima se LGBTI zajednica suočava je vid društvenog aktivizma. Ove teme ne treba zanemarivati čak i kada ne donose pažnju (klikove) kao što donose druge vesti. O njima treba da se izveštava i mora se dati prostor pripadnicima LGBTI zajednice da pričaju iz svog ugla;
- Uvek kada je moguće tražiti izjavu od nekoga iz kancelarije Poverenika za rodnu ravnopravnost, Zaštitnika građana ili Poverenika za informacije od javnog značaja kada se govori o temama iz domena zaštite ljudskih prava LGBTI osoba jer se na taj način šalje proverena informacija u javnost. Takođe, ako imate neku dilemu da li je neki sagovornik ili sagovornica prekršio/la odredbe zakona o diskriminacije takođe možete da se konsultujete prvo sa nekom od nevladinih organizacija pre nego što obajvite vest odnosno tekst;
- Kada imate za sagovornika/icu nekog od državnih zvaničnika a koji želi da govori o diskriminaciji obavezno postaviti pitanje i o LGBTI zajednici u Srbiji iako sagovornik/ica sam ne govori o tome. Iako zvaničnici poput Poverenice za rodnu ravnopravnost i Zaštitnika građana neretko govore i o diskriminaciji LGBTI osoba,

uvek je dobro podsetiti da postoje i drugi državni organi koji se bave ljudskim pravima i da i oni itekako ima šta tim povodom da kažu ali i da se diskriminacija dešava u svim delovima društva.

- U određenim društvenim okolnostima kakva je pandemija COVID-19 je potrebno isticati u medijskim izveštavanjima da iako ona ravnomerno pogađa ceo svet, ipak ima određenih manjina poput LGBTI zajednice koje su zbog svog specifičnog položaja posebno ugrožene. Uostalom, to je i specifičnost ove krize koja podrazumeva dugo ostajanje u jednom prostoru a koje za osobe koje imaju psihičke probleme ili nasilno okruženje oko sebe može biti posebno problematično, i zbog čega je u medijima potrebno konstantno podsećati da LGBTI zajednica nije sama u ovome;
- Ukoliko je moguće uvek na kraju teksta ostaviti kontakte za službe koje mogu pružiti psihološku i fizičku zaštitu osobama koje se osećaju ugroženo zbog svog LGBTI identiteta;

LITERATURA

- Analiza dokumenata potpisanih u Beloj Kući, Centrar za društveni dijalog i regionalne inicijative. Beograd 2020. https://cddri.rs/wp-content/uploads/2020/09/Analiza-dokumenata-potpisanih-u-Beloj-ku%C4%87i_WEB001.pdf
- Analiza položaja LGBTI osoba tokom krize COVID -19 i preporuke za adekvatan odgovor države na društvene potrebe LGBTI zajednice, Labris Beograd 2020. <http://www.labris.org.rs/sites/default/files/LGBT%20Covid-19%20kriza%202020.pdf>
- Analiza pravno političke situacije u Srbiji u kontekstu zakonskog regulisanja istopolnih zajednica. <http://www.labris.org.rs/sites/default/files/Analiza2opravno-politicasesituacijeRepublikiSrbijiukontekstuzakonskogregulisanja2oistopolnih2opartnerstava.pdf>
- Ane is here: figure zazora, klasne privilegije i premijerka Ana Brnabić, Bojan Bilić, Sociologija LXIII, 2020.
- Centar za medijska istraživanja - Fakultet političkih nauka, Univerzitet u Beogradu. Informisanje u digitalnom okruženju u Srbiji. 2020. <http://centarzamedije.fpn.bg.ac.rs/wp-content/uploads/2020/10/informisanje-u-digitalnom-okruzenju-2020.pdf>
- Govor mržnje i stereotipizacija u tradicionalnim i novim medijima. Novosadska novinarska škola 2020. <https://novinarska-skola.org.rs/sr/wp-content/uploads/2020/11/publikacija-o-govoru-mr%C5%BEenje-srp.pdf>
- Izveštaj Evropske Komisije, Evropska komisija. RADNI DOKUMENT KOMISIJE Republika Srbija Izveštaj za 2020. godinu. https://www.mei.gov.rs/upload/documents/eu_dokumenta/godisnji_izvestaji_ek_o_napretku/srbia_report_2020_SR.pdf
- Izveštaj Stejt Departmenta o stanju ljudskih prava u Srbiji za 2020. godinu. <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2021/03/SERBIA-2020-HUMAN-RIGHTS-REPORT.pdf>
- Milimetar po milimetar desno – levo. Politička reprezentacija LGBT zajednice u medijima tokom 2017. godine, Labris 2018. <http://www.labris.org.rs/sites/default/files/milimetar%20srpski%20web.pdf>
- Parlamentarni izbori 2020 – završni izveštaj sa preporukama, CRTA, oktobar 2020. https://crt.rs/wp-content/uploads/2020/10/Parlamentarni-izbori-2020_Crtta_Zavrnsni-izvestaj.pdf
- Priručnik o merama zaštite tokom COVID-19 krize namenjen LGBTI osobama, Labris, Beograd 2021. <http://labris.org.rs/sites/default/files/Priru%C4%8Dnik%20merama%20za%C5%A1titu%20tokom%20COVID-19%20krize%20namenjen%20LGBTI%20osobama.pdf>

ŠTAMPA

Beogradska Nedelja ponosa promoviše ravnopravnost i različitost, Danas 21.9.2020.

Borba za društvo bez diskriminacije, Novi magazin, 23.7.2020.

Crna Gora legalizovala gej brakove – šta to znači za region? Blic, 4.7.2020.

Čak 430 prijava LGBT osoba za nasilje u 2020. godinu, Danas 8.12.2020.

Da li u životu postoji Fair Play? Cosmopolitan mart 2020.

Do kraja godine zakon o istopolnom partnerstvu, Kurir 1.12.2020.

Đaci na ulici pozivali na linč LGBT osoba, Blic 4.3.2020.

EU neće da finansira „anti-LGBTQ“ gradove, Danas 4.8.2020.

Gej prava su ljudska prava, Danas 5.10.2020.

Gej, Rom i deda u 42 godini, Blic 21.11.2020.

Gordana Čomić : Ovo čime se sada bavim je politika DS, NIN 26.11.2020.

Gordana Čomić Čija su naša ljudska prava? Danas, 10.12.2020.

Gospodin žena i gospođa muž, Ekspres 11.12.2020.

Govor mržnje i fizički napada svakodnevica, Narodne novine Niš, 18.5.2020.

Imitatori pred nepreglednim svetom, Danas 17.1.2020.

Iskoreniti stereotipe, Danas 30.1.2020.

Istopolni brakovi ne utiču negativno na stopu nataliteta, Danas 5.12.2020.

Istraživanje EU : Položaj LGBT u Srbiji bolji, ali i dalje loš, Danas 18.5.2020.

Istražujemo : Da li je Srbija spremna za gej brakove?, Kurir 23.10.2020.

Istražujemo ko su najmoćnije žene u Srbiji, Blic 9.11.2020.

Kada je ok biti gej? Večernje novosti, 15.11.2020.

Kadirov spremam za rat sa Amerima, Informer, 22.7.2020.

Kako je možda u najboljem momentu nastala kampanja ”Šta nas žulja”, Nedeljnik 8.10.2020.

Kako je papa Franja promenio katoličku crkvu iz temelja, Blic 23.10.2020.

Književnica na twiteru traži posao čistačice, Danas 14.11.2020.

Konkurs za dodelu nagrade Duga, Dnevnik 17.5.2020.

Labris slavi 25 godina postojanja, Danas 11.12.2020.

Latentni Hitlerizam, Večernje Novosti 5.1.2020.

Leskovac, Nedeljnik 3.3.2020.

LGBTI osobe žrtve diskriminacije, Danas 14.11.2020.

Lokalne samouprave da izdvoje sredstva za unapređenje položaja LGBT, Danas 23.10.2020.

Miloš Timotijević, Zbog gej uloge mi prete čak i deca, Blic 30.3.2020.

Najčešće trpe psihičko nasilje, Dnevnik 5.6.2020.

Najteži posao je – naći posao, Novi magazin, 30.1.2020.

Napad na Prajd Info centar, Danas 2.3.2020.

Ne čutim to je moj posao, NIN 12.3.2020.

Nedelja ponosa i Prajd neće biti tradicionalni Dnevnik 20.8. 2020.

Neophodna efikasna reakcija, Večernje Novosti 2.3.2020.

M. Stojanović. Obezbediti uslove za nezavisnost pravosuđa, Danas. 3.1. 2020.

Obudsman pokrenuo postupak zbog anti LGBT skupa u Leskovcu, Danas 4.3.2020.

Papa Franja dao vетар u leđa istopolnim zajednicama, Politika 23.10.2020.

Parada uspeha, Biz Life 21.9.2020.

Pašalić ispituje ministarstvo posvete i leskovačke škole, Novi magazin 5.3.2020.

Pašalić osudio napada na Prajd info centar, Alo 2.3.2020.

Pitanje & odgovor : Kako komentarišete izjavu pape Franje da podržava istopolna partnerstva, Danas 24.10.2020.

Počelo suđenje Dimitrijeviću zbog diskriminacije LGBT, Danas 13.10.2020.

Položaj LGBTI i dalje težak, Danas 20.10.2020.

Ponovo napad na Prajd info centar, Blic 2.3.2020.

Predrag Azdejković tvrdi : Ja će biti novi ministar za ljudska prava, Alo 7.10.2020.

Premijerka prvi put pokazala sliku sina, Srpski Telegraf 31.12.2020.

Promena bez žena, a u ime žena su nemoguće, Blic 8.11.2020.

Prvih 10 godina borbe za ravnopravnost, Karakter, 19.6.2020.

Razdor u vlasti zbog gej brakova, Alo 1.12.2020.

Srbija i Kosovo uz zemlje koje poštuju LGBT prava, Danas 7.9.2020.

Srednjoškolci izraženo homofobični i za Kosovo u Srbiji, Danas 4.6.2020.

Srednjoškolci protestovali protiv Parade ponosa, Danas 3.3.2020. Blic 3.3.2020.

Svaki drugi srednjoškolac smatra da je abortus greh, Politika 13.6.2020.

Šta je Srbija potpisala u Vašingtonu, Blic 13.9.2020.

Šta misle predstavnici/o LGBTI organizacija o trenutnom položaju te organizacije u Srbiji, Danas 10.12.2020.

Teško je biti gej u unutrašnjosti Srbije! Kurir 10.10.2020.

Ugao, Danas 28.4. 2020.

Uhapšen zbog napada na novinare u Leskovcu, 24 sata 4.3.2020.

Uvode nam treći pol i ukidaju nam "mame i tate", Narodne novine Niš 10.1.2020.

Veoma je visok stepen homo/bi/transfobije, Danas 10.12.2020.

Više od polovine LGBT srednjoškolaca je doživelo neki oblik nasilja, Danas, 27.6.2020.

Vređati je jednostavnije nego praviti političke programe, Blic 13.9.2020.

Vreme je da i Srbija dozvoli zakon o istopolnim partnerstvima, Danas 4.7.2020.

Zabранa seksualne diskriminacije, Srpski telegraf 10.2.2020.

Zameraju nam diskriminaciju, korupciju, braću Bitići, Blic 16.3.2020.

Zbog mogućeg nasilja kriju seksualnu orientaciju, Politika 19.5.2020.

ELEKTRONSKI IZVORI

<https://www.danas.rs/drustvo/vladavina-prava/obezbediti-uslove-za-nezavisnost-pravosudja/>
https://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2020&mm=01&dd=15&nav_category=12&nav_id=1642227
<http://rs.n1info.com/Vesti/a561080/Poverenica-Gradjani-se-najvise-zale-na-diskriminaciju-u-oblasci-rada.html>
<https://www.blic.rs/vesti/politika/godisnja-analiza-svih-drzava-u-regionu-problemi-srbije-hrvatske-i-bih-kao-prepisani>
<https://mondo.rs/Info/Drustvo/a1273583/Sudjenje-Vladimiru-Dimitrijevicu-iz-Dveri-zbog-LGBT.html>
<https://www.danas.rs/drustvo/odrzano-pripremno-rociste-pred-visim-sudom-u-postupku-protiv-vladimira-dimitrijevica>
<https://pink.rs/politika/182510/djordjevic-iskoreniti-stereotipe-prilikom-zaposljavanja-roma-i-lgbt-osoba>
<https://novimagazin.rs/vesti/ministar-neophodno-je-iskoreniti-stereotipe-prilikom-zaposljavanja-roma-i-pripadnika-lgbt>
<https://www.021.rs/story/Info/Srbija/233759/NVO-Prva-presuda-za-krivicno-delopocinjeno-iz-mrznje-prema-LGBT>
<https://www.autonomija.info/nvo-prva-presuda-za-krivicno-delopocinjeno-iz-mrznje-prema-lgbt-osobama.html>
<https://www.danas.rs/drustvo/nvo-prva-presuda-za-krivicno-delopocinjeno-iz-mrznje-prema-lgbt-osobama/>
<https://rs.n1info.com/vesti/a566462/nvo-prva-presuda-za-krivicno-delopocinjeno-iz-mrznje-prema-lgbt-osobama/>
<https://rs.n1info.com/svet/a573069-ecri-alarmantno-pojacanje-ultranacionalisticke-i-ksenofobne-politike-u-evropi/>

[http://www.nspm.rs/chronika/savet-evrope-suoceni-smo-sa-pojacanim-uticajima-ultranationalisticke-politike-rasistick](http://www.nspm.rs/chronika/savet-evrope-suoceni-smo-sa-pojacanim-uticajima-ultranacionalisticke-politike-rasistick)
<https://nova.rs/svet/se-u-evropi-napreduju-ksenofobija-rasizam-i-mrznja/>
<https://www.slobodnaevropa.org/a/30457717.html>
<https://www.espresso.co.rs/vesti/politika/516683/vatikan-mrzi-srbe-lome-nas-preko-gejeva-nvo-i-cg-srpski-profesor-tvrdi-da-antihrrist-i-vatikan-imaju-isti-cilj>
<https://www.danas.rs/drustvo/bobicic-zenama-u-javnosti-se-nista-ne-prasta/>
<https://www.danas.rs/kolumna/darko-mitrovic/korisna-budala/>
<https://www.danas.rs/drustvo/funkcioneri-i-tabloidi-u-borbi-protiv-civilnog-drustva/>
<https://www.slobodnaevropa.org/a/nevladine-organizacije/30460270.html>
<https://www.blic.rs/vesti/drustvo/homofobija-i-nasilje-izbliza-prajd-info-centar-napadnut-11-put-od-2018-godine-vandali/yxnjm5y>
<https://www.glasamerike.net/a/napadnut-prajd-info-centar--11-put-za-prvih-10-napada-osu%C4%91enih-nema/5311434.html>
<https://www.blic.rs/vesti/drustvo/pretili-su-da-ce-me-polomiti-rekao-sam-napravicu-gej-paradu-do-skandaloznog-skupa-u/dc65syc>
<https://www.espresso.rs/vesti/drustvo/519245/ubij-zakolji-da-peder-ne-postoji-ovo-su-skandirala-deca-na-protestu-pr>
<https://nova.rs/vesti/drustvo/udruzenja-vlasti-hitno-da-reaguju-na-homofobiju-u-leskovcu/>
<https://www.danas.rs/drustvo/mup-uhapsen-zbog-napada-na-novinara-u-leskovcu>
<https://www.nedeljnik.rs/napad-na-novinare-i-policiju-kad-srednjoskolci-u-leskovcu-protestuju-zbog-prajda/>
<https://www.juznevesti.com/Hronika/Napad-na-policiju-i-novinara-u-Leskovcu-na-protestu-posle-lazne-najave-o-paradi-ponosa.sr.html>
<https://www.novimagazin.rs/vesti/216489-inicijativa-mladih-povodom-incidenta-u-leskovcu-vlasti-hitno-da-reaguju-na-homofobiјu>
<https://www.slobodnaevropa.org/a/srbija-napadi-lgbt-sudstvo/30466944.html>
<http://nin.co.rs/pages/article.php?id=102352170>
<https://www.blic.rs/vesti/drustvo/packa-obrazovnom-sistemu-zastitnik-gradana-o-nasilju-leskovckih-srednjoskolaca-zbog/crqwf1l>
<https://rs.niinfo.com/vesti/a577096-izvestaj-stejt-departmenta-o-ljudskim-pravima-u-srbiji-2019/>
<https://www.danas.rs/drustvo/izvestaj-stejt-departmenta-u-srbiji-u-2019-brojni-izazovi-u-domenu-ljudskih-prava/>
<https://www.blic.rs/vesti/politika/stejt-department-o-ljudskim-pravima-u-srbiji-marija-lukic-milan-jovanovic-i-braca/do>
<https://www.danas.rs/drustvo/vladavina-prava/ignjatovic-ekstremnoj-desnici-vrata-otvorila-desnica-na-vlasti/>
<https://www.bbc.com/serbian/lat/srbija-52108992>
<https://www.danas.rs/bbc-news-serbian/lgbt-i-domaca-kinematografija-snimanje-filma-u-svoja-cetiri-zida-ili-nesto-vise/>
<https://www.021.rs/story/BBC/238575/LGBT-i-domaca-kinematografija-Od-Pukotina-raja-do-Juznog-vetra-Snimanje>
http://www.b92.net/bbc/index.php?yyyy=2020&mm=03&dd=04&nav_id=1662202
<https://ideje.rs/lgbti-zene-izlozene-su-nasilju-i-diskriminaciji/>
<http://www.rts.rs/page/stories/sr/story/10/svet/3931202/sad-grenel-homoseksualnost-obavestajna-saradnja.html>
<https://mondo.rs/Info/Drustvo/a1316924/LGBT-Muamer-Zukorlic-optuzbe-diskriminacija.html>
<https://www.novosti.rs/vesti/naslovna/politika/aktuelno.289.html:857313-Prof-dr-Branislav-Ristivojevic--Korona-unist>
<https://www.telegraf.rs/vesti/srbija/3187046-korona-virus-naneo-stetu-i-lgbt-populaciji-tvrde-da-su-ostali-bez-posla-domu-i-zdravstvene-zastite>
<https://www.danas.rs/svet/savet-evrope-trazi-bolju-zastitu-lgbt-osoba-tokom-pandemije/>
<https://mondo.rs/Info/Svet/a1324511/Gej-parada-virtuelna-odrzana-u-Albaniji.html>
<https://noizz.rs/noizz-news/izvestaj-eu-o-stanju-lgbt-zajednice-u-srbiji/ddbkyz1>

<https://www.slobodnaevropa.org/a/30614167.html>
<https://www.danas.rs/drustvo/cak-82-odsto-ispitanika-smatra-da-srbija-nije-dobro-mesto-za-zivot-lgbt-osoba/>
<http://rs.n1info.com/Vesti/a600038/Cak-77-odsto-ispitanih-smatra-da-Srbija-ne-vodi-racuna-o-polozaju-LGBTI-gradj>
<https://mondo.rs/info/Svet/a1324684/Medjunarodni-dan-borbe-protiv-homofobije-EU-Zozep-Borelj.html>
<http://rs.n1info.com/Svet/a600264/Borel-EU-odaje-podcast-razlicitostima.html>
<https://beta.rs/vesti/politika-vesti-svet/127426-borel-eu-odaje-podcast-razlicitostima>
<https://www.glasamerike.net/a/lgbt-diskriminacija-homofobija-poverenica-ombudsman/5423296.html>
http://www.rtv.rs/sr_lat/drustvo/jankovic-ne-smeju-da-se-ugrozavaju-prava-lgbt_1125279.html
<https://nova.rs/drustvo/jankovic-ne-smeju-se-ugrozavaju-prava-lgbt/>
<https://www.danas.rs/drustvo/zastitnik-gradjana-izmene-zakona-neophodne-za-poboljsanje-polozaja-lgbt-osoba/>
<https://www.rts.rs/page/stories/sr/story/125/drustvo/3956776/lgbt-prava-dan-borbe-protiv-homofobije.html>
<https://www.24online.info/jankovic-pripadnici-lgbt-populacije-su-ravnopravni-clanovi-naseg-drustva/>
<https://www.espresso.co.rs/vesti/drustvo/561549/cak-59-lgbt-osoba-je-poslednjih-godinu-dana-dozivelo-nasilje-1-podatak-je-posebno-zabrinjavajuc-foto>
<https://beta.rs/vesti/drustvo-vesti-srbija/127451-zastitnik-gradjana-upozorio-na-nepovoljan-polozaj-lgbt-osoba-u-srb>
<https://nova.rs/svet/albanija-zabranila-terapije-lecenja-homoseksualaca/>
https://www.b92.net/bbc/index.php?yyyy=2020&mm=05&dd=17&nav_id=1684811
<https://www.danas.rs/bbc-news-serbian/lgbt-reklame-i-brendovi-moze-li-flasica-soka-da-proda-ravnopravnost-lgbt-lj>
<https://www.021.rs/story/BBC/243565/LGBT-reklame-i-brendovi-Moze-li-flasica-soka-da-proda-ravnopravnost-LGB>
<https://www.novimagazin.rs/vesti/221591-sef-euleksa-mnoge-lgbt-osobe-na-kosovu-i-dalje-u-riziku-od-diskriminacije-i-nasilja>
<https://www.slobodnaevropa.org/a/30617098.html>
<https://www.slobodnaevropa.org/a/za%C5%A1to-je-homoseksualnim-i-biseksualnim-mu%C5%A1karcima-zabranjeno-ili-ograni%C4%8Deno-darivati-krv/30614122.html>
<https://nova.rs/zena/lifestyle/sve-sto-vas-kopkalo-o-lgbt-ljudima-a-niste-smeli-da-pitate/>
<http://rs.n1info.com/Svet/a601218/Madjarska-zabranila-promenu-pola.html>
<http://rs.n1info.com/Svet/a601218/Madjarska-zabranila-promenu-pola.html>
<http://www.politika.rs/sr/clanak/454443/Madarska-zabranila-promenu-pola>
<https://www.slobodnaevropa.org/a/madjarska-trans-osobe-srbija-podrska/30638187.html>
<https://www.blic.rs/vesti/drustvo/evropa-je-strahovala-od-novog-talasa-migranata-a-onda-je-dosla-korona-i-optuzbe-da/059drov>
https://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2020&mm=05&dd=27&nav_category=12&nav_id=1688297
<https://www.danas.rs/drustvo/vladavina-prava/srednjoskolci-izrazeno-homofobicni-i-za-kosovo-u-srbiji/>
https://superzena.b92.net/roditeljstvo.php?yyyy=2020&mm=06&nav_id=1694056
<https://www.telegraf.rs/vesti/srbija/3197766-nasilje-nad-lgbt-ucenicima-se-najcesce-desava-u-blizini-skole-mali-broj-dece-prijavio-maltretiranje>
<https://www.danas.rs/drustvo/vladavina-prava/vilicic-lgbt-osobe-izlozene-diskriminaciji-i-nasilju/>
<https://beta.rs/vesti/politika-vesti-svet/128837-kampanja-pred-predsednicke-izbore-u-poljskoj-u-znaku-govora-mrznje-protiv-lgbt>
<https://www.danas.rs/drustvo/milosu-timotijevicu-urucena-nagrada-duga-za-borbu-protiv-homofobije-i-transfobije/>
<https://www.telegraf.rs/pop-i-kultura/film-tv/3206261-milos-timotijevic-dobitnik-lgbt-nagrada-duga>
<https://rs.n1info.com/showbiz/a613500-glumac-milos-timotijevic-dobitnik-nagrade-duga/>
<https://www.021.rs/story/Info/Srbija/246817/Glumac-Milos-Timotijevic-dobitnik-nagrade-Duga.html>
<https://www.slobodnaevropa.org/a/30692721.html>
<https://www.danas.rs/drustvo/zastitnik-gradjana-lgbt-osobe-u-srbiji-meta-nasilja-potrebna-bolja-krivicna-zastita/>
<https://www.danas.rs/drustvo/vise-paznje-posvetiti-lgbt-i-drugim-ugrozenim-grupama/>

<https://www.autonomija.info/medunarodni-dan-ponosa-lgbt-osoba.html>
<https://rs.n1info.com/svet/a614534-medjunarodni-dan-ponosa-ove-godine-skromniji-pod-maskama-ili-onlajn/>
<https://mondo.rs/Info/EX-YU/a1338764/Amfilohije-o-homoseksualcima-i-abortusu-istopolni-brakovi.html>
http://media.rtv.rs/sr_ci/pravi-ugao/56590
<https://rs.n1info.com/svet/a614534-medjunarodni-dan-ponosa-ove-godine-skromniji-pod-maskama-ili-onlajn/>
<https://www.telegraf.rs/vesti/jugosfera/3208661-crna-gora-izglasala-zakon-o-zivotnom-partnerstvu-lica-istog-pola>
<https://www.srbijadanash.com/vesti/region/crna-gora-izglasala-zakon-o-zivotnom-partnerstvu-lica-istog-pola-ovo-je-sledece>
<https://www.alo.rs/vesti/region/osobe-istog-pola-od-sada-mogu-da-sklope-brak/323210/vest>
<https://www.nedeljnik.rs/u-crnoj-gori-izglasali-zakon-o-zivotnom-partnerstvu-lica-istog-pola/>
<https://www.slobodnaevropa.org/a/30701060.html>
<https://mondo.rs/Info/EX-YU/a1343543/LGBT-Crna-Gora-Zakon-zivotno-partnerstvo-lica-istog-pola-Istopolni-brakove>
<https://happytv.rs/vesti/region/238235/crnogorci-izglasali-zakon-o-istopolnim-brakovima>
http://www.rtv.rs/sr_lat/region/crna-gora-izglasali-zakon-o-zivotnom-partnerstvu-lica-istog-pola_1140898.html
https://www.novosti.rs/vesti/crna_gora.713.html:873736-Crna-Gora-dozvolila-istopolne-brakove
<https://www.espresso.rs/svet/crna-gora/585049/u-crnoj-gori-od-danas-mozete-stupiti-u-brak-sa-partnerom-istog-pola>
<https://www.glasamerike.net/a/crna-gora-zakon-lgbt-parlament/5484864.html>
<https://www.blic.rs/vesti/drustvo/crna-gora-usvojila-zakon-o-istopolnim-brakovima/9750x7k>
https://www.novosti.rs/vesti/crna_gora.713.html:873989-Crnogorski-brk-deo-tradicije-i-identiteta-sada-je-simbol-praj
<https://nova.rs/bebaiporodica/sta-lgbt-zajednica-u-cg-tacno-dobija-novim-zakonom/>
<https://www.danas.rs/drustvo/vladavina-prava/vreme-je-da-i-srbija-dozvoli-istopolna-partnerstva/>
<http://rs.n1info.com/Vesti/a616098/Labris-o-istopolnim-partnerstvima-u-Srbiji.html>
<https://noizz.rs/big-stories/legalizacija-istopolnih-brakova-u-srbiji/m2b35p5>
<https://www.blic.rs/vesti/drustvo/da-li-ce-u-buducnosti-i-srbija-poput-crne-gore-legalizovati-gej-brakove/eqbmhsb>
<https://www.blic.rs/vesti/politika/region-rekao-da-istopolnim-zajednicama-kod-nas-su-na-cekanju-vise-od-decenije-je-li/9gdj5zz>
<https://www.slobodnaevropa.org/a/lgbt-diskriminacija-bolest-who-popis-prava/30710024.html>
<https://nova.rs/vesti/drustvo/drugarice-lazjivice-niste-ucinili-nista-za-lgbt-zajednicu/>
<https://www.slobodnaevropa.org/a/30755471.html>
<https://nova.rs/region/eu-ko-diskriminise-lgbt-u-poljskoj-ostaje-bez-novaca/>
<https://www.srbijadanash.com/vesti/info/ni-protesti-im-nisu-bas-pomogli-dizu-i-komanduju-opstem-haosu-ali-ipored-toga-ova-tri-lica-srbija-2020-07-12>
<https://www.blic.rs/vesti/politika/uzdizanje-agresije-drustveni-talog-je-digao-glavu-i-sad-komanduje-haosom-idrzi/28>
<https://www.kurir.rs/vesti/politika/3501461/brisel-uzdrman-ostrim-pismom-jelene-milic-direktorke-ceas-ne-sluzite-ka>
<https://happytv.rs/vesti/politika/241381/jelena-mili%C4%87-pismom-uzdrmala-brisel-ne-slu%C5%BEete-kao-korisni-i>
<https://mondo.rs/Info/Srbija/a1352054/Evropska-unija-zahtevi-opozicije-Jelena-Milic.html>
https://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2020&mm=07&dd=21&nav_category=1262&nav_id=1709306
<http://informer.rs/vesti/politika/535732/sluzite-kao-korisni-idioti-brisel-uzdrman-ostrim-pismom-direktorke-ceas-jelen>
<https://www.slobodnaevropa.org/a/30737938.html>
<https://www.slobodnaevropa.org/a/30749385.html>
https://www.b92.net/automobili/razno.php?yyyy=2020&mm=07&nav_id=1713159
<http://novimagazin.rs/svet/na-protestima-u-varsavi-policija-uhapsila-48-lgbt-aktivista>
<https://www.danas.rs/svet/na-protestima-u-varsavi-policija-uhapsila-48-lgbt-aktivista/>
<https://beta.rs/vesti/politika-vesti-svet/131659-na-protestima-u-varsavi-policija-uhapsila-48-lgbt-aktivista>

<https://rs.n1info.com/vesti/a630486-dekan-pravnog-fakulteta-u-novom-sadu-oslobodjen-optuzbi-za-diskriminaciju/>

<https://www.021.rs/story/Novi-Sad/Hronika/250900/Dekan-Pravnog-fakulteta-u-Novom-Sadu-oslobodjen-optuzbi-za-diskriminaciju-sporni-tekst-ocenjen-kao-sloboda-izrazavanja.html>

<https://www.espresso.rs/vesti/beograd/610269/ove-godine-nista-od-prajda-doneta-je-konacna-odluka>

<https://www.srbijadanasa.com/vesti/drustvo/doneta-odluka-ove-godine-bez-prajda-2020-08-19>

<https://rs.n1info.com/biznis/a635995-debata-o-sindikatima-polovina-zaposlenih-u-srbiji-van-zone-dostojanstvenog-rada/>

<https://nova.rs/vesti/drustvo/yucic-brani-gejeve-u-togou-a-u-srbiji-ih-proganjaju/>

<https://direktno.rs/vesti/drustvo-i-ekonomija/300365/vucic-sporazum-vashington-kosovo-lgbt.html>

<https://www.danas.rs/drustvo/fabrici-podrska-lgbt-pravima-je-podrska-pravima-svih-ljudi/>

https://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2020&mm=09&dd=15&nav_category=12&nav_id=1733349

<https://nova.rs/zabava/kako-je-natasa-bekvalac-postala-gej-ikona/>

<https://www.espresso.rs/showbiz/zvezde/629469/natasa-bekvalac-cerka-osude-komentari-lgbt-prava>

<https://informer.rs/zena/poznati/550704/pevacica-pokrenula-inicijativu-skapanje-istopolnih-brakova-natasa-bekvalac-bolje-deca-rastu-gej-porodicama-nego-sirotistima>

<https://www.prva.rs/zivot/urban/328258/a-sta-tebe-zulja>

<https://www.espresso.co.rs/vesti/drustvo/630371/zene-posao-radnici-diskriminacija-lgbt-romkinje>

<https://rs.n1info.com/vesti/a637861-sejdinovic-o-ukidanju-presude-drzava-sprecava-kaznjavanje-za-ubistvo-curuvije/>

<https://nova.rs/vesti/drustvo/newsmaxadria-pregled-dana-17-09-2020/>

<https://nova.rs/zabava/gej-je-ok-poznati-podrzali-zakon-o-istopolnom-partnerstvu/>

<https://www.021.rs/story/Novi-Sad/Vesti/255007/Vise-od-6500-ljudi-potpisalo-peticiju-za-istopolne-brakove-iz-Novo>

<https://www.danas.rs/drustvo/vise-od-6-500-ljudi-potpisalo-peticiju-za-usvajanje-zakona-o-istopolnim-partnerstvima/>

<https://www.slobodnaevropa.org/a/breme-koje-ana-brnabi%C4%87-prenosi-u-drugi-mandat/30878455.html>

<https://nova.rs/vesti/politika/dobili-smo-dva-nova-ministarstva-lepo-zvuce-ali-cemu-sluze/>

<https://novimagazin.rs/vesti/230923-sindikati-i-civilno-drustvo-solidarno-u-borbi-za-radna-prava>

<https://pescanik.net/izvestaj-ek-o-srbiji-2020-pravosudje-i-vladavina-prava/>

<https://www.danas.rs/drustvo/pocelo-sudjenje-predsedniku-politicog-saveta-dveri-zbog-diskriminacije/>

<https://beta.rs/vesti/drustvo-vesti-srbija/135329-sparavalo-drzava-ne-preuzima-nikakve-korake-da-pomogne-lgbt-za>

<http://novimagazin.rs/vesti/sparavalo-drzava-ne-preuzima-nikakve-korake-da-pomogne-lgbt-zajednici>

<https://www.danas.rs/dijalog/reakcije/kritikujem-ideologiju-politickog-homoseksualizma/>

<https://nova.rs/kultura/festival-mirdita-dobar-dan-umetnici-program/>

<https://www.021.rs/story/BBC/256528/Homoseksualnost-ljudska-prava-i-TV-Kako-su-Libres-reklame-za-uloske-uzb>

<https://www.danas.rs/bbc-news-serbian/homoseksualnost-ljudska-prava-i-tv-kako-su-libres-reklame-za-uloske-uzburkale-balkan/>

<https://noizz.rs/noizz-news/ratko-dmitrovic-novi-ministar-za-porodicu-i-demografiju/wqczglh>

<https://www.nedeljnik.rs/hriscanska-desnica-bliska-trampu-u-evropi-finansira-ultra-konzervativne-ciljeve-milioni-dolara-za-borbu-protiv-afirmacije-ljudskih-prava/>

<https://euractiv.rs/10-ljudska-prava/179-vesti/15534-hrianska-desnica-bliska-trampu-u-evropi-finansira-ultra-konzer>

<https://www.novosti.rs/vesti/drustvo/922256/27-000-gradjana-dobilo-pro-bono-savet-ili-advokata-navrsilo-godinu-dana-primene-zakona-besplatnoj-pravnoj-pomoci>

<https://www.novosti.rs/vesti/drustvo/922985/kako-pandemija-uticala-devojke-14-19-godina-srbiji-istrazivanje-pokazalo-zabrinjavajuće-podatke>

<https://www.danas.rs/svet/norveska-bolje-primenjuje-zakone-eu-nego-njene-clanice/>

<https://rs.n1info.com/video/info/a662033-riha-i-milosevic-o-nasilju-nad-romima/>

<https://www.prva.rs/web-tv/emisija/jutro/87627/jutro-23102020/317443/1-deo>

<https://www.slobodnaevropa.org/a/za%C5%A1to-su-izbori-za-senat-sad-a-istorijski-za-lgbtq-zajednicu-30931949.html>
<https://mondo.rs/info/Svet/a1396667/madjarska-novi-zakon-zabrana-usvajanja-dece-lgbt-osobama-istopolni-brakovi.html>
<http://www.politika.rs/sr/clanak/466693/Orban-i-EU-u-klincu-oko-LGBT-prava>
<http://novimagazin.rs/svet/prva-strategija-za-jednakost-lgbtq-osoba-u-eu>
http://www.rtv.rs/sr_lat/evropa/ek-predstavila-prvu-strategiju-za-ravnopravnost-lgbtik_1178353.html
<https://www.danas.rs/svet/prva-strategija-za-jednakost-lgbtq-osoba-u-eu/>
<http://rs.n1info.com/Svet/a671219/Predstavljen-a-strategija-EU-za-jednakost-LGBTIQ-osoba.html>
<https://www.danas.rs/drustvo/poslodavci-najcesce-nesvesni-diskriminacije-lgbtqi-osoba/>
<https://rs.n1info.com/vesti/a671639-labris-lgbt-osobe-zrtve-diskriminacije-na-poslu-i-prilikom-zaposljavanja/>
<https://nova.rs/zabava/lgbt-udruzenje-nakon-lukasovih-uvreda-podrska-za-zaklinu/>
https://www.b92.net/info/vesti/index.php?yyyy=2020&mm=12&dd=01&nav_category=12&nav_id=1773351
<https://noizz.rs/kontra/bokan-uvredio-lgbt-zajednicu/owpff63>
<https://www.danas.rs/dijalog/reakcije/istopolni-brakovi-i-populaciona-politika/>
<https://www.danas.rs/kultura/zavrsen-12-merlinka-festival-najbolji-film-leto-85-fransoa-ozona/>
https://www.b92.net/kultura/vesti.php?yyyy=2020&mm=12&dd=07&nav_category=1864&nav_id=1776572
<https://www.kurir.rs/vesti/drustvo/3581223/predrag-azdejkovic-i-aleksandra-gavrilovic-u-usijanju-dana-da-li-ce-zakon-o-istopolnim-partnerstvima-otkloniti-sve-nepravde>
<https://www.slobodnaevropa.org/a/30988037.html>
http://www.rtv.rs/sr_lat/drustvo/globsek-poverenje-u-vakcinu-41-odsto_1187298.html
<https://nova.rs/vesti/drustvo/globsek-u-srbiji-41-odsto-gradana-ima-poverenja-u-vakcinu/>
<https://www.danas.rs/drustvo/sta-misle-predstavnici-e-lgbtqi-organizacija-o-trenutnom-polozaju-te-zajednice-u-srbiji/>
<https://www.danas.rs/drustvo/ombudsman-preporucio-ministarstvu-za-ljudska-prava-mere-za-unapredjenje-polozaj>
<https://www.espresso.co.rs/vesti/drustvo/684575/vazne-mere-ombudsman-preporucio-ministarstvu-za-ljudska-prava-mere-za-unapredjenje-lgbtqi-polozaja>
<http://rs.n1info.com/Vesti/a683865/Ombudsman-preporucio-mere-za-unapredjenje-polozaja-LGBTI-osoba.html>
<https://nova.rs/region/orbanove-gestapo-metode-novi-zakon-napad-na-lgbt-populaciju/>
<https://www.021.rs/story/BBC/261044/LGBT-i-usvajanje-dece-Madjarska-zabranila-istopolnim-parovima-da-usvajaj>
<https://www.espresso.rs/svet/planeta/685531/ova-eu-drzava-ukida-gej-prava-otac-je-musko-majka-je-zensko>
<http://rs.n1info.com/Svet/a684445/Grupe-za-ljudska-prava-osudile-zakon-o-zabranji-usvanja-dece-istopolnim-parovi>
<https://www.blic.rs/vesti/svet/nedjelja-ponosa-osmi-montenegro-prajd-odrzan-u-podgorici/fhgxyjo>
<https://www.alo.rs/vesti/region/u-podgorici-odrzan-osmi-montenegro-prajd/366896/vest>
<https://rs.n1info.com/region/a685683-montenegro-prajd-obelezen-defileom-automobila-u-podgorici/>
<https://www.danas.rs/svet/crna-gora-prajd-defile-automobila/>
<https://www.glasamerike.net/a/crna-gora-prajd-defile-automobili/5706660.html>

ORGANIZACIJA ZA LEZBEJSKA LJUDSKA PRAVA

Norwegian
Helsinki Committee